СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CVII П'ЯТНИЦЯ, 1 ГРУДНЯ 2000 ЧИСЛО 48 VOL. CVII FRIDAY, DECEMBER 1, 2000 No. 48

У Фльориді переміг Дж. Буш, А. Ґор цього не визнає

ПАРСИППАНІ, Н. Дж. – Майже через три тижні після президентських виборів Фльорида у неділю, 26 листопада, проголосила, що кандидат Республіканської партії Джордж Буш став переможцем, з 6 мільйонів голосів цього штату одержавши на 537 більше, ніж А. Ґор, але майже на 400 голосів менше як вперше повідомлялося в суботу, 18 листопада.

Одначе Ал Ґор, кандидат від Демократичної партії, негайно заявив, що не погоджується з цими новими вислідами, і у понеділок, 27 листопада, передав свою скаргу до суду, підкреслюючи, що ручні перерахування не були переведені згідно з правилами, визначеними виборчим законом, тому не є точними і юридично чинними.

У суботу, 18 листопада, секретар штату Фльорида Кетерін Герріс повідомила, що Дж. Буш переміг 930 голосами. Одначе 21 листопада Верховний суд Фльориди вирішив, що з уваги на таку малу різницю в голосах, вимога А. Ґора про ручне перерахування карток голосування в деяких округах є справедливою. Суд продовжив час підрахунків до 5-ої год. по полудні неділі, 26 листопада.

Від початку ручне перерахування голосів натрапляло на перешкоди і безлад. Воно розпочалося в кількох округах, тоді в деяких було зупинено, в інших не закінчене, а в одній окрузі забракло дві годині до означеного часу. Припускають, що ручні підрахунки додали б А. Ґорові 200 голосів і зменшили б вислід Дж. Буша до 327 голосів. Хоча в загальному виборці були терпеливими, все ж подекуди почалися демонстрації проти обидвох кандидатів, Дж. Буша та А. Ґора, в деяких містах на Фльориді. В одному випадку демонстранти проти А. Ґора увірвалися до будинку, де перераховували голоси, звідкіля поліція мусіла їх випровадити.

Команда виборчої кампанії Дж. Буша твердить, що процес ручного перерахування не треба було починати, а кінцеві висліди підрахунку слід повернути до 930 голосів у користь Дж. Буша. Ці вимоги Верховний суд США розгляне в п'ятницю, 1 грудня.

Тому що Фльорида проголосила Дж. Буша переможцем, це дає йому право на 25 голосів Виборчої колеґії Фльориди.

В Дж. Буша тоді буде 271 голосів Виборчої колеґії з цілої країни, на один голос більше потрібного мініму, щоб бути обраним Президентом США. А. Ґор має 267 голосів Виборчої колеґії в цілій країні.

Незважаючи на все, державне агентство, відповідальне за перехід урядування одного президента до іншого, не погоджується на відкриття бюра для працівників виборчої кампанії Буша у Вашінґтоні, заявляючи, що поки не буде закінчено судових рішень чи визнання А. Ґором його поразки, чи офіційного схвалення голосів Виборчої колеґії (цього року це має статися 18 грудня), як вимагає Конституція США, до того часу країна не має обраного президента.

В. Єльченко призначений заступником міністра закордонних справ України

Володимир Єльченко

НЬЮ-ЙОРК. – Володимир Єльченко, Постійний представник України до Організації Об'єднаних Націй минулого тижня повернувся до Києва у зв'язку з призначенням заступником міністра закордонних справ України.

По полудні у п'ятницю, 24 листопада, дипломати, члени українсько-американської громади та інші гості, попрощалися з послом під час гостини з цього приводу. В. Єльченко повернувся в Україну в неділю, 26 листопада, відбувши понад три роки з приписаного чотирирічного терміну на згаданій посаді в Нью-Йорку.

Посаду постійного представника України в ООН В. Єльченко займав від жовтня 1997 року. Це був час, коли авторитет України у цій міжнародній органі-

(Закінчення на стор. 3)

Офіційна візита Президента України Л. Кучми до Туреччини

Вселенський патріярх Варфоломей I вважає, що в об'єднанні українського православ'я мають взяти участь Москва і Константинопіль

Президент України Леонід Кучма (праворуч) і Вселенський патріярх Варфоломей I під час зустрічі у Стамбулі.

КИЇВ. – Президент України Леонід Кучма 22-24 листопада відвідав з офіційною візитою Республіку Туреччина, де зустрівся з колишнім президентом Туреччини Сулейманом Демірелем, відвідав Стамбул, де зустрівся з учасниками українсько-турецького бізнесфоруму. Переговори президентів України та Туреччини Леоніда Кучми і Ахмета Сезера відбулися в Анкарі у палаці Чанкая. Перед початком переговорів у заяві для преси А. Сезер зазначив, що взаємини між країнами розвиваються на "гарному рівні". Водночас Президент України Л.Кучма зазначив, що він радий продовжити конструктивний діялог з Президентом Туреччини, що розпочався у вересні 2000 року на "Зустрічі тисячоліття" у Нью-Йорку. Л. Кучма високо оцінив стан україно-турецьких взаємин, співпрацю в рамках ООН, ОБСЕ, Ради Европи та ОЧЕС, зростання обсягів товарообігу між країнами. Туреччина входить до п'ятірки найважливіших торговельних партнерів України, сказав він. Ключовою метою нинішньої зустрічі, наголосив Л.Кучма, є поглиблення співробітництва, пошук і наповнення його новими проєктами. Україна і Туреччина у рамках офіційної візити до Турецької Республіки Президента України підписали низку двосторонніх документів, зокрема спільне комюніке за підсумками переговорів, угоди про оперативне сповіщення про ядерні аварії та обмін інформацією щодо ядерних установок, правову допомогу і співробітництво у цивільних справах, співробітництво в галузі фармацевтичної промисловости, взаємний захист інформації та матеріялів, обмін якими здійснюється в процесі співробітництва в галузі оборонної промисловости, співробітництво у галузі поштового зв'язку і комунікацій, співробітництво між державними інформаційними агентствами Укрінформ та Анатолійським.

Президент України Леонід Кучма висловив переконання, що входження України і Туреччини до Европейського Союзу матиме "великий стимулюючий ефект як для них самих, так і для Европи загалом". Україна і Туреччина мають намір розробити довгострокову програму економічного співробітництва – на 10-15 років. Вони розглядають Чорне море як таке, що "не розділяє, а об'єднує країни", як "басейн, який сприяє розвитку і співробітництву в реґіоні". Під час переговорів важливу ролю відводилось проблемам залучення турецьких капіталів в Україну, обговорювалась, зокрема, співпраця турецьких компаній із содовим за-

(Закінчення на стор. 3)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Україна і Польща підписали військовий договір

ВАРШАВА, Польща. – Польське пресове аґентство повідомило, що в Києві вівтірка 22 листопада відбулася зустріч керівників українського і польського військових штабів Володимира Шкідченка і Чеслава П'ятаса, під час якої вони підписали договір про військову співпрацю на 2001 рік. У вістці підкреслено, що українські старшини будуть проходити вишкіл у Польщі. Досі українські старшини не вишколювались в Польщі. „Ми не хочемо обмежувати нашу військову співпрацю до польсько-українського батальйону, хоч досі це наш провідний проєкт“, – сказав Ч. Пятас, додаючи, що польсько-українську військову співпрацю буде можна посилити після того, як обидві країни підпишуть військовий договір про взаємне довір'я. Договір дасть можливість українській стороні брати учасіь в оновленні військових обладнань польського війська, зокрема летунських і морської фльоти.

Ю. Костенко проти „третього Руху"

КИЇВ. – Створювати ще один Рух для того, щоб об'єднати два Рухи, – це "суто політична спекуляція", вважає лідер Українського народного руху Юрій Костенко. Про це він заявив в інтерв'ю журналістам 27 листопада, коментуючи створення політичної партії "Народний рух України за об'єднання" (установчий з'їзд партії відбувся 25 листопада, її співголовами обрано народних депутатів Богдана Бойка, Георгія Філіпчука та Едуарда Креча). Ю.Костенко зазначив, що, з точки зору розвитку демократичних процесів в Україні, є нормальною ситуацією, коли створюється ще одна політична партія, яка конкуруватиме в політичному середовищі, а "життя вже покаже, конкурентоспроможна вона чи ні". Водночас в цьому разі Ю.Костенко вважає гасла під виглядом об'єднання спекуляцією. За його словами, нелогічно створювати ще одну політичну структуру і говорити про об'єднання, особливо після того, як проведено переговори УНР з Народним рухом України, партією "Реформи і порядок", з партією "Собор", Українською республіканською партією і досягнуто принципового політичного домовлення щодо формування "української правиці", до якої, на думку Ю.Костенка, можуть увійти від 5 до 20 партій.

Щоб зменшити корупцію

КИЇВ. – Президент України Леонід Кучма 20 листопада підписав Указ "Про додаткові заходи щодо посилення боротьби з корупцією, іншими протиправними діями в соціяльно-економічній сфері та забезпечення економного витрачання державних коштів", яким зобов'язано органи виконавчої влади вжити додаткових конкретних заходів щодо боротьби з корупцією, хабарництвом і пов'язаними з ними протиправними діями. В указі йдеться про заборону придбання для посадових осіб державних органів, державних комерційних банків, державних підприємств, установ, організацій, а також для членів їхніх сімей не передбачених у встановленому порядку пільгових будинків відпочинку до санаторіїв і будинків відпочинку, туристичних путівок, встановлення пільг в оплаті інших соціяльних послуг за рахунок державних коштів.

Хліба буде досить

КИЇВ. – Забезпечення населення хлібом порівняно з минулим роком не погіршиться, хоча пшениці одержано 10,8 млн. тонн, що на 2,8 млн. тонн менше, ніж торік. З урахуванням зібраного урожаю, зменшення експорту та активізації імпорту харчового зерна його загальна пропозиція на внутрішньому ринку на період до врожаю 2001 року може бути 11,7 млн. тонн, що значно перевищує потребу.

Кримські татари повертаються в Крим

КИЇВ. – Розв'язання ряду гострих проблем влаштування та інтеґрації в українське суспільство депортованих громадян, які повернулися на постійне місце проживання в Крим, передбачено дорученням, підписаним Президентом України Леонідом Кучмою за результатами засідання Ради представників кримськотатарського народу, яке відбулося 10 листопада цього року. Передбачено, зокрема, надання житлових субсидій для депортованих громадян; створення додаткових робочих місць для репатріянтів; виділення цільових коштів на реставрацію Бахчисарайського історико-культурного заповідника; покращення медичного обслуговування людей, які повернулися на постійне місце проживання в автономію.

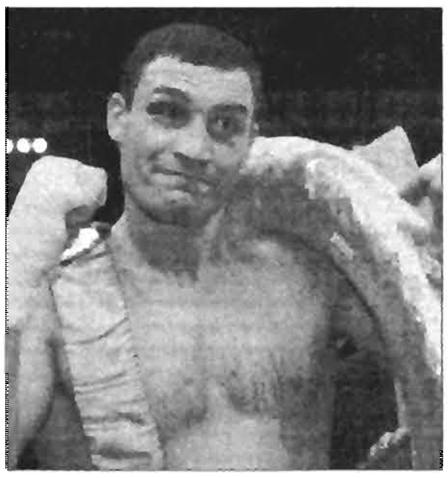
"Гельсінкська група" захищає центр "Баюн", де лікують сиріт

КИЇВ. – Правозахисна фірма "Гельсінкська група" звернулася до Президента Леоніда Кучми з проханням захистити від знищення лікувально-реабілітаційний центр "Баюн", де лікують дітей-сиріт та потерпілих від аварії на Чорнобильській АЕС. Центр "Баюн" знаходиться в с. Зазим'ї Броварського району Київської области. У ньому працюють 53 особи. За вісім років існування (з 1992 р.) у центрі пройшли реабілітацію і лікування майже 30 тисяч дітей-сиріт та потерпілих від аварії на ЧАЕС. Протягом 2000 року не припинялися спроби створити на місці центру "Баюн" касино та нічний клуб. "Гельсінкська група" просить також голову Верховної Ради Івана Плюща та прем'єр-міністра Віктора Ющенка захистити від знищення центр "Баюн".

Військове співробітництво України і Білорусі

СУМИ. – Плян двостороннього співробітництва між міністерствами оборони України та Республіки Білорусь на 2001 рік підписали на робочій зустрічі в Сумах міністри оборони двох держав – Олександер Кузьмук і Олександер Чумаков. Коментуючи пункти підписаного плану, О.Кузьмук зауважив, що його виконання передбачає проведення взаємного навчання курсантів та офіцерів, модернізацію військової техніки обох держав, обмін озброєнням, що є в надлишку у Збройних Силах України та Білорусі, а також спільну утилізацію інженерних мін, боєприпасів, деякої техніки". Між Україною та Республікою Білорусь готується співробітництво споріднених бригад військової протиповітряної оборони.

Віталій Кличко – чемпіон Европи

Віталій Кличко приймає поздоровлення після своєї перемоги.

Український боксер Віталій Кличко в бою за титул Чемпіона Европи у важкій вазі в суботу, 25 листопада 2000 р., у Гановері, Німеччина, переміг німецького боксера Тімо Гофмана по очках після 12-ти раундів.

УНІАН

Чи знайдено труп Г. Ґонґадзе?

КИЇВ. – Міністерство внутрішніх справ України повідомило, що в Таращанському районі Київської області 2 листопада знайдено у лісі обезглавлений і облитий хемікаліями труп, проте ніхто "не має права робити безвідповідальні заяви" у справі журналіста Георгія Ґонґадзе, поки не буде висновків судово-медичної експертизи щодо знайденого трупа, заявив 16 листопада заступник міністра внутрішніх справ Володимир Мельників. Він також зауважив, що будь-які документи чи довідки в цій справі можуть видаватись родичам зниклого Г.Ґонґадзе тільки з дозволу слідчого, який веде цю справу. Колеги журналіста розпізнали труп Ґонґадзе за рентгенівським знімком руки, де було видно осколки металу, що відповідало описам поранення Г.Ґонґадзе осколками міни під час грузинсько-абхазького конфлікту на початку 90-их років, а також особисті речі Георгія – таліcман, перстень і браслет. Крім того, головному редактору заснованої Г. Ґонґадзе інтернет-газети "Українська правда" Олені Притулі було видано свідоцтво про смерть Г.Ґонґадзе (це викликало здивування і незадоволення дружини Ґонґадзе). Але вона з журналістами не змогла забрати тіло з моргу, оскільки їм повідомили, ніби тіло „зникло". Перший заступник міністра внутрішніх справ Микола Джига, виступаючи на засіданні Верховної Ради, заявив, що судово-медична експертиза провела обстеження трупа за кінцівками рук, "яка робиться, коли труп без голови". За результатами цього обстеження виявлено, що зріст знайденої людини - 174-177 см, а за словами заступника міністра, зріст Г.Ґонґадзе інший. Крім того, експерти однозначно говорять, що труп "перезимував". Щодо знайдених речових доказів М. Джига зауважив, що з трупа знято обручку і медальйон, які долучені до кримінальної справи, тому показувати кому-небудь ці докази й тіло на розпізнання можна лише за рішенням слідчого, який веде цю справу. Він також сказав, що в нього немає даних про наявність слідів від поранень у знайденого трупа. М.Джига зауважив, що в ході розслідування цієї справи були знайдені "десятки і сотні трупів". Відповідаючи на запитання депутатів, М.Джига заявив, що не знає, "чи є склад злочину у поширенні журналістами інформації, що знайдений труп належить саме Г.Ґонґадзе". При цьому він підкреслив, що засоби масової інформації однозначно заважають у розслідуванні цієї справи. Остаточний висновок у цій справі можна буде зробити тільки після проведення усіх можливих видів досліджень.

Народні депутати Олександер Жир та Володимир Філенко переконані у спробі "відвести вбік" справу з розслідуванням щодо зникнення журналіста Георгія Ґонґадзе. Про це вони заявили на прес-конференції в УНІАН. В.Філенко зазначив, що "комусь вигідно, щоб не було доведено, що це - труп Ґонґадзе" знайдено 2 листопада в лісі Таращанського району. Депутати, посилаючись на наявні в них дані експертизи, повідомили, що вважають мінімальними шанси на те, що Г.Ґонґадзе живий.

УНІАН

Провини П. Лазаренка зростають

Колишній прем'єр брав хабарі від підприємців Голяндії

КИЇВ. – Російське інформаційне агентство „Новості“, покликаючись на „Де Телеграф“, повідомило, що Павло Лазаренко, колишній прем'єр-міністер України, впродовж кількох років діставав хабарі від голяндської компанії Вандер Плоеґ, щоб уможливити експорт породистої голяндської худоби з Голяндії в Україну.

Згадану голяндську компанію судово визнано винною у шахрайстві, вона мусить заплатити 30,000 долярів кари.

Газета, пишучи про цю справу, стверджує, що грошеву різницю між сумою контракту та справжньою сумою одержували підкуплені українські спільники і політики, включно з П. Лазаренком.

Згідно з повідомленням, сума, котру перенесено з рахунку компанії Вандер Плоеґ в АБН Амро Банку на рахунки України в Женеві, перевищувала 6 млн. долярів.

В Німеччині помер владика св. п. Платон Корниляк

7 листопада ц. р. українська громада Мюнхену прощалася навіки з першим екзархом українців-католиків Німеччини і Скандинавії Платоном Корниляком, який після довгої недуги упокоївся у Бозі 1 листопада ц. р. Похоронні відправи виконали владики Архиєпископ Мирослав Марусин, Михаїл Гринчишин, Іван Маргітич і Юліян Ґбур, при сослужінні понад двадцяти українських священиків з різних країн світу. У похоронних відправах брали участь також мюнхенський Кардинал Фрідріх Веттер, три римо-католицькі єпископи, численні священики і віруючі УКЦ. Надгробне слово виголосив українською і німецькою мовами Мирослав Марусин, а опісля на тризні прощали покійного численні представники церковних, громадських і політичних організацій та згромаджень. На тризні виголосив прощальне слово ректор УВУ проф. Леонід Рудницький.

Пресова служба УВУ

Помер св. п. Олександер-Юрій Благітка

Ранком 29 листопада 2000 року наспіла до Головної Канцелярії УНСоюзу сумна вістка, що 28 листопада ц. р. у місцевому шпиталі після тяжкої недуги помер на 52-му році життя колишній касир Українського Народного Союзу св. п. Олександер-Юрій Благітка. Після військової служби він працював як книговод у фінансовому відділі УНС.

На пост касира був вибраний на Конвенції у 1990 році і був перевибраний на цей пост у 1994 році. Через хворобу відійшов від праці у 1998 році.

Похоронні відправи відбудуться в суботу, 1 грудня, з церкви св. Івана Хрестителя у Виппані, Нью-Джерзі. Похований буде в Норт-Арлінґтоні.

Св. п. Олександер-Юрій Благітка

Офіційна візита...

(Закінчення зі стор. 1)

водом у Криму; щодо виробництва скла в Україні; реконструкції порту в Одесі; відкриття в Києві супермаркету. Сторони також обговорили питання військово-технічного співробітництва, зокрема питання тендеру на постачання танків для турецьких збройних сил, в якому бере участь Україна (танк Т-84). Обговорено питання транспортування енергоносіїв у Туреччину через Україну, зокрема Туреччина зацікавлена у будівництві нової гілки газопроводу, яка дасть змогу збільшити постачання російського газу у Туреччину на 6 млрд. куб. м. Сторони також обговорювали чорнобильські проблеми та питання науково-технічного співробітництва. Президент України Леонід Кучма та Президент Туреччини Ахмет Сезер домовилися довести товарообіг між двома країнами в ц.р. до 2 млрд. дол. (за 10 місяців ц.р. товарообіг між Україною та Туреччиною становив 800 млн. дол., позитивне сальдо на користь України – понад 500 млн. дол.), а також поглиблювати співробітництво в оборонній промисловості. А.Сезер подякував Л.Кучмі за усунення несправедливості, якої зазнали кримські татари, і пообіцяв надавати допомогу в цьому питанні.

У цей же день відбулася зустріч Президента України з Всесвітнім патріярхом Варфоломеєм І. В об'єднанні українського православ'я в єдину помісну православну Церкву мають взяти участь Московський і Константинопольський патріярхи, вважає Вселенський патріярх Варфоломей І. Про це заявив журналістам після переговорів Президента України Леоніда Кучми і Варфоломея І, які пройшли у п'ятницю у Стамбулі в рамках офіційної візити Л.Кучми у Турецьку Республіку, голова Держкомрелегій України Віктор Бондаренко. Він зазначив, що сторони обговорили ситуацію в українському православ'ї і шляхи розв'язання проблем, що накопичились у православ'ї впродовж останніх 10 років.

Президент України і патріярх Варфоломей, повідомив В.Бондаренко, виявили стурбованість внутрішньоправославним конфліктом в Україні. Він назвав зустріч конструктивною щодо пошуку шляхів виходу з кризи. На зустрічі йшлося про необхідність залучення до цієї роботи всіх основних православних духовних центрів, насамперед Вселенського і Московського патріярхів. За словами В.Бондаренка, було досягнуто домовлення щодо включення в цю роботу повноважних представників Константинопольського і Московського патріярхатів.

За його словами, це дасть змогу за наявности доброї волі сторін знайти оптимальний шлях для об'єднання православних в Україні й визначення їх канонічно правового статусу. За словами голови Держкомрелегій, ішлося про можливість повернення православних УПЦ Київського патріярхату до канонічних церков. Він також сказав, що для цього буде створена комісія за участю Константинополя і Москви.

УНІАН

У Нью-Йорку відзначили 67-му річницю Голодомору

У катедрі св. Патрика під час Панахиди. Зліва: Архиєпископ Української Православної Церкви в США Антоній та (справа) Єпископ Стемфордської Епархії Української Католицької Церкви В. Лостен.

Українські громади Нью-Йорку та довколишніх штатів зокрема Коннектикату і Нью-Джерзі, в суботу, 18 листопада, в ньюйоркській римо-католицькій катедрі св. Патрика спільною молитвою відзначили 67-му річницю Великого голоду в Україні – свідомо сплянованого геноциду.

Геноцид – це винищення окремих груп населення за расовими, національними, релігійними мотивами; один з найтяжчих злочинів проти людства.

Цей найжорстокіший витвір людської цивілізації був зумисно вчинений проти українського селянина, у 1932-1933 роках XX століття. Тому усі ми, сьогоднішні українці, – нащадки жертв і нашим обов'язком є постійно пригадувати світові про той антиукраїнський злочин, автором якого був Й. Сталін зі своїми прибічниками, щоб ця трагедія, скоєна в Україні 67 років тому, ніколи не була забутою.

Простора катедра зібрала майже 2000 осіб українських католиків і православних, а також багатьох гостей - парафіян церкви св. Патрика. Було чимало туристів, котрі у цей час оглядали монументальну готичну катедру.

Серед учасників свята були Єпископ Стемфордської Епархії Української Католицької Церкви Василь Лостен і Архиєпископ Української Православної Церкви у США Антоній. Присутніх на святі-поминках привітав Михайло Савків, новообраний голова Українського Конгресового Комітету Америки, та попросив до слова-відкриття Архиєпископа Антонія.

Після відкриття Панахиду відслужили обидва Владики в асисті дияконів і при величному співі ньюйоркського хору „Думка" під дириґентурою Василя Гречинського. Після відправи М. Савків попросив до слова і представив головного промовця о. Мирослава Медведя з України.

Промовляв о. Мирослав українською мовою – його промову рівночасно перекладав англійською Микола Грицковян, що до деякої міри перешкоджало прислухатися до слів промовця.

Наступним говорив Володимир Єльченко, постійний представник України до Організації Об'єднаних Націй, кот рий підкреслив, що відзначення цієї сумної дати не є споминов про минуле, але радше пригадка майбутньому.

Свято-поминки у зв'язку з 67-річницею Голодомору подякою організаторам і всім присутнім за участь завершив Єпископ В. Лостен, а хор „Думка" заспівав „Боже Великий, Єдиний".

Х.В.-Ф.

В. Єльченко...

(Закінчення зі стор. 1)

зації значно зріс. Досить згадати, що головою 52-ої сесії Генеральної асамблеї ООН, у той період був Генадій Удовенко, міністер закордонних справ України.

В. Єльченко безупинно налагоджував тісні контакти з представниками інших країн, маючи перед собою велику мету – щоб Україна стала непостійним членом Ради Безпеки ООН. Його труди увінчалися успіхом: 158 країн з 188 проголосували за це.

Свій дворічний термін РБ Україна розпочала в січні 2000 року. З цього приводу В. Єльченко підкреслив: „Своєю позицією в Раді Безпеки ми підтверджуватимемо, що Україна переймається не лише власними проблемами чи проблемами свого реґіону, а стурбована розвитком подій в усіх куточках земної кулі. Ми братимемо активну участь у пошуку шляхів врегулювання конфліктів у всьому світі".

Впродовж останніх кількох років Україна відіграла активну ролю в миротворчих місіях по цілому світі та є однією з найактивніших країн-членів ООН в цих мирових заходах.

Базуючись на досвіді України, В. Єльченко запропонував в ООН декілька проєктів, поданих Президентом України і Міністерством закордонних справ, – заради більшої ефективности миротворчих акцій. Свою дипломатичну кар'єру 41-річний В. Єльченко розпочав у Міністерстві закордонних справ України майже 20 років тому, в 1981 році.

АМЕРИКА І СВІТ

ООН відкликає свою місію з Гаїті

НЬЮ-ЙОРК. – Генеральний екретар Організації Об'єднаних Націй Кофі Аннан висловив рекомендації стосовно того, щоб місія ООН в Гаїті припинила свою діяльність, коли в лютому закінчиться термін дії її мандату. У доповіді на засіданні Ради Безпеки К. Аннан заявив, що нестабільне становище, яке панує в країні, змушує ООН припинити працю місії в Гаїті. Тепер в Гаїті поліції й судовій владі допомагають майже сімдесят працівників ООН. Однак, за словами К. Аннана, їм значною мірою перешкоджають насильство, вуличні протести і злочинність.

Політичне життя Фуджіморі на відеокасетах

ТОКІЮ. – Стало відомо, що колишній президент Перу Альберто Фуджіморі має величезну колекцію відеокасет, на яких знято практично всі його зустрічі впродовж десятирічного правління, що завершилося усуненням його з посади минулого тижня. В інтерв'ю американському журналові "Тайм" А. Фуджіморі каже, що міг би заповнити своїми касетами всю кімнату в токійському готелі, де він наразі мешкає. А. Фуджіморі повідомив, що його архіви перевезено до Японії, де він має намір залишитися. Він спростував твердження, що записи були зроблені таємно, як, наприклад, показану в вересні плівку, на якій його радник Владіміро Монтесінос дає хабара опозиційному політикові. А. Фуджіморі збирається використати ті записи для документального фільму про себе.

Російська зброя Іранові

ВАШІНҐТОН. – США твердять, що готуються надіслати до Росії чільних офіційних осіб, які мають з'ясувати, чи плянує Москва поновити продаж зброї Іранові. Зустріч заплянувано на наступний тиждень. Цьому передувало оголошення Росією про її намір вийти з угоди про заборону продажу зброї Іранові, укладеної 1995 року. Речник Державного департаменту США застеріг, що Росії загрожують санкції у разі, коли вона поновить продаж зброї.

Ж. Кретьєн переміг на виборах у Канаді

ОТТАВА. – Прем'єр-міністер Канади Жан Кретьєн не має наміру передчасно піти з посади голови уряду. Про це він заявив тут у вівторок, 28 листопада, на першій пресовій конференції після підбиття остаточних підсумків позачергових парляментських виборів, які відбулися напередодні. Очолювана Жаном Кретьєном Ліберальна партія здобула переконливу перемогу на виборах і лідер лібералів, втретє від 1993 року, має право зформувати однопартійний уряд.

Румунія – близький союзник США в Европі

БУКАРЕШТ, Румунія. – Сполучені Штати Америки "бачать" Румунію своїм союзником і дієвим партнером в Европі. Про це йдеться у вітальному посланні посольства США , поширеному румунськими асобами масової інформації. "Сполучені Штати передають вітання народові Румунії у зв'язку зі завершенням парляментських виборів і першого туру президентських виборів", говориться у ньому. Висловлюється впевненість, що Румунія відіграватиме важливу ролю у зміцненні миру і стабільности в Европі. США сподіваються також на активну співпрацю з урядом Румунії – з метою підтримки зусиль Румунії у проведенні реформ, у сфері приватизації державних підприємств, модернізації армії, зазначається в посланні.

Таємні переговори

ВАШІНҐТОН. – Постійні представники Ізраїлю й Палестини при ООН - Єгуда Ланкрі і Насер аль-Кідва - провели таємні переговори в постійному представництві Єгипту при Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку. Як повідомила газета "Вашінґтон Пост" з посиланням на дипломатичні джерела, вони обговорили, між іншим, можливості присутности на Близькому Сході міжнародних миротворчих сил під еґідою ООН – для роз'єднання конфліктуючих сторін і відновлення спокою в реґіоні.

Несподівана пропозиція Єгуда Барака

ЄРУСАЛИМ. – Ізраїльські політичні лідери міркують, в який спосіб відповісти на несподівану пропозицію 28 листопада прем'єр-міністра Єгуда Барака скликати передчасні загальні вибори. Керівник головної опозиційної партії Лікуд, Аріель Шарон, сказав, що він не відкидає можливости приєднання до уряду національної єдности. Переговори про формування такого уряду раніше провалилися через те, що А. Шарон домагався контролі над переговорами з палестинцями. Кореспондент Бі-Бі-Сі в Єрусалимі передає, що думка загалу партії Лікуд ще не відома.

Уряд США визнає свою провину

ВАШІНҐТОН. – США потвердили, що впродовж десятиріччя порушували міжнародне право доступу консульських урядовців до своїх громадян, ув'язнених у США. Ідеться про справу двох громадян Німеччини, котрих страчено в Арізоні в 1999 році за вбивство банкового керівника Джеймса Тессіна. Правовий дорадник Державного департаменту заявив перед Міжнародним судом справедливости, що США вибачилися перед Німеччиною за недопущення на побачення урядовців німецького консульства до Карла і Вальтера Ла Ґранд від часу їхнього ув'язнення в 1982 році.

Нафтовики Азербайджану допомагають потерпілим від землетрусу

БАКУ, Азербайджан. – Президент Азербайджану Гейдар Алієв дав розпорядження про виділення 25 мільярдів манатів (близько 5.5 мільйонів долярів США за курсом Національного банку країни) на ліквідацію наслідків землетрусу, що стався в суботу, 25 листопада. Ці кошти будуть виділені з рахунків державної нафтової компанії Азербайджану.

На захист жінок і дітей

ВАШІНҐТОН. – Стверджуючи, що в США кожних 12 секунд одна з жінок зазнає побиття, Президент Клінтон підписав в суботу, 28 жовтня закон про боротьбу з домашніми зловживаннями. Новий закон також буде засобом проти міжнародних злочинців, які насильно змушують жінок до проституції. Б. Клінтон підкреслив, що новий закон є „нашим найзначнішим кроком, зробленим в інтересах здоров'я та безпеки жінок у США і в усьому світі". Згідно з цим законом буде виділено 95 млн. дол. для боротьби з насильною проституцією, котра з неймовірною швидкістю стає формою великих прибутків для злочинних угрупувань.

Володимир Боднар

Голова Консультативної поліційної фірми менеджменту Володимир Заліско і голова АҐРУ Божена Ольшанівська виступили 12 листопада ц. р. у залі церкви св. Івана Хрестителя у Виппані, Н. Дж., з доповідями на тему міжнародної торгівлі жінками і дітьми. Програму відкрила Ярослава Мулик, яка представила доповідачів і пояснила, що спонзором програми є комітет „Доляр для країни" при церкві св. Івана Хрестителя у Виппані, Н. Дж.

Божена Ольшанівська зосередила свою доповідь на поясненні нового американського закону, прийнятого 11 жовтня ц. р. американським Сенатом майже одноголосно (95 голосів і жодного проти). Закон стверджує, що міжнародна торгівля жінками і дітьми, перевезення їх до США для торгівлі й використання для примусової проституції та невільницьких робіт є злочином, який передбачає покарання до 20 років тюрми. Цей закон є важливою зброєю і великим досягненням в боротьбі проти новітнього невільництва.

Президент Билл Клінтон затвердив ухвалений проєкт, який став законом і діятиме два роки. Серед тих, хто підтримав цей законопроєкт в Сенаті, були сенатори з Нью-Джерзі Френк Лявтенберґ і Роберт Торіселлі, обидва з Демократичної партії.

Перед тим, як проєкт закону HR 3244 був прийнятий Сенатом, його 6 жовтня ц. р. розглянула Палата представників. Ініціятором цього законопроєкту в Палаті представників був конґресмен Кристофер Смит, республіканець з Нью-Джерзі, з яким АҐРУ співпрацює вже 20 років. В українській громаді його шанують за порядність і чесність та довголітню підтримку боротьби за права людини, захист політв'язнів і проти абортів.

Законопроєкт HR 3244 складався з кількох споріднених проєктів. Він уповноважнював уряд США призначити 94.5 мільйона долярів упродовж двох років на боротьбу з торгівлею „живим товаром", дозволяв давати спеціальні американські візи типу „Т" й особисті пільги жертвам, дозволяв 5,000 жінок (на рік) – жертвам торгівлі „живим товаром" – клопотатися про постійне перебування в США, якщо їм загрожує небезпека в країнах їхнього походження.

В додатку до захисту „імпортованих" міжнародною торгівлею жінок і дітей, законопроєкт відновив програми уряду США для захисту „битих" жінок-американок (battered women – жінки, який б'ють чоловіки) і запропонував виділити на це 3.3 більйона долярів упродовж п'яти років, щоб тим жінкам допомогти. Законопроєкт також запропонував фінансово покарати штати, де не караються злочини проти жінок. До США щороку привозять через „чорний ринок" приблизно 50 тисяч жінок і дітей з різних країн світу (між ними також з України). Сенатор Сем Бравнбек вважає, що світова міжнародна торгівля „живим товаром" налічує 700 тисяч жінок і дітей і за прибутками для її організаторів поступаються лише перед торгівлею наркотиками.

Проблему міжнародної торгівлі жінками, сказала Б. Ольшанівська, обговорюють уже декілька років. Особливо вона загострилася в Східній Европі після розвалу „імперії зла", коли відчинилися кордони для подорожей і водночас в країнах колишнього Совєтського Союзу настала велика економічна криза і безробіття серед жінок. У 1998 і 1999 роках конґресмени Смит і Слотер, сенатор Веллстон пропонували виділити гроші на вивчення проблеми міжнародної торгівлі жінками і дітьми. На жаль, ці законопроєкти не дістали належної підтримки законодавців обох палат і не були схвалені Конґресом. В цей час ці законопроєкти підтримали американські жіночі клюби, Союз Укра-

(Закінчення на стор. 20)

Ярослава Мулик (зліва), Володимир Заліско і Божена Ольшанівська.

ІНТЕРВ'Ю „СВОБОДИ"

Борцеві за волю – Грамота Волі

Інтерв'ю з Атеною Пашко

Вячеслав Чорновіл і його дружина Атена Пашко.

Було це років п'ять тому. В Українському культурному осередку Чикаго відбувалась зустріч з видатним громадським діячем України Вячеславом Чорноволом. Лідер Руху був справжнім народним оратором, його виступи відрізнялися глибоким змістом, емоційністю, вони несли потужні заряди енергії, палкі заклики до нових звершень в ім'я майбутнього незалежної України. Ось і цього разу промова поважного гостя та його відповіді на численні запитання не залишила присутніх байдужими, вони кілька годин не „відпускали" Чорновола , представникам діяспори хотілося потиснути йому руку, взяти автограф, довідатися про стан здоров'я. Коли зустріч закінчилася, Вячеслав підійшов до мене ,тепло привітався, познайомив із своєю дружиною Атеною Пашко і при цьому зауважив: „Ти повинна, Атено, шанувати мого першого редактора, адже він навчав мене телевізійній журналістиці".

А було так. У 1960 році Чорновіл закінчив факультет журналістики Київського університету і отримав призначення на працю до Львівської студії телебачення. В той час я був головним редактором громадсько-політичних програм. Три роки Вячеслав працював під моїм керівництвом, займаючись програмами для молоді. Про перші кроки Чорновола на ниві телевізійної журналістики і про початок його громадської діяльности я маю намір розповісти окремо. Вдруге з відомою поетесою і головою Союзу Українок України Атеною Пашко я зустрівся на XVIII конгресі УККА , який відбувся в середині жовтня у Чикаго. Вона приїхала на запрошення тодішнього президента УККА Аскольда Лозинського для участи в праці конгресу.

Пані Атена охоче згодилася дати інтерв'ю газеті. Цю коротку розмову й пропоную нашим читачам.

– Найперше, пані Атено, просив би сказати кілька слів про те, як вам жилося з Вячеславом, як живеться тепер без нього ?

– Якщо сказати коротко, то моє життя з Чорноволом було заповнене працею, воно не було легким, однак в той же час його можна характеризувати як дуже цікаве. За годину до своєї смерти він подзвонив до мене і сказав, що скоро буде вдома і про все мені розповість. Я не можу погодитися з твердженнями, ніби вбивство Вячеслава – це випадковість. Ні, я твердо пререконана, що то було спеціально влаштоване вбивство. Впевнена, що час усе поставить на своє місце і врешті-решт ми будемо знати причини його загибелі. Для мене настала чорна пора, – немає Вячеслава, немає чоловіка, немає його в родині, немає в парляменті, одним словом, його дуже бракує. Бракує його слова, бракує його завзятости. Невимовний жаль! До того варто додати, що Вячеслав був не тільки першим читачем моїх поезій, але й першим їх критиком. Пам'ятаю, коли в 1994 році я готувала до друку книгу віршів, то чимало корисних зауважень було ним зроблено. А одужавши після нещодавньої хвороби серця, перший вірш я присвятила пам'яті рідної мені людини.

– Відомо, що група депутатів Верховної Ради України добивається створення спеціяльної комісії, яка б вивчила всі обставини трагедії і сказала народові правду про те, що сталося.

– В перші години трагедії міністер внутрішніх справ України Кравченко повідомив, що сталася дорожня пригода, внаслідок якої загинув Чорновіл. Пізніше слідство по-суті повторило те, що сказав міністер. Я не можу з цим погодитися. І тому підтримую пропозицію депутатів та багатьох громадських організацій України про створення авторитетної незалежної комісії, яка могла б об'єктивно в усьому розібратися і дати відповідь на питання, як сталося вбивство, хто його організував, кому воно було потрібне?

– До річниці загибелі Чорновола вийшла книжка, в якій вміщена ваша стаття „Останнє слово Вячеслава Чорновола". Цікаво було б довідатися, як народжувалася ця публікація?

– Загальновідомо, що останнє слово виголошують в суді перед винесенням вироку. Вячеслав тоді не знав, що смертний вирок йому вже винесено, і що те, що він говорить і пише, буде його останнім словом на цьому світі. Та вийшло саме так. Над статтею, про яку ви запитуєте, Вячеслав працював останні три дні. Це суцільний згусток болю. Знову беру в руки дорожній портфель, який з ним був в авті, в ньому зберігся чорновий варіянт рукопису. Він працював над статтею в останній життєвій дорозі. За три дні до трагедії ми відвідали сестру Вячеслава, аби привітати її з днем народження. Раптом Чорновіл заспішив додому . „Чому? – питаю ". "Мушу працювати над статтею". Та писалося йому цього разу важко – те, що лягало на папір, дуже його боліло. Боліла зрада друзів, для кожного з них він зробив так багато добра. Сивів буквально на очах. Десятки разів я переглядала плівки відеозапису

(Закінчення на стор. 20)

УКРАЇНЦІ У СВІТОВІЙ НАУЦІ

З плеяди великих фізиків

Відкриваючи сьогодні нову рубрику, „Свобода" має намір сплачувати свій давній борг перед темою великого загальнонаціонального значення – темою активної, а нерідко й визначальної присутности українців у всіх важливих галузях науки. Не кажемо, що ця тема не знаходила місця на сторінках газети, однак тепер ідеться про цілеспрямоване, системне і систематичне висвітлення найяскравіших етапів життєвого і наукового шляху вчених-українців, чиї теоретичні і прикладні досягнення тісно пов'язані з науково-технічним прогресом людства.

У ч. 47 „Свобода" повідомила про відзначення, на рівні ЮНЕСКО, 100-річчя від дня народження видатного фізика XX сторіччя, вихідця з Тернопільщини Олександра Смакули. Сьогодні вміщуємо розповідь про цього вченого-подвижника – як перший матеріял нової рубрики, яку й надалі вестиме відомий в Україні популяризатор науки, доктор фізико-математичних наук, професор Інституту теоретичної фізики Національної АН України **Василь Шендеровський**.

Олександер Смакула народився 9 вересня 1900 року у селі Доброводи Збаразького району на Тернопільщині, в селянській родині Теодора і Марії Смакулів – як їхній другий син. Крім нього, ще були старший брат Степан і молодші сестра Антоніна та брат Андрій.

Олександер ріс доброю і дуже допитливою дитиною – від першої класи починаючи, вчився тільки на відмінно. В юнацькі роки, успадкувавши від батьків палку любов до рідної землі, до історії свого народу, поширює в Доброводах твори Шевченка і Франка, керує драматичним гуртком, ставлячи на сільській сцені вистави за п'єсами Карпенка -Карого та Старицького, за що зазнає утисків від польської влади. Перша світова війна та події і надії після неї захопили у свій вир патріотичне українське юнацтво. Олександер стає вояком УГА, в її рядах бореться за Західньо-Українську Народну Республіку. Повернувшись до навчання, з відзнакою закінчує Тернопільську гімназію і, за порадою свого учителя, відомого українського математика Мирона Зарицького, вирушає до німецького міста Ґеттінґена і стає студентом знаменитого університету Ґеорга Авґуста. На той час там працювали такі світочі науки, як Вернер Гайзенберґ, Макс Борн, Роберт Поль.

У 1927 році Олександер Смакула захистив докторську дисертацію на тему „Абсорбційні спектри лужно-галоїдних фосфорів, активованих металами – сріблом і міддю". Працює асистентом у Фізичному інституті Роберта Поля, водночас дбає про розбудову української науки, друкуючи свої праці у Збірнику НТШ.

У Німеччині перед молодим вченим відкривалися блискучі перспективи, але він, серцем пов'язаний з Україною, приймає запрошення від Одеського університету і протягом двох років працює там на катедрі фізики. На щастя, він вчасно зрозумів, до чого йде наука у тоталітарній державі, і повернувся до Німеччини ще до того, як почалися репресії і багато відомих вчених в Україні стали жертвами сталінської злочинної машини.

В Інституті медичних досліджень Кайзера Вільгельма у Гайдельберґу очолює ляgreatораторію оптики. Тут, досліджуючи вітаміни, стероїди та органічні кристали, О. Смакула став одним із засновників квантової хемії.

У 1934 році вченого запрошують до Єни керувати лябораторією оптичної фірми Карла Цайса. Винахідницький талант українця дістає загальноевропейське визнання, а світова наука – нову термінологію: „Формулу Смакули", „Шар Смакули". На принципі покриття лінз спеціяльним розчином, винайденим О. Смакулою, й нині працюють оптичні прилади: фотоапарати, далекоміри, мікроскопи і телескопи.

У 1935 році вчений винаходить спосіб уникнути відбивання світла на оптичних поверхнях, який негайно знаходить широке практичне застосування. А те, що під час Другої світової війни німецькі підводні човни здалеку розрізняли силуети кораблів своїх противників, історики науки також безпосередньо пов'язують з відповідними винаходами О. Смакули. Звідси й версія, що після війни американська розвідка вивезла талановитого українця для праці у військово-промисловому комплексі своєї країни.

В Америці він спочатку працював у Вірджінії в галузі кристалів. З 1951 року – професор Массачусетського технологічного інституту, заступник директора лябораторії. невдозі засновує і до 1975 року очолює фізичну лябораторію кристалів.

Його колегами були такі світової слави вчені, як„батько" кібернетики Норберт Вінер, творець теорії перемикань Клод Шеннон, експерт квантової механіки Джан Слейтер, експерт теоорії інформації Джеральд Віснер, винахідник комп'ютерної лінґвістики Ноа Хомський. Тим часом у радянських підручниках і навчальних посібниках ім'я видатного винахідника-українця навіть не згадується.

Наукова спадщина О. Смакули зберігає всю свою цінність і сьогодні, зокрема його фундаментальна монографія „Монокристали: вирощування, виготовлення і застосування", яка побачила світ у Берліні у 1962 році. Крім неї, він залишив по собі понад 100 наукових праць. Частина з них надрукована українською мовою у Збірниках НТШ. О. Смакула був дійсним членом НТШ, почесним членом Товариства українських інженерів в Америці. Він висловив і науково обґрунтував безцінні ідеї щодо багаторівневої структури навчального процесу у вищих школах, про гуманізацію та екологізацію освіти, про наукову термінологію, про гармонію між фундаментальними

(Закінчення на стор. 20)

Ця подія – межа між епохами

Взагалі кожна роковина політичних подій, кругла вона чи ні – не для „кави і солодкого", а для глибшого, всебічнішого з'ясування її ваги і значення. Тим більше така подія, як першогрудневий референдум 1991 року. Мов блискавка вздовж цілого неба, він розділив два світи, дві епохи – ніч злочинного комуністичного тоталітаризму залишилася позаду, попереду засяяв ранок волі, незалежности, демократії. Тепер нерідко можна почути: „То був час евфорії, подальша дійсність виявилася сірішою і сумнішою". Ні, це не була евфорія, це було дуже свідоме і дуже відповідальне ставлення громадян України до суспільного і власного буття. Передусім – цілком певне, абсолютно негативне ставлення до минулого. Кількісний результат референдуму – 92.2 відсотка голосів, відданих за державну незалежність України – це неспростовний всенародний вирок комуністичній системі. Можна сказати, що цією цифрою промовила сама історія, перетнувши шлях несправедливому, неправедному устроєві, який, ошукуючи світ привабливими гаслами, насправді залишив по собі ледве чи не все найгірше, найстрашніше у цій історії – десятки мільйонів жертв, моря невинної крови, ворожість до Бога і Церкви, вульгарне знецінювання національних культур і духовних традицій, постійну війну держави зі своїми підданцями-народами, зокрема і особливо – з нашим, українським. Отже, то була головна рушійна спонука – відірватися, втекти від вчорашнього дня. Проте люди, переступивши цю епохальну межу 1 грудня 1991 року, у психологічному сенсі, на жаль, чималою мірою понесли в нове життя усі свої старі, набуті за тоталітаризму якості. Народ дістав можливість оновити своє життя, однак на той момент ще не накопичив у собі належної внутрішньої наснаги, революційної енергії. Українська революція, втім – не тільки українська, здійснилася не знизу, а зверху. Вона не спромоглася на радикальні і продуктивні зміни, бо й не ставила перед собою такої мети. Почався новий відлік часу, а політична система залишалася старою, гальмуючи економічно-господарський розвиток, який потребував негайних і докорінних реформ.

Ще раз запитаймо себе: чому українська спільнота так одностайно висловилась у референдумі за державну незалежність? Бо вона не мала найменшого сумніву, що майбутнє у цьому випадку може бути тільки кращим. Незалежність, визволення громадянина з-під гніту держави своїм прямим і скорим вислідом повинні були мати незрівнянно вищий рівень добробуту. Сподівання на це було абсолютно логічним, природним. І якби воно так сталося, то для переважної більшости з тих 92 відсотків стала б ближчою й українська національна ідея. Але так не сталося. Державна незалежність України виявилася не пов'язаною з негайним економічним розквітом. Велика частина населення зазнала економічної скрути, зубожіння, і – не судімо її суворо – розчарувалася. Деякі соціологи кажуть, що якби такий самий референдум відбувся сьогодні, то за українську незалежність проголосувало б уже значно менше людей. Мабуть, що так. В останніх президентських виборах ой немало наших земляків підняло руку якщо не за червоних, то за вельми рожевих кандидатів. Але не витягаймо з цього ніяких песимістичних висновків. Наш український випадок в загальній історії людства – надзвичайно тяжкий і складний. Протягом останніх двох століть українство винищувалося безперервно, то ж цілком ясно, що національно свідомих людей тепер є менше, ніж 92.2 відсотка. Ну то й що? Навіть якби на всьому Божому світі залишився один-єдиний свідомий українець, а всі інші проголосували за зникнення нашої нації, нашої мови, нашої духовної культури, нашої соборної пам'яті, то не більшість, а саме той один мав би вищу рацію в Божих очах, бо він, а не вони всі, залишився вірним вищій справедливості, зберігаючи Богом засновану багатоманітність людського світу.

А тим часом нас, українських патріотів, є багато, дуже багато, і щоразу від 1 грудня до 1 грудня ми все краще чуємо і все краще розуміємо один одного, відкриваючи шлях до все результативніших спільних дій в ім'я відродження України, в ім'я її гідности.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@worldnet.att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054and additional mailing offices.

Передплата на рік $50.00, на півроку - $30.00. Для членів УНСоюзу $40.00 річно, на півроку - $25.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає за собою право при потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор –Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про другу мову

Хоча як це важко прийняти як невідкличну дійсність, таки багато із нас, особливо зі старшого покоління, постійно бореться із тим, що наші діти і внуки є невільниками „другої мови", яку вживають на будень і на свято в розмовах, а може і в думанні. Ця „друга мова", розуміється, тут, на американській землі, – американська. Її вживають усі – на місцях праці, у школах, навіть у родинному житті. Чому воно так – легко пояснити, хоча нам нелегко зрозуміти, бо ж ми „колись" також вживали польську мову у спілкуванні з довкіллям, у школі, однак рідко можна було почути, щоб українська молодь у розмовах між собою вживала польську.

Коли сьогодні прислухаєтеся до розмови наших українських дітей тут, на землі Вашінґтона, то переконаєтеся, як густо ця розмова перемішана американськими словами, а ще частіше, коли розмова жива та темпераментна, – вона відбувається на англійській. Не раз довелося мені питатися молодших за мене, чи вони і думають цією мовою, що стала для них справді немов своя, так що вже є підстави застановлятися над тим, яка вона для них – перша чи друга?

Але коли це вже у нашій спільноті в США є сумною дійсністю і можна боятися, що з кожним роком воно буде гірше – ми з дуже важким серцем, а то і з болем приймаємо факт, що вживання „другої мови" в Україні також прибирає на силі, а не меншає, як це можна було б сподіватися десять років після проголошення самостійности. На жаль, ця „друга", російська мова, панує не лише серед молодшого покоління, але, може, більшою мірою серед середнього і старшого. Хто із нас в евфорії перших років незалежности сподівався, що русифікація піде таким шаленим наступом на українське населення? А може, ми не передбачили того, що повинні були передбачити – що після першого відступу в Україні російські шовіністи невдовзі отямляться і підуть ще сильнішою хвилею на Україну? Аж лячно подумати, що у тисяч українців сьогодні це вже не „друга мова", про яку постійно говоримо та пишемо, але вона стала вже першою, звиклим засобом спілкування, виголошування промов, мовою преси, книжок, іншого друкованого слова.

І саме це відштовхування державної української мови на друге місце і панування російської в друкованому слові, у пресі та книжках, а при тому і в нових засобах інформації – комп'ютерах – ще збільшує небезпеку, що ця „друга мова" може стати першою. Ось гості зі Львова, як самозрозуміле, для розривки та відпочинку зачитуються у добре нам відомих форматом кишенькових, дешевих виданнях „криміналу", що привезли зі собою. Приглядаюся ближче і бачу, що ті книжечки писані російською мовою. Коли з досадою роблю на цю тему заввагу – у відповідь – запитання: а де знайти такі „легкі" змістом романи, писані українською? На це у мене немає відповіді. Бо й справді, якщо переглянути наші нові видання чи навіть передруки із давніших, – це завжди спомини, довідки історичного характеру чи давні романи з „козацьких часів".

Перекидаю оком заголовки у моїй доволі численній бібліотеці, та не знаходжу ні одної книжки, що відповідала б окресленню „легкий роман", чи взагалі книжки, яку б можна поставити поряд з іншомовними кишеньковими виданнями. І як тут дивуватися, що молоді віком українці, де б вони не жили, бажають часом перечитати щось легкого і цікавішого, як спомини про воєнні переживання чи високопатріотичні поезії?

Пригадується, як „колись давно" саме завдяки „легким романам", що їх давали мені читати вдома, я вивчила німецьку мову. Може б, і сьогодні було краще з українською мовою, якщо б цікава лектура українською заступала цю другу – чужу?

О–КА

Не перекручуймо змісту чужих статтей

А саме це й зробив Степан Новицький у „Свободі" (ч. 36), пишучи „Про статті похвальні і компромітуючі", де згадав кількох авторів, чиї статті йому не сподобалися, а серед них – заслуженого борця за визволення України, довголітнього каторжника совєтських концтаборів Левка Лук'яненка, ба – й навіть мене, грішного, за мою статтю в „Свободі" (ч.2) під назвою „Сумно і соромно за наш народ". Він риторично запитує: „Соромитися того, що наш народ понад 90-відсотково проголосував за незалежність України? Чому не соромитися того факту, що за 10 років наші провідні політикани не зуміли народ організувати?" Оце й є „клясичний" приклад перекручування С. Новицьким змісту моєї статті. Адже тисячі читачів „Свободи" знають, що в тій статті я критикував наш народ не за те, що він проголосував понад 9 років тому за незалежність України – про це добре знає й сам С. Новицький, а за те, що в останніх президентських виборах величезна кількість нашого народу віддала голоси за ворога української незалежности, комуніста Петра Симоненка, змусивши потім народ вибирати „менше зло" – і вибрали Л. Кучму, хоч були й інші кандидати. Такі свідомі перекручування змісту статтей, інсинуації не роблять нікому чести, в тому числі й С. Новицькому. Критиковані статті слід цитувати, а не довільно інтерпретувати.

Щодо „Звернення до групи „Самостійна Україна" Л. Лук'яненка, яке С. Новицький вважає „неповажним", а також щодо того, як Л. Лук'яненко характеризує Л. Кравчука та Л. Кучму, то кожний має право на свої погляди. Мені особисто здається, Левкові Лук'яненкові з Києва (а таких дуже багато!) набагато видніше, що коїться в сучасній Україні, ніж С. Новицькому з Канади.

Я може б зігнорував згадані писання С. Новицького, коли б не примітка редакції „Свободи": „Редакція сподівається, що читачі продовжать дискусію на порушену тему". Тож хай буде ця моя репліка замість більшої дискусії.

Іван Овечко,
Аврора, Кольорадо

Руки геть від Шевченка!

В столичній газеті „Вашінгтон пост" від 12 листопада цього року з'явилася стаття Джона Мет'юса, який розмірковує про доцільність пам'ятників, встановлених у парках міста. Автор публікації прийшов до висновку, що у Вашінґтоні є чимало монументів, які давно втратили свою художню цінність або навіть компромітують Америку. До них він відніс героїв Громадянської війни, які своєю мужністю вписали не одну славну сторінку в історію боротьби американського народу за єдність країни, за її незалежність.

Та головну увагу Д. Мет'юс зосередив на пам'ятнику Тарасові Шевченкові, який, на його думку, не заслуговує чести стояти на площі між 22-ою та 23-ою вулицями у столиці Америки. Великого Кобзаря, національного співця волі, який мріяв, щоб Україна діждалася свого Вашінґтона, автор публікації звинувачує в тому, що він є ... виразником ідей комунізму, антисемітом і ворогом польського народу.

Що можна відповісти цьому авторові, який, видно, не тільки нічого не знає про Шевченка, але й не знає, як будувався пам'ятник поетові, як ставилися до його спорудження громадськість столиці і зокрема президенти Америки.

Президент Гаррі Труман на початковому етапі очолив Почесний комітет зі спорудження пам'ятника Шевченкові, до складу якого увійшло 85 членів Конгресу і понад сто видатних громадян, губернаторів стейтів, відомих діячів науки і культури, серед яких був Рональд Реґен – тодішній голівудський актор, майбутній господар Білого Дому.

13 вересня 1960 року президент Двайт Айзенгавер скріпив своїм підписом схвалену раніше Конґресом резолю-цію сенатора Джекоба Джавітса, згідно з якою дозволялося спорудити пам'ятник Шевченкові у столиці Америки, а 27 червня 1961 року він відкрив монумент.

Виступаючи на урочистому мітинґу, в якому взяли участь біля 300 тисяч українців з усієї країни, президент сказав:

– Вірші Шевченка добре відомі, мільйони людей прагнуть до права на самовизначення. Його постать, яка стоїть тут, в серці столиці країни, є світлим символом волелюбности.

Наступний президент США Джон Кеннеді надіслав 21 вересня 1963 року вітального листа у зв'язку з освяченням пам'ятника, даючи високу оцінку творчості геніяльного поета: „Я радий, що можу прилучити свій голос до тих, хто шанує великого українського поета Тараса Шевченка. Його творчість – визначна складова частина нашого вітчизняного спадку".

А 25 травня1965 року президент Линдон Джонсон надіслав привітання з нагоди замурування документів в постамент співця Свободи, в якому говориться: „Шевченко був хоробрим бійцем за права і свободу людей. Своїми віршами він рішуче боровся за волю. Це була народна поезія і поезія для народу. Вона вселяла надію в тих, хто впадав у відчай, і спонукала до дії тих, хто в іншому випадку змирився б з рабством".

І недивлячись на таку високу оцінку творчости Шевченка, яку дали президенти Америки, газета „Вашінґтон пост" тоді, коли діяспора тільки приступала до встановлення пам'ятника, почала кампанію, спрямовану проти українців і їхнього поета.

Як бачимо, „Вашінґтон пост" дотепер залишається на цій же позиції. Після появи статті посольство України у Вашінґтоні зажадало від редакції пояснень. Президент УККА Михало Савків звернувся до української громади з листом, в якому закликав до масового протесту проти провокаційного виступу столичної газети.

В минулу неділю я став свідком того, як під церквами у Чикаґо парафіяни підписували звернення до президента Америки, аби не допустити наруги над пам'ятником. Можна сподіватися, що заклик „Руки геть від пам'ятника Тараса Шевченка!" буде почутий і підтриманий не тільки українцями, але і американцями, для яких дороге ім'я Кобзаря.

Анатолій Гороховський,
Чикаґо

Москва формує образ ворога

Листи

Москва веде проти України неоголошену інформаційну війну. Є, приміром, у Москві такий собі "Інститут країн СНД", серед засновників якого – низка державних міністерств, комітетів та відомств. Очолює його Костянтин Затулін. Інформацією інституту користується і політична верхівка, і ЗМІ. На жаль, наші владоможці, мабуть, не читають "Інформаційно-аналітичного бюлетня", котрий регулярно видається цим інститутом. Я б порадив читати.

Ось, наприклад, як "об'єктивно" подав інформацію про акцію гурту "Самостійна Україна" в березні цього року цей самий "Інформаційно-аналітичний бюлетень":

"...Основними гаслами нападників були: "Політична і економічна дерусифікація", "Росіян – геть", "Україну – в НАТО". Співробітники МВС перевірили в учасників "акції" документи і відпустили на підписку про невиїзд. Потім вони були прийняті прем'єр-міністром України В.Ющенком і, за їхніми словами, отримали запевнення прем'єра, що "країна вийде з СНД і продовжить українізацію".

Так само "об'єктивно" змальовується і ситуація в Криму, в Галичині, та, зрештою, і в усій Україні. Образ ворога створюється прискореними темпами. "Росіян чекає національно-визвольна боротьба" - так називається інтерв'ю з лідером Конґресу російських общин Криму Сергієм Шувайниковим, поширене багатьма газетами в Росії...

Пильнуймо!

Віктор Рог,
голова молодіжного Конґресу
українських націоналістів,
Київ

Чим більше догоджаєш, тим менше маєш

Дві події привернули увагу української спільноти. Однією з них була відставка міністра закордонних справ Бориса Тарасюка.

Президент Л. Кучма похвально говорив про його досягнення у зовнішній політиці України. Особливо у розвитку конструктивного співробітництва з Европейською спільнотою і НАТО, іншими міжнародними організаціями. Було сказано, що МЗС України успішно формувало курс на европейську інтеґрацію України. Виринає запитання: якщо міністер вів таку похвальну працю, то чому ж тоді було його звільняти? На це дав відповідь сам Президент, коли представляв нового міністра МЗС Анатолія Зленка. Він говорив, що треба знайти ефективну формулу дії стосовно Росії, яка базувалася б не на конфронтації, а на співробітництві та здійсненні добрих стосунків між двома державами. Оце й відповідь. Невже Б. Тарасюк займався конфронтацією проти Москви?

Відставку Б. Тарасюка в суспільстві зрозуміли по-різному. Одні казали, що Президент Л. Кучма прислухається до порад Москви, інші – що він піддався тискові Москви, а ще інші, що тут велика політика, в результаті якої буде користь для України.

А тепер пригадаймо другу подію. Російська фірма „Газпром" підписала угоди з кількома компаніями про побудову газопроводу до Західньої Европи поза територією України. Новий шлях мав би проходити через Польщу і Словаччину. Як знаємо, сьогодні доставa російського газу проходить через територію України. Це вигідно для України, бо вона має з цього економічну користь у формі плати за транзит. Експерти вважають, що транзит ґазу через територію України – економічно найвигідніший. Знову запитання: чи будівництво ґазопроводу в обхід України продиктоване економічною доцільністю, чи це новий тиск Москви на Україну?

А мій висновок такий: чим більше комусь догоджаєш, тим менше маєш.

Лука Костелина,
Чикаґо

XIX-XXI
СВОБОДА
1893 - 2000
У ТРЬОХ СТОЛІТТЯХ

Як колись в Ню Йорку демонстрували з приводу голоду

Українська громада, за участи сотень американців, жалібною Богослужбою в катедрі св. Патріка в Нью-Йорку 17 листопада відзначала річницю Великого голоду в Україні. Не менш багатолюдно відгукнулися наші земляки на Великий голод в 1933 році. Ось що писала „Свобода" з цього приводу 17 листопада 1933 року:

До боротьби за існування! Як московські большевики вимордують голодом українську націю в Европі, то не стане й нас тут. Не буде України, ні українського народу. Це має розуміти кождий американський українець і американець українського роду, коли його кличуть на протестаційний похід до Ню Йорку, в суботу, 18 листопада 1933, в годині 10 перед полуднем. Похід розпічнеться з Вашінґтон Сквер, де зачинається 5-та Евеня, отже коло Вест 4-ої вулиці, а закінчиться великим масовим ВІЧЕМ в Сентрал Опера Гавз, 205 Іст 67 вул. Ню Йорк Українче і українко! Кинь на один день працю, а йди помагати спасати свою рідню з кігтів кровожадного опира – большевика!

Не плач і не нарікай, а дай належну відправу тутешнім большевицьким громилам, які Тебе, вольного громадянина Америки, хочуть застрашити вогнем з комуністичного пекла! Пам'ятай, що приходить день суду над большевицькими злочинцями.

Комітет Протестаційного походу в Нью-Йорку

Порядок протестаційного походу в Нью-Йорку

Похід буде установлено в такому порядку: І. духова оркестра, українські ветерани, Комітет походу і чужі гості та представники інших груп, Сотня „Чорноморської Січи", І-ий „Живий Образ", Український Червоний Хрест, ІІ-ий Живий Образ.

Дальше слідують такі громади: Ню Йорк місто, також Бронкс і Асторія, Джерзи Сити, Бруклин, Гемпстед і Бабилон, Нюарк, Стейплетон враз з оркестрою, Йонкерс, Перт Амбой і Картерер, Елизабет і Байон.

Кожне товариство повинно обов'язково нести в поході свої прапори, американський та український".

Пізніше „Свобода" закликала: За наш ідеал – за соборну Україну! За наших братів з Великої України, що гинуть мільйонами під московсько-большевицьким терором, виходимо обов'язково масово й зорганізовано на демонстраційні походи, звернені проти катів України!

Матір - одна

Прочитавши у часописі „Свобода" від 8 жовтня про події в Бучаччині під час Другої світової війни, дивуюся, що автор пише тільки про Бучаччину, тоді як такі події мали місце в усій Західній Україні. Наводиться заклик до жінок польського походження, котрі були одружені з українцями, щоб їх душили, а що ми мали говорити до жінок, котрі були замужем за поляками? Мама є одна, без різниці, хто був батько.

Я сам походжу із Бучаччини, і був майже всюди, і не бачу різниці поміж іншими частинами Галичини, Волині і Закерзоння. Боротьба йшла по усій території. Був заклик до поляків, щоб вести боротьбу спільно проти обох окупантів, але поляки відмовлялись. Я був в УПА, а згодом у Дивізії „Галичина"і бачив усе на власні очі.

Микола Ватраль,
Торонто, Канада

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Різдвяні картки УНСоюзу на 2000 рік

Марта Цісик. *„Мати з дитиною".*

Ірена Твердохліб. *„Церква св. Миколая".*

Юлія Ткачук. *„Різдвяний Янгол".*

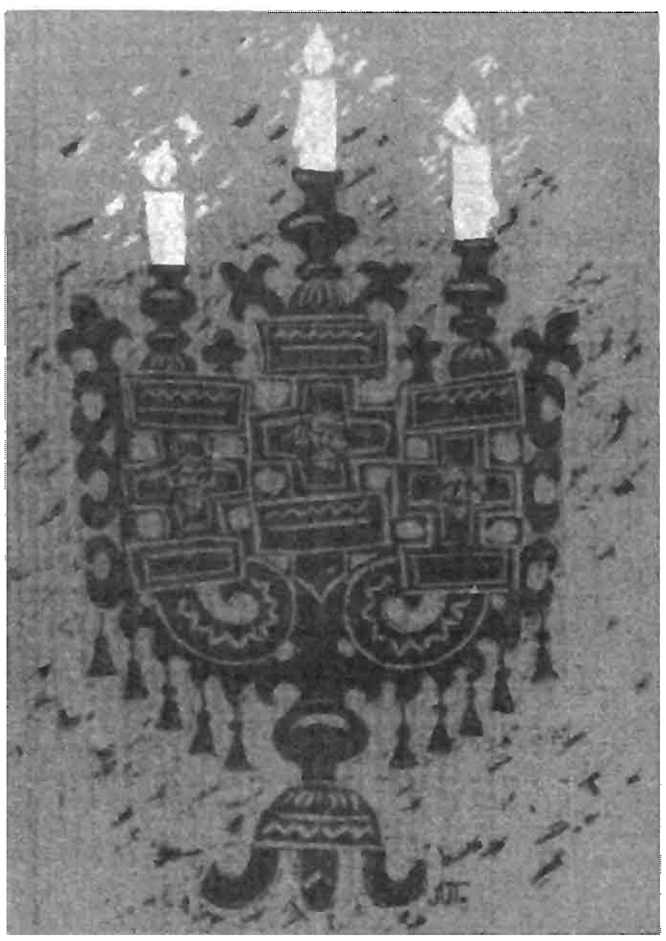

Лев Молодожанин.
„Вітраж у Катедрі
свв. Володимира і Ольги".

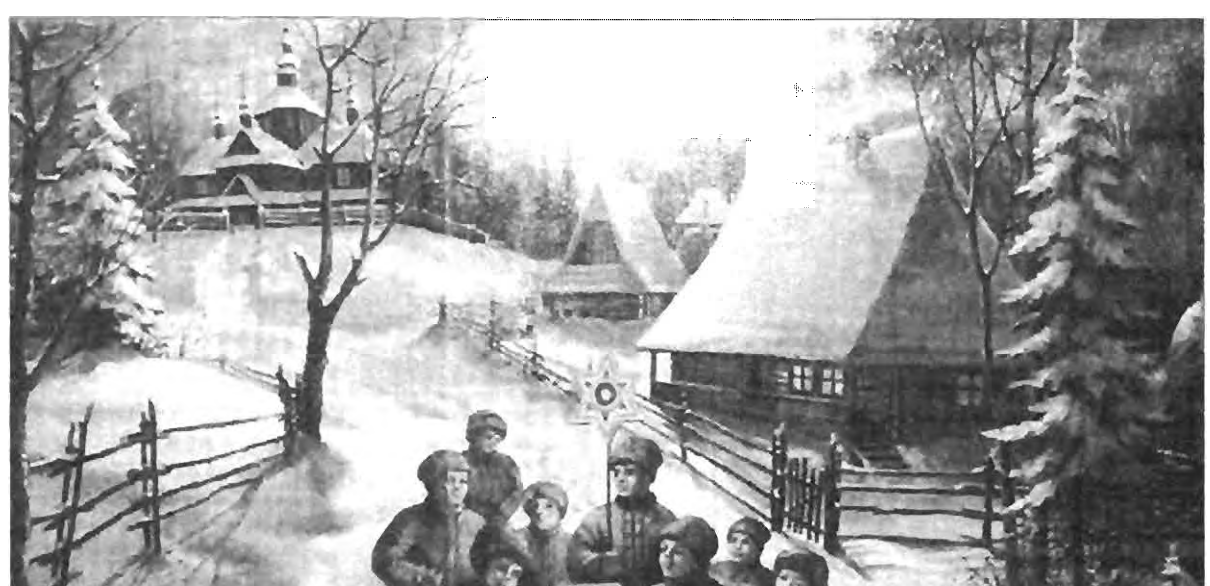
У попередньому числі „Свободи" було вміщено половину Різдвяних карток, виданих УНСоюзом нинішнього року. Сьогодні ми представляємо читачам решту карток, які надруковані за творами відомих українських мистців Лева Молодожанина, Юлії Ткачук, Люби Максимчук, Марти Цісик, Мирона Рижули, Ірени Твердохліб та Лідії Палій. Придбайте ці картки, щоб порадувати ними також численних приятелів і близьких людей.

Люба Максимчук. *„Різдвяний Янгол".*

Лідія Палій. *„Гуцульський свічник".*

Мирон Рижула. *„Колядники".*

Пропозиції до нового Статуту

Окружний комітет УНСоюзу в Дітройті на своєму засіданні одноголосно висловився за пропоновані зміни до Статуту УНС. Присутні мали наступні побажання: змінити Статтю VI, №31 стосовно почесних членів, – по можливості навіть скасувати цю категорію; обмежити каденції членів дирекції до двох разів; з бальотами, які будуть розіслані делеґатам минулої Конвенції, подати короткий зміст головних змін Статуту.

Д-р Олександер Серафин

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Вічне тепло шкільної лавки

В житті колишніх учнів Гайденавської гімназії дні 15-17 вересня 2000 року пов'язалися з великою подією. Як перелетні птиці, злетілися колишні учні Гайденавської гімназії до готелю Рамада в Іст-Гановері, Нью-Джерзі, з Каліфорнії, Арізони, Фльориди, Ілліною, Мишиґену, Огайо, Канади, зі східніх штатів і навіть з Англії, на з'їзд, щоб ще раз побачитися з друзями і подругами, відновити в душі те тепло, яке огортало їх роками ще на шкільній лавці, згадати пережите. А ті, що з різних причин не могли прибути на з'їзд, прислали вітальні листи, ще інші передавали привіти телефоном.

Головна програма з'їзду відбулася в суботу, 16 вересня. Після реєстрації і полуденку друг Іван Лучечко висвітлив прозірки зі своїх подорожей по колишньому Совєтському Союзі - з Владивостоку, зі Соловків та з поселення українців в Румунії, даючи дуже цінні пояснення, особливо, коли говорив про Соловецькі острови, на яких ще від Петра Першого, аж до 1939 року включно, загинуло сотні тисяч українців, а між ними запорізький кошовий Петро Калнишевський. Це пригадало учасникам з'їзду сумні сторінки нашої історії. Для відпруження ще висвітлив І. Лучечко прозірки з минулого і сучасного Гайденаву, які пригадали нам усім гімназійні роки і життя табору. Дуже всі зраділи, коли ще раз побачили нашу „Альма матер" та хлоп'ячу і дівочу бурси. Сьогоднішній Гайденав вже не той, що був 50 років тому. Тоді він був українським, бо тоді в ньому жило більше українців, як німців. В ньому вирувало українське культурне життя - це була, свого роду, держава в державі, де панував український дух. Сьогодні Гайденав - німецький. Ми все ж таки були раді після 50 років побачити село, де пройшли найкращі роки нашого життя.

Головна частина з'їзду почалася бенкетом. Його відкрив голова Організаційного комітету Петро Клюк. Він привітав усіх учасників і побажав у дружній атмосфері провести цей пам'ятний вечір. Опісля вести дальшу програму вечора попросив Юлю Войчишин.

Бенкет почато молитвою „Боже, вислухай благання". Відтак було вшановано однохвилинною мовчанкою пам'ять померлих учителів і учнів нашої гімназії. Під час бенкету прочитано листи, привіти і побажання від тих колишніх учнів нашої гімназії, які не могли прибути на з'їзд. Подруга Ореста Помірко-Феденяк прочитала спомин про Гайденав, а друг Богдан Тодорів розказав цікавий епізод з життя в бурсі. Ще виступали зі своїми споминами Ніна Козак-Татранська, Богдан Марченко і Андрій Макух.

Учасники з'їзду колишніх учнів Гайденавської гімназії.

Формальна частина бенкету закінчилась молитвою „Отче Наш" і національним гимном - „Ще не вмерла Україна", а неформальну частину з'їзду продовжували в гостинній кімнаті аж поза північ - при співах народних пісень, при акомпаньяменті гітар Галини Клюк-Дзівак і Уляни Плісько-Кравчук, та в приватних розмовах при вині, чаї і солодкому.

У неділю, 17 вересня, останній день нашого з'їзду. О год. 9:30 ранку почалася Свята Літургія в одній з кімнат готелю, в намірені нашого з'їзду, яку відслужив о. Леонід Мальков. Отець Леонід привітав наш з'їзд та побажав йому успішного закінчення, а його учасникам - щасливого повернення додому. Після Святої Літургії в бенкетовій залі відбулася перекуска та кінцеві наради з'їзду, на яких було вирішено, щоб наступний з'їзд скликати через два роки, обрано членів Організаційного комітету. Під час нарад проведено збірку, яка дала 500 дол. на українську школу в Ялті. Запропоновано видати матеріяли зі знимками теперішнього і попередніх з'їздів. Також зібрано підписи учасників з'їзду для висилання привітів хворим друзям і подругам, щоб втримувати з ними зв'язок.

З певністю можемо сказати, що наш з'їзд був успішний, бо після 50 років від часів навчання у гімназії ще прибуло 70 учасників. Наш з'їзд з'єднав нас ще сильніше. У кінці з'їзду голова Організаційного комітету ще раз подякував усім учасникам з'їзду за численну участь, а подрузі Юлі Степаненко-Войчишин за взірцеве ведення бенкету. З'їзд колишніх учнів Гайденавської гімназії ім. Тараса Шевченка закінчився. Від імені Організаційного комітету щиросердечна подяка належиться Орестові Федашові, управителю готелю Рамада, що створив усі умови для того, щоб наш з'їзд відбувся успішно.

Петро Клюк

Бенкет шкіл при церкві Непорочного Зачаття

ВОРРЕН, Миш. - Наші школи при церкві Непорочного Зачаття, початкова і середня, на жаль, не мають ніякої допомоги від державних чинників, і їхнє повне утримання залежить виключно від доброго серця і жертвенности українських громад великого Дітройту, а особливо парафіян церков Непорочного Зачаття і св. Йосафата. Шкільних оплат далеко не досить на видатки, потрібні для утримання обох шкіл. Тому саме парафії влаштовують кожного року бенкет, прихід з якого йде виключно на ці школи. Цьогорічний бенкет відбувся в неділю, 15 жовтня, в парафіяльному осередку церкви св. Йосафата, при численній присутності жертвенної громади. Головним промовцем цього року була Марта Зєлик, перший в історії український офіційний перекладач при Державному департаменті США. Вона сама виросла у Нью-Йорку, закінчила початкову школу і академію св. Юра та кілька факультетів в Колумбійському університеті зі спеціялізацією у політології.

Майстром церемонії була абсольвентка обох шкіл Марія Василькевич-Рипан. Після відкриття гостю привітали учні середньої школи Марія Груда і Тарас Кирта, а від початкової школи - Лариса Кунинська і Богдан Ріпак. Після короткого мистецького виступу ансамблю середньої школи під проводом учительки Христини Липецької при акомпаньяменті Ольги Соловій, їжу поблагословив о. Роман Гикавий, ЧСВВ. Під час бенкету ведуча програмою представила головного промовця Марту Зєлик. Гостя дуже цікаво розповіла про її відповідальну працю перекладача для президентів Клінтона та Кучми, Гиларі Клінтон, Меделин Олбрайт та інших політиків України і США.

У своєму слові підкреслила важливість користування українською та іншими мовами. Її праця є дуже відповідальною та конфінденційною, з огляду на важливість розмов між головами різних держав. Вона вдячна батькам за те, що подбали про її знання української мови. Після її слова коротко промовив о. Ігумен Роберто Лукавий, ЧСВВ, парох церкви Непорочного Зачаття, та о. декан Василь Салковський, ЧСВВ, парох церкви св. Йосафата. Вкінці коротко говорив Андрій Галів, голова шкільної Ради шкіл при церкві Непорочного Зачаття. Згадав, що журнал „Ю-Ес Нюз енд Ворлд репорт" назвав нашу середню школу одною із 100 найкращих середніх шкіл Америки. На майбутнє просив моральну і матеріяльно підтримати ці школи. Програму бенкету закінчив о. Василь Салковський молитвою. Учні були захоплені інформаціями Марти Зєлик і мали багато запитань. Наступного дня М. Зєлик відвідала обидві школи. Ми вдячні М. Зєлик за її згоду відвідати нашу громаду та поділитися з нами своїм досвідом.

Зенон Василькевич

В пам'ять С. Бандери

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. - В суботу, 21 жовтня, у залі Спілки Української Молоді в Українському освітньо-культурному центрі заходом організацій Державницького Фронту відбулося відзначення 91-ої річниці з дня народження провідника ОУН Степана Бандери і 58-ої річниці створення УПА. Зустріч відкрив голова ООЧСУ Михайло Майчук. Вшановано однохвилинною мовчанкою усіх полеглих за визволення українського народу. М. Майчук попросив до слова-доповіді Мирослава Солтиса - диктора радіо-програми Українського Державницького Фронту.

В неділю, 22 жовтня, в українській католицькій церкві Благовіщення Пречистої Діви Марії, в Мелроз-парку біля Філядельфії, відбулось Богослуження в пам'ять полеглих у боротьбі за волю України провідника ОУН Степана Бандери, генерала Тараса Чупринки, бійців ОУН -УПА та всіх вояків, що віддали життя за свій народ. Проповідь виголосив парох церкви і декан Філядельфії о. шамбелян Яків Мельник. Панахидою закінчено цю урочистість, а церковний хор під орудою Лесі Пенкальської заспівав гимн „Боже Великий Єдиний". Великої поваги надали внесені до церкви прапори, що їх тримали під час Служби Божої і Панахиди представники ОУН, УПА, ООЧСУ, Українських Американських ветеранів, СУМу і Пласту.

Богдан Тодорів

ГІСТЬ РЕДАКЦІЇ

З усмішкою легше ставитися до мовних проблем

Д-р Антоніна Березовенко.

Коли спостерігати усміхнене, привітне обличчя д-ра Антоніни Березовенко, тоді зроджується переконання, що з такою людиною можна розв'язувати найважчі проблеми. То ж вірмо, що з таким оптимістичним підходом наша молода наукова сила підходить до усіх складних питань. Чи, може, це нам тільки так здається? Ні, таки вона не зрікається посмішки у розмові з нами – незалежно від складности запитань.

– Ви вперше у нас в Нью-Йорку чи були вже тут раніше?

– Це моє друге перебування в Колюмбійському університеті. У 1996–97 навчальному році я була стипендіяткою Фулбрайта в інституті Гаррімана, працюючи над темою „Розвиток української мови у XX столітті".

– А тепер Вас знову запросили сюди?

– Так. І знову я маю до діла з мовою. Тим разом веду курси української мови для неукраїнців, початкового та середнього рівнів, а при цьому організую „круглі столи" на тему сьогоднішньої мовної політики.

– Нам відомо із оголошень, що один такий „круглий стіл" вже відбувся успішно з участю проф. Асі Гумецької. Чи заплановані вже й інші і якого характеру?

– У черговому бере участь федеральний суддя Богдан Футей, який також буде говорити про проблему української мови, але з погляду рішень конституційного суду. Це буде 1 грудня. Відтак я вже маю дальших прелеґентів – голову НТШ д-ра Ларису Онишкевич, проф. Валерія Мокієнка та інших.

– Чи вільний вхід на ці зібрання?

– Ми гостям раді, хоча в першу чергу доповіді призначені для студентів, а вони в мене – представники різних національностей. Але оскільки в ділянці української мови є багато проблем, то такі „круглі столи" повинні збуджувати зацікавлення також серед чужинців, зокрема, коли вони відбуваються під опікою інституту Гаррімана. Ви, мабуть, знаєте, що директор інституту проф. Ван Гаґен та його співробітники-українці А. Процик, О. Мотиль, В. Чарнецький роблять все можливе, щоб поширити зацікавлення українською мовою та літературою, і це вже віддавна.

– Розкажіть ще, будь-ласка, як це Ви вибрали собі мову як головний предмет наукової праці?

– Я завжди цікавилася мовою і вважала це своїм першим життєвим завданням – плекати і поширювати її. Вже 12 років викладаю мову у Київському політехнічному університеті. Це була перша катедра мови у не-гуманітарному університеті, але з приємністю стверджую, що студенти дуже зацікавлені і охоче вивчають українські дисципліни.

– Просто тяжко повірити, що Ви вже 12 років – професор університету, що вже двічі здобули стипендію Фулбрайта, що виступали на наукових конференціях в Австралії та Канаді. Як же Ви встигли так багато?

– У моїй душі завжди жило і живе почуття, що мова – це місток між людьми і народами, і це почуття додає мені енергії, сили, завзяття і бажання зробити у цьому напрямі якнайбільше.

– Вірю у Ваші сили і бажаю багато успіхів в галузі розквіту нашої рідної мови.

О. Кузьмович

Відкрита нова школа української мови в Нью Джерзі

ЮНІОН, Н.Дж. – Громада місцевої Української євангельської церкви (пастор Павло Ходневич) дбає в про виховання молоді і дітей. Щонеділі діти приходять до Біблійної школи, мають свій хор, а нинішньої осені для дітей і молоді відкрито суботню школу української мови, яку відвідує два десятки осіб.

Багато членів церкви походять з родин українців, які колись виїхали до Арґентини, інших країн Південної Америки в пошуках кращої долі. Батьки навчали своїх дітей розмовної української мови, а от писати й читати багато хто й з батьків не вмів. Ще складнішим виявилося становище їхніх переважно еспаномовних внуків, які в США мусіли опанувати англійську мову, а на українську їм бракувало можливостей. З проголошенням незалежної України почастішали подорожі старших на землю предків, у яких охоче бере участь молодь. Тоді з'ясувалося, що нове покоління хоче відродити мову дідів і бабусь.

Ретельно вивчають у суботній школі українську мову Христина Кравчук, Марко Штик, Росана Процак, Кевін Дарчук, Федеріко та Вікторія Калефи, інші учні. Щойно закінчився перший семестр, але учні нетерпляче очікують наступного.

Учні на занятті школи української мови.

Співає дитячий хор.

ЩО? ДЕ? КОЛИ?

КАЛЕНДАРЕЦЬ ПОДІЙ

2 грудня – конференція і бенкет з нагоди 75-ліття СУА в готелі Hyatt Regency Crystal City **(2799 Jefferson Davis Highway, Arlington, VA).** Початок о 6-ій вечора.

◆

2 грудня – вечір артистів балету з Донецького, у католицькій школі в Парамусі, Н. Дж. **(425 Paramus Rd.).** Початок о 7:30 вечора.

◆

2 грудня – концерт Капелі бандуристів ім. Т. Шевченка і хору "Веснівка" в Чикаґо **(2501 West Addison St.).** Початок о 7-ій годині вечора.

◆

2 грудня – концерт Кіпніс – Кушпер дуо в Українському інституті Америки **(2 East 79th St.)**. Початок о 8-ій вечора.

◆

2 грудня – конференція в пам'ять Ярослава Падоха в НТШ **(63 Fourth Ave., between 9th and 10th Streets, NY).** Початок о 4-ій по полу дні.

◆

3 грудня – вистава „На полі крові" за п'єсою Лесі Українки, в Центрі української культури в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. Початок о 2-ій по полудні.

◆

3 грудня – презентація книжки Михайло Черешньовський. „Статті. Спогади. Матеріяли." в будинку УВАН **(206 West 100th Street, NY)**. Початок о 2-ій годині. Тел. **(212) 222-1866.**

◆

До 4 грудня триває приймання різдвяних вітань для поміщення в тижневиках УНСоюзу. Тел. **(973) 292-9800, дод. 3040 або 3041.**

◆

10 грудня – екскурсія з Українського музею на виставку „Скитські скарби" до Бруклинського музею. Початок о 11-ій ранку.

◆

16 грудня – бенкет і забава з нагоди 50-річчя Пластової Станиці в Нью-Йорку в залі Fifth Avenue Ballroom **(24 Fifth Avenue and 9th Street)**. Початок о 7-ій годині.

◆

Новорічна забава на Союзівці. Замовлення – по тел. **(914) 626-5641.**

◆

27 січня 2001 року – баль дебютанток Українського лікарського товариства Північної Америки, Товариства українських інженерів, Товариства українських ветеринарів в готелі „Інтерконтиненталь" **(505 North Michigan Ave., Chicago Il**). Тел. **(773) 278-6262.**

◆

Оголошення в розділі „Що, де, коли?" є додатковим джерелом інформації і вміщуються в цій колонці тільки за умови подання цих оголошень через відділ реклами. Тел. **(973)-292-9800, дод. 3040.**

Пласт на межі століть

Пласт, українська скавтська організація, через декілька місяців відзначатиме свій 90-літній ювілей. Як і раніше, ця організація відзначається енергійністю, невичерпним ентузіязмом і молодечим запалом. Який осередок Пласту ви б не відвідали: у Нью-Йорку чи Дітройті, Клівленді чи Торонто, всі пластуни захоплено займаються „Великою Грою" (так називають Пластову методику виховання). Це не тільки заняття, гутірки, спів пісень, ігри та спортивні змагання. Це – велике побратимство, яке об'єднане спільною ідеєю.

Розвивається Пласт і в Україні. В липні цього року більшість пластових осередків США відвідав голова Пласту України ст. пл. Андрій Гарматій. Одна з найбільших зустрічей була проведена в Нью-Йорку. На цій зустрічі були присутні Начальний Пластун пл. сен. Любомир Романків, голова Головної Пластової Булави пл. сен. Людмила Дармограй, старшина і виховники місцевої станиці, представники різних пластових куренів і чимало зацікавлених осіб.

Сьогодні Пласт в Україні налічує 9000 осіб і 2000 прихильників. 1014 осіб складає тільки новацтво (діти віком 6–10 років) і 1000 належить до найстарших уладів – старшого пластунства і сеніорату. Пласт України поділений на 11 регіонів і має станиці в 150 містах у всіх частинах держави. Членство в організації є різноманітним в релігійному відношенні. Серед наших членів є православні християни, греко- і римо-католики, баптисти, визнавці РУНвіри, юдеї і татарські мусульмани. Жодних проблем на релігійному ґрунті ми не мали і в майбутньому, надіємось, теж буде гаразд. При допомозі Начального Пластуна організовано 7 пластових інформаційних центрів, де є комп'ютери і все необхідне забезпечення.

В перспективі плянується утворення представництв Крайової Пластової Старшини України в кожному обласному центрі, які мають виконувати інформаційно-методичні та допоміжні функції. Зрозуміло, що така структура дуже допомогла у розвитку Пласту в краї.

Найбільшу увагу стараємось надавати виховній праці. Випуск необхідної літератури, навчальні семінари для впорядників, організація таборів і вишколів – ось неповний перелік заходів, які проводяться в цьому напрямку. Тільки протягом цього літа в Україні проведено більш як 80 пластових таборів. Особливо багато роботи КПС України має при проведенні таких крайових таборів і вишколів, як „Лісова школа", „Школа Булавних", „Золота Булава", „Чота крилатих" (летунський табір), „Легіон" (виховно-вишкільний табір, який пропагує традиції Українських Січових Стрільців), морський і спортивно-вишкільний табори.

Пласт сьогодні росте і розвивається. Приємно відзначити, що є ріст у спеціялізаційному пластуванні. Цього року проводився вже 5-ий летунський табір. До речі, в с. Лукавиця Івано-Франківської області легально реєструють летовище, на якому будуть дельтапляни (літальний апарат у вигляді трикутного крила) і малі спортивні літаки. В Криму створено морську пластову базу.

У травні цього року на річках Прут і Черемош відбувся вишкіл провідників морського пластування. В цей же час переведено вишкіл провідників лещатарських таборів (взимку цього року на Україні відбулись 34 лещатарські табори).

В кожній окрузі відбулись Свята Весни, які цього року пройшли досить організовано і масово. Тільки на Львівщині у Святі Весни брало участь 715 осіб. В червні на „Соколі" відбулося 2 вишколи таборових провідників для новацтва і юнацтва, а також школа організаційного розвитку. У цій школі були присутні всі керівники пластових округ, представники з кожної области України. Для наших діловодів було організовано навчання з питань контактів з громадськістю, як працювати з пресою, як залучати фонди для організації та ін. Плянуємо проводити таку школу з року в рік.

Тісні контакти налагодилися з Міністерством оборони України. При його допомозі запляновано провести один великий виховний міжкрайовий табір в Криму. У ньому візьмуть участь, крім українських пластунів, ще й вихованці військового ліцею з Києва і польські гарцери. Розгортаємо подальші проєкти співпраці з освітянами. Маємо добрі приклади співпраці у Львівській та Івано-Франківській областях.

Нещодавно було проведено опитування з питань молодіжного руху в Україні. Дуже приємно відзначити, що Пласт стоїть на 1 місці за поінформованістю населення.

Сьогодні перед Пластом стоїть багато завдань. Насамперед це якісний і чисельний ріст пластунства. Ми повинні мати більше членів, щоб давати свій відблиск на події. Саме нашій молоді будувати перспективу Української держави. Роботи перед нами дуже багато.

Організація української молоді „Пласт" завжди займалась вихованням доброго громадянина, провідника у суспільстві. На неї, як і на інші патріотичні молодечі об'єднання, покладаються великі надії. І кому як не нам, українцям, потрібно допомогти їм? Добродійні пожертви на цю ціль прошу надсилати на адресу: **Dr. George Slusarczuk, 67 Bayberry Drive. Monroe, NY 10950.**

Всі датки звільнені від податку, якщо чек буде виписаний на Plast Conference, Inc. Прошу зазначити на чеку, що це даток на Фонд розбудови Пласту в Україні. Фондом керує комісія під проводом Начального Пластуна, яка включає голову ГПБ та інших активних пластунів і громадян, яким справа Пласту і виховання нового здорового громадянина України не є байдужа. Що три місяці Начальний Пластун і ГПБ одержують від КПС України фінансовий звіт і звіт з виконаних заходів. Жертводавці зможуть одержувати ті звіти, звертаючись по них до пл. сен. Юрія Слюсарчука. Крім фінансової допомоги, пластовим регіональним центрам в Україні потрібні різні пластові видання, навіть старі. Наприклад, річники „Готуйсь", „Юнак", „Пластовий шлях" і т. д. Осередкам у східній та південній частинах України дуже необхідні різного роду книжки українською мовою. Їх можна висилати (Book Rate) на адресу: **Dr. L. Romankiw, 7 Dunn Lane, Briarcliff Manor, NY 10510.**

Володимир Федорак,
виховник гуртка юнаків куреня
імені Гетьмана І. Мазепи
станиці Нью-Йорк

Ювілей пластового куреня „Верховинки"

50 років тому в Нью-Йорку постав пластовий гурток старших пластунок, які приїхали з таборів Ді-Пі в Німеччині, і вибрав собі назву „Верховинки", а патроном – Миколу Лисенка.

І ось 30 вересня і 1 жовтня ц. р. „Верховинки" відзначали 50-ліття свого куреня урочистою радою, яку провели серед чудової гірської природи – в Гантері. Довголітня курінна Ніна Самокіш відкрила раду пластовим кличем, проспівали Пластовий гимн і вшанували пам'ять тих членок куреня, які відійшли у вічність: ст. пл. Віру Попик, пл. сен. Лесю Дзядів-Кульчицьку, пл. сен. Дарію Менцінську і пл. сен. Марію Лабуньку. На раду приїхала Головна булавна УПСеніорату Христя Ковч і пробула з нами два дні, беручи активну участь в нарадах. Радою провадила Марта Стасюк, протоколувала Оксана Кузишин. Після звітів курінного проводу за час від останньої ради в 1998 році відбулась гутірка на тему „Аналіза діяльности куреня за 50 років", яку підготовили курінна Н. Самокіш і писар О. Юзенів. У ній підкреслено, що курінь виконував значну працю для Пласту і громади. Впродовж багатьох років відбуваються в Нью-Йорку вечори „Юнака", щоб зацікавити цим журналом юнацтво і виховників. Переведено збірку грошей на Видавничий фонд ім. Сірого Лева. Крім пластових видань, курінь вже 30 років продає і пропагує дитячі книжечки ОПЛДМ та інших видавництв.

„Верховинки" на раді в Гантері.

Ще за совєтського режиму в Україні курінь допомагав діячам правозахисного руху. Опубліковано в „Нью-Йорк Таймс" (разом з пл. куренем „Перші Стежі") дві сторінки на оборону українських політичних в'язнів, вислано низку листів до ООН і американських політиків з проханням стати в обороні українських дисидентів. Влаштовано ряд вечорів, присвячених В. Марченкові, В. Стусові, З. Красівському, К. Зарицькій, І. Світличному. Душею цих вечорів була Надія Світлична, член куреня. Акцію допомоги колишнім політв'язням та їхнім родинам курінь продовжує і тепер.

Вечором в суботу, 30 вересня, відбулася святкова вечеря, на якій були також чоловіки верховинок і гості-приятелі. Ліда Стасюк і Н. Світлична розповіли про те, як вони вступили до „Верховинок", курінний „Червоної Калини" Богдан Кузишин привітав курінь і розповів про відзначування 75-ліття „Червоної Калини" в Україні. Наталка Соневицька привітала „верховинок" від гантерської громади веселим віршем, „стежинки" Софія Зєлик і Меляся Соневицька прочитали усучаснений фейлетон М. Понеділка, всі співали пісні й коломийки.

У неділю, 1 жовтня, після Служби Божої, наради продовжувались, і тоді перевибрано провід куреня: курінна – Н. Самокіш, заступниця – О. Кузишин, скарбник – К. Воловодюк, писар – О. Юзенів, хронікар – Л. Зєлик, референтка придбання фондів – О. Іваськів, референтка акцій допомоги – О. Кузишин, референтка ОПЛДМ – О. Ґной. З нагоди 50-ліття куреня складено 500.00 дол. на видання ГПБулавою історії Пласту. Закінчено раду піснею закарпатських пластунів.

О. Ю.

УКРАЇНА І СВІТ

Україна пластунам – рада

КИЇВ. – Від 9 до 12 листопада у приміщенні Національного університету ім. Т. Шевченка відбулися – вперше в Україні – XIV збори Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО), на які прибули 99 делегатів з пластових осередків Австралії, Аргентини, Великобританії, Канади, Німеччини, Польщі, Словаччини, США та України, і понад 50 гостей. Серед відомих пластових провідників був також Начальний Пластун пл. сен. Любомир Романків. Обов'язки господаря зборів взяла на себе Крайова Пластова Старшина України на чолі з головою Пластової Ради пл. сен. Левком Захарчишиним. На адресу президії надійшли привітання від Президента України Леоніда Кучми, Патріярха УПЦ Київського Патріярхату Філарета, президента Світового Конгресу Українців Аскольда Лозинського, голови Української Всесвітньої Координаційної Ради Михайла Гориня та ін. З радістю пластуни зустріли на своїх зборах прем'єр-міністра України Віктора Ющенка. У своєму привіті він закликав пластове юнацтво активніше підтримувати українську державу, сприяти її утвердженню, матеріяльному і духовному розквітові. Начальний Пластун пл. сен. Л. Романків вручив В. Ющенкові Грамоту почесного члена Пласту, пластові лелійку і капелюх.

Привітавши учасників XIV зборів, Начальний Пластун підкреслив важливіть Пласту у вихованні національно свідомої, громадянсько активної молоді як в Україні, так і в країнах, де живуть і діють українські етнічні громади. Він вручив високі пластові нагороди: голові Пластової Старшини в Німеччині Ользі Ткаченко – відзнаку Вічного Вогню у Золоті, активістові Пласту у Великій Британії Ярославові Гаврихові – відзнаку Святого Юрія у Золоті, ветеранові Пласту в Україні Василеві Щекунові – Святого Юрія у Сріблі. В межах зборів відбулася II сесія IV пластового конґресу, яку підготувала голова Конґресової комісії пл. сен. д-р Лариса Онишкевич. Були обговорені теми: „Пласт виховує повновартісну людину-громадянина", „Українські елементи у пластовій системі і програмі" та „Елементи організаційної структури у Пласті". Під час святкової вечері пластова молодь з Львівщини, Рівненщини, Полтавщини та Києва виступила з цікавою спортивно-мистецькою програмою, рівень якої свідчив про швидкий розвиток Пласту в Україні. Вже тепер ця молодіжно-виховна орґанізація налічує там 9,000 членів.

Начальний Пластун Любомир Романків вручає Грамоту почесного члена Пласту прем'єр-міністрові України Вікторові Ющенку.

Група пластунів-українців з США – учасників XIV зборів КУПО.

XIV збори КУПО вибрали новий склад Пластового Проводу, Головної Пластової Булави. Її головою стала відома пластова виховниця і громадська діячка з Нью-Йорку пл. сен. Слава Рубель, а Головну Пластову Раду очолив пл. сен. Ярослав Гаврих з Великої Британії. Церемонією присягання керував Начальний Пластун, після чого новообрана голова Головної Пластової Булави Слава Рубель звернулася до учасників зборів з коротким словом, в якому окреслила головні завдання Пласту на найближчий час, зокрема у звязку з відзначенням у наступному році 90-річчя цієї організації.

Л. Ю.

Вечір, як пісня

До 100-ліття Володимира Кубійовича

Ім'я Володимира Кубійовича досі згадувалося в Україні лише як одно з контроверсійних, а його діяльність спотворювалась і фальсифікувалась, звісно ж, за націоналізм, хоч він не був причетний до ОУН. Та рано чи пізно, очистивши від чужого бруду Мазепу, Петлюру, Коновальця, Мельника, Шухевича та інших, дбайливі руки українських державотворців дійшли й до Кубійовича.

З нагоди його сторіччя в Київському міському Будинку вчителя відбувся ювілейний вечір, який відкрив і вів директор Інституту українознавства, професор Петро Кононенко. Конферанційну залю наповнила молодь. З доповіддю про свого професора-викладача виступив головний редактор журналу „Самостійна Україна" Павло Дорожинський, який звернув увагу на значення української мови в родинній педагогіці незначного службовця податкової служби, що зумів з її допомогою прищепити синові національну свідомість і гідність.

Докладно розкрив доповідач громадську діяльність Володимира Кубійовича в роки Другої світової війни на посаді голови Українського центрального комітету, що з'явився на терені німецького генерал-губернаторства, яким стала Польща. Дія УЦК пізніше офіційно була перенесена й на Галичину, яка тоді, за рішенням окупантів, входила до генерал-губернаторства), а сам голова виявляв турботу й про Східну Україну.

У повоєнні роки при допомозі Володимира Кубійовича створився Український національний комітет, що перейнявся проблемами діяспори, відродився Український вільний університет та Наукове товариство імені Шевченка. Сорок років віддав ювіляр створенню чи не найвидатнішої наукової праці для нашого народу – 12-томової енциклопедії українознавства.

Заохочений учнями Українського ліцею при Національному університеті імени Тараса Шевченка, П. Дорожинський виступив вдруге з яскравою характеристикою останньої праці ювіляра і повідомив, що академік Іван Дзюба з групою вчених, до яких входить Аркадій Жуковський, нині доповнюють „Енциклопедію сучасної України" новими відомостями. Працівники Інституту географії НАН України попросили П. Дорожинського виступити у них і подарувати їм портрет В. Кубійовича, виготовлений у комп'ютерному центрі видавництва імени Олени Теліги. Відбувся й концерт за участю бандуристів Романа і Віталія Морозів, Володі і Павлика Степашків та естрадного співака Едуарда Драча.

Анатолій Криворотько,
м. Київ

Приклад співпраці

14 жовтня ректор Львівського національного університету ім. Івана Франка професор Іван Вакарчук і ректор Львівської богословської академії доктор о. Борис Ґудзяк підписали угоду про створення консорціюму між двома навчальними закладами. Сучасний стан гуманітарної освіти та науки в Україні вимагає координації зусиль і тісної співпраці різних викладацько-наукових середовищ. Впливова роля Львова серед державних вищих навчальних закладів стала можливою передусім завдяки діяльності Львівського національного університету ім. Івана Франка, а Львівська богословська академія є одним із лідерів у запровадженні світових стандартів викладання і наукових досліджень серед недержавних інституцій. Університет і академія зобов'язалися розпочати довготривалі дослідницькі спільні проєкти, разом видавати підручники і посібники. Університет допомагатиме у справі державної акредитації навчальних програм академії, а вона у свою чергу, надасть можливість працівникам університету стажуватися при Українському Католицькому університеті в Римі.

Пресове бюро ЛБА

Перше Богослуження в садибі Симиренків

Осінніми тихими вечорами в Україні по селах чути, як падають яблука. У цей час яблука є скрізь – на столі, на базарі, у відрах край доріг... Україна пахне яблуками. Їх сушать, з них варять варення, з них роблять сік. Яблука є на будь-який смак, але усі перевищує Ренет Платона Симиренка – диво-сорт, виведений Левом Симиренком і названий ним на честь батька. Саме це яблуко, яке пахне дитинством, рідною домівкою, святом і Україною, краще пропам'ятних дощок зберігає для нас святе ім'я Симиренків, яке комуністична влада намагалася викреслити з пам'яті народу.

Мліїв – садиба славетного роду. Тут був збудований новітній цукровий завод і перше в імперії машинобудівне підприємство. Тут Тарас Шевченко, вражений життям робітників, розчулився, обійняв Кіндрата Яхненка і захоплено вигукнув: „Батьку, що ти тут наробив?!". Якби не Василь Симиренко, українська культура на початку XX століття так і не виборсалася б з лабет провінційності і хуторянства. Те, що зробили Лев Симиренко і його син Володимир у садівництві, не під силу науково-дослідним установам.

Усе це я згадував, їдучи нещодавно до садиби Симиренків. Осінь насипала повну пазуху яблук, золотила листя і кликала до роботи. Людей в селі майже не було. У його дзвінкій тиші відчувалася присутність Симиренків. Серце наповнилося урочистим відчуттям величі духу і подвигу династії, яка і зараз вселяє у нас надію на незнищеність українського народу. Це враження не псував навіть неоковирний витвір „соцреалізму", який мав символізувати ледь не мічуринський образ видатного помолога Лева Симиренка.

Цей рід і його садибу знищили. Кати палили родові козацькі грамоти, малюнки Шевченка, дипломи виставок, наукові рукописи. Люди боялися власної тіні. За читання праць вченого можна було потрапити у концтабори. Здається, втрачено все – у родинній церкві Симиренків влаштували клюб, зрівняли з землею родинний цвинтар. У 1998 році закрито Симиренківську школу садівництва.

Але спадщина роду незнищенна... У 1995 році в Україні видруковано „Часткове сортознавство" Володимира Симиренка, яке врятувала від знищення його донька Тетяна. Ігумен Богуславський Стефаній, який опікується Мліївом, переконаний, що тут відродиться українська церква. Ігуменові допомагають однодумці, зокрема Євгенія Вдовенко і Микола Малишко з Городища. Вже є свідоцтво про реєстрацію громади Української Православної Церкви Київського Патріярхату у Мліїві. Я розмовляв з Валентиною Анісімовою – старостою громади церкви Московського Патріярхату, яка погодилася, що московська церква в українському селі – це наруга над українцями. Боротьба за Україну триває, на нашому боці – наші світочі і рідна земля. Нам би зараз хоч ще одного такого титана, як Симиренки...

Олександер Вівчарик,
с. Мліїв

Пам'ятник Л. Симиренкові.

***

22 вересня, у день святих Якима і Ганни, у Свято-Троїцькій церкві Мліїві, де тепер міститься клюб, відбулося перше Богослужіння, у якому взяли участь більше сотні віруючих. Доки люди збиралися, один із учнів Богуславської школи кобзарів влаштував невеличкий концерт. Його пісні розповідали про історичне минуле українського народу, прославляли Господа. Приємний голос молодого музиканта, перелив струн бандури сподобалися усім, а декого розчулили до сліз.

Богослужіння провів благочинний Городищенського району, ігумен Богуславський Стефаній (УКП КП). Його проповідь лунала особливо піднесено та урочисто, адже після десятиліть вимушеної перерви Слово Боже знову прозвучало у рідному домі. Літургію виконував хор Богуславського монастиря. Звідти ж привезли ікони та хоругви.

Ігумен Стефаній представив громаді призначеного священика отця Генадія, який тепер щонеділі та у святкові дні проводитиме Богослужіння та має узгодити пов'язані з цим правові питання.

В. Чос
Світлив **О. Вівчарик.**

Колишня церква у Мліїві, перетворена на клюб.

У цій хаті міститься українська церква

„Полтавська петлюріяна" чекає...

Постать Симона Петлюри в Полтаві, місці його народження, не забувається. Українські патріоти працюють над тим, щоб ім'я національного героя, політика і провідника не лише відновилося, але й залишилося безсмертним.

Полтавське обласне об'єднання товариства „Просвіта" ім. Т. Шевченка щорічно, у травні, починаючи з 1989 року, пошановує пам'ять славетного земляка, політичного, державного і військового діяча, публіциста.

Протягом останніх 10 років Товариство провело низку заходів, найвагомішими з яких стали наукові конференції „Всеукраїнські Петлюрівські читання". Вже впорядковано і випущено в світ три збірники матеріялів „Полтавська петлюріяна", які розповсюджені безкоштовно по бібліотеках і навчальних закладах. Проте розпочата справа може не знайти свого продовження через нестачу коштів. Варто допомогти ініціяторам Петлюрівських читань у Полтаві. Імена всіх жертводавців будуть зазначені на обкладинці наступного числа „Петлюріяни".

Контактні телефони у Полтаві **52-22-28; 7-31-45, 58-91-62;** у Києві **229-13-08**. Адреса: **Полтавське об'єднання Товариства „Просвіта", пров. Піонерський, 4, Полтава, 36000.**

Пожертви можна також пересилати на „Смолоскип" із зазначенням „На Петлюріяну": **P.O. Box 8014, Bridgwater, NJ 08807.**

Микола Кульчинський,
голова Полтавських організацій НРУ та „Просвіта", депутат Верховної Ради України.
О. Шевченко,
представник „Смолоскипа"

Іван Стебельський – лавреат конкурсу імені Мирона Утриска

Лавреатом IV конкурсу імені Мирона Утриска, який проводиться на Бойківщині, в місті Турка, став Іван Стебельський, житель Денверу (Кольорадо, США). Його книга „Шляхами молодості і боротьби" отримала перше місце в номінації „Публіцистика, дослідження". Газета „Свобода" повідомляла про цю книгу. Вихідець з села Стара Сіль Старосамбірського району на Львівщині, колишній мешканець Борислава, Іван Стебельський прожив в США понад п'ятдесят років. Теперішній приїзд в Україну дав йому можливість побувати в Турці – на запрошення жюрі конкурсу. На зустріч з лавреатом зібралися жителі міста та району. Під кінець зустрічі Іван Стебельський подарував народному музею „Бойківщина" 100 долярів як внесок у фонд V конкурсу імені Мирона Утриска. На зустрічі виступили також гості з Старосамбірщини Омелян Леськів, Михайло Рашкевич та редактор „Пластового вісника" Юрій Леськів. „Пластовий вісник" як часопис отримав в IV конкурсі диплом II ступеня за патріотичне виховання молоді.

В цьогорічному конкурсі дипломантами стали відомі особистості: народна поетеса Ірина Сеник, письменниця Ольга Яворська, журналісти Роман Пастух, Світлана Федевич-Снігур та інші талановиті автори.

Оголошено V конкурс імені Мирона Утриска. Твори приймаються на конкурс до 24 серпня. Адреса музею: **82500, Народний музей „Бойківщина", м. Турка, пл. Ринок, 26, Львівська обл., Україна.**

Віра Бончук,
голова організаційного комітету конкурсів ім. Мирона Утриска

Розмова про службу капелянства в Україні відбулася у Львові

Президія конференції

ЛЬВІВ. – В Будинку вчених 11-13 жовтня відбулася Міжнародна військово-християнська конференція, присвячена 2000-літтю Різдва Христового. У ній взяли участь представники дев'яти різних церковних конфесій, зареєстрованих в Україні, ряду державних організацій. Були запрошені представники служби капелянства США, Англії. Мова йшла про надання можливости українським військовослужбовцям задовольняти свої духовні потреби.

Конференція своїм широким представництвом, глибоко розробленими та побудованими на історичних фактах, на досвіді інших країн світу доповідями, прийнятими рішеннями, які спонукують до активних дій, – це ще один крок на шляху до запровадження капелянської духовної опіки в українській армії.

о. Іван Кащак,
віце-ректор семінарії св. Василія,
капелян, майор летунства США

Подяка генерала Сергія Климова

Генерал Сергій Климів, сестра Володимира, д-р Іван Дідюк, настоятелька Анатолія Дмитришин, дружина генерала Ольга, дочка Ольга, Олексій Бурій.

Ледве Україна стала незалежною, як Згромадження Сестер Пресвятої Родини в Гошеві почало будувати монастир. Маючи ледве 300 карбованців на витрати, сестра-настоятелька Анатолія Дмитришин звернулася до військової влади і просила, щоб військовики допомогли в будові.

У цій справі допоміг командуючий 23-го корпусу протиповітряних сил генерал-майор Сергій Климів, родом з Миколаївської области.

Перебуваючи в монастирі, я скористався запрошенням відвідати генерала. Генерал вітав нас радо, представив нам свою дружину, дочку і сина, запросив до їдальні, де розповів нам про розпад комуністичного режиму. Звертаючись до мене, генерал сказав, що за щиру працю в ім'я духовного пробудження України він нагороджує мене медалею Війська протиповітряної оборони України.

Генерал просив також подякувати діяспорі, що допомагає сестрам будувати монастир. Його подяку я передаю читачам „Свободи".

Д-р Іван Дідюк,
Бостон

„Нове" обличчя російської Церкви

16 липня цього року відбувся установчий з'їзд Всеукраїнського об'єднання в підтримку канонічного православ'я „Путь Православних", во ім'я св. князя Володимира. У з'їзді взяли участь 56 делеґатів від епархій УПЦ Московського патріярхату, а точніше від РПЦ на території України, яка ховається під назвою УПЦ, щоб зручніше було руйнувати зісередини молоду українську державу. Метою цього з'їзду є заініціювати різні антиукраїнські масові заходи, підтримувати на виборах кандидатів промосковської орієнтації, пропхати своїх представників до місцевих органів влади. Усім цим має зайнятися створювана політична партія „Путь Православних". Про все це свідчить стаття офіційного вебсайту УПЦ-МП на Інтернеті (**www.orthodox.org.**). Московська Церква в Україні й без спеціяльної партії аґресивна, сповнена ненависти до всього українського. І мене не здивує, що за короткий час ці сили зла, прикриваючись православ'ям, зруйнують у людей всяку віру в Бога і в Православну Церкву. Це станеться, якщо Україна не відродить монолітне християнство часів св. Володимира Великого.

Якщо Президент країни і державні мужі надалі будуть стояти осторонь і споглядати, як аґресивна організація Москви під маскою Православної Церкви руйнує державно-творчі і церковно-творчі процеси в державі, то Україні ніколи не бути духовно просвітленою і матеріяльно багатою.

РПЦ в Україні сьогодні проходить ще один емутаційний процес, об'єднуючи всі озлоблені і лукаві душі в одну організовану силу зла. Передусім воно спрямоване на шельмування і брутальне переслідування УПЦ Київського Патріярхату, який є свій на своїй землі, на яку претендує „канонічна" РПЦ.

Сьогодні Україна не може вважатися цивілізованим демократичним суспільством, бо до цього потрібно дорости духовно. А ріст мусить бути поступовий – від рабської психології, прищепленої за диктатури, до демократії через високу моральність у самій владі, через духовне відродження в любові до ближнього. Раптовий стрибок до демократії скривлений, тому не дав бажаного добробуту, а привів верхи до зловживання владою, а низи – до збіднення і розчарування.

Як Московська Церква дійшла до такого потворного духовного вигляду? Вона мала чотири періоди мутації. Перший раз – за Петра I, коли він накинув на Церкву свою царську владу і Церква стала слухняним інструментом в руках злобних політиканів. Вдруге Московську Церкву створила революція 1917 року. Тих, хто на безбожність не погоджувався, знищили, а решта, щоб вижити, почали співпрацювати з владою, яка руйнувала храми, вбивала священиків. Третій раз Московська Церква зазнала перетворення вже добровільно, коли в 1990-их роках безбожна влада частково втратила силу і Бог кликав кожного до віри та людяности. Та Московська Церква продовжувала рухатися за інерцією набутого зла, демонструючи агресивність і корпоративізм не гірше від своїх безбожних вождів.

Сьогодні ми стаємо свідками четвертої мутації. Московське духовенство в Україні, не усвідомлюючи, що воно робить і де знаходиться, набирає страшного вигляду, бо замість шукати Бога, засновує партію. Значить ряси і хрести на грудях – це тільки маска, засіб відволікання уваги.

Президент України повинен від духовних основ починати будування щасливого життя свого народу. Ось де потрібно виявити тверду руку. Бо інакше стане можливим, що РПЦ в Україні, за вказівкою московського патріярха, виведе тисячі людей на демонстрації протестів проти законного визнання УПЦ КП всім православним світом.

З християнською любов'ю –

о. протоієрей **Олег Кулик,**
церква св. Духа і громада УПЦ
Київського Патріярхату,
Дітройт, Миш.

Ми збудували церкву в селі Торчиновичі

Церковна громада на будові храму.

Невелика громада з прикарпатського села Торчиновичі, що на Львівщині, закінчує будівництво греко-католицької церкви. Ми хочемо подякувати нашим землякам, які відгукнулися на наші просьби і допомогли нам у будові храму. Ми звертаємось зі словами вдячности до Теодора Боднарського з Торонто, з легкої руки якого почалися пожертви на наш храм. Їх склали Яків Полюга, Євгенія Дніпренко, Петро Піх, Степан Кушпер, Роман Ковальчук, Григорій Бадівський та інші.

Іван Сорока

Вісті Фундації імені Івана Багряного

Грудень 2000 р., ч. 3.

Фундація допомагає Україні

Фундація ім. І. Багряного заснована як неприбуткова корпорація в 1975 році. Очолює її тепер великий жертводавець на різні українські цілі Олександер Скоп. Фундація за час свого існування в діяспорі та в Україні видала ряд вартісних книжок, між ними „Збірник на пошану Григорія Китастого", „Пережите й передумане" Данила Шумука, „Спогади" генерала Петра Григоренка, спільно з СУЖЕРО – книги про Великий голод 1932–33 рр., – Василя І. Гришка „Замах на життя нації" та „Український голокост 1933 року" англійською та українською мовами. Вона фінансувала вихід у світ кількох книг про розстріли у Вінниці (англійською мовою, в співпраці з Українським Історичним Товариством та Українським дослідним документальним центром) і українською „Вінниця – злочин без кари", 25-тисячним накладом. Крім того, в Україні видані в різних видавництвах книжки „Сталінізм в Україні" Гр. Костюка, „Другий зимовий похід" (Листопадовий рейд – Базар), збірник пісень авторів діяспори та України „Вставай, народе!", музику до яких написав Григорій Китастий, збірник матеріялів і документів „УРДП-УДРП", публіцистичні статті в книзі „Публіцистика" І. Багряного та книги „Під знаком скорпіона". Зібрано його усі поетичні твори в одній книзі „Золотий бумеранг" (вона містить давно видані праці І. Багряного „Золотий бумеранг", „Антон Біда – герой труда", „Скелька", сатиру, казки для дітей „Казка про лелек та Павлика-мандрівника", „Телефон" та ін., вірші, що стали піснями. З'явилася книжка О. Шугая „Іван Багряний або через терни Гетсиманського саду".

Фундація допомогла видати свої праці Михайлові Слабошпицькому, Анатолієві Погрібному, Ніні Бай, Іванові Драчеві, Сергієві Білоконеві, Олександрові Галкинові, „Просвіті" – видати „Кобзар" Тараса Шевченка, Спілці письменників України – видати „Сонеторій" Миколи Зерова, Петрові Ротачеві – книгу „Розвіяні по чужині", про відомих полтавців в діяспорі, книгу „На шляхах роздоріжжя" Бориса Антоненка-Давидовича та ін. Належну увагу приділяла Фундація різним газетам та журналам в східніх та центральних областях України, надаючи їм фінансову допомогу („Літературна Україна", „Східній часопис", „Вісті з України", „Українська газета", „Сіверщина", „Наша віра", „Громада", „Дніпро", „Борисфен", „Історичний календар", „Молода нація", „Кримська світлиця", „Джерело", „Дзвін Севастополя" та ін).

Останнім часом надано фінансову допомогу на видання праць Сергієві Козакові, Олегові Чорногузові, Олександрові Шугаєві, Василеві Гришкові, Георгію Шибанову (на видання монографії про Нестора Городовенка), Спілці українських письменників Німеччини на видання журналу „Соборність", кіровоградській „Просвіті" на видання книги „Історики України" та ін. В Харкові представник Фундації В. Усань видав і розповсюдив по всіх школах України хрестоматію „Вірю", яка містить прозу, поезії та драми Ів. Багряного, які видала Фундація.

Крім того, надано фінансову допомогу Києво-Могилянській Академії, школі українознавства та музею ім. Лесі Українки в Ялті, „Просвіті" та газеті „Дзвін Севастополя" в Севастополі, архівові в Києві та іншим.

Управа Фундації щиро дякує всім жертводавцям та прохає й далі надсилати свої пожертви, які звільнені від податку, щоб ми могли допомагати Україні якнайскорше стати українською державою. Пожертви шліть на адресу: Bahriany Foundation, Inc. 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, IL 60005.

Повернення Івана Багряного

У 1996 році у Харкові під час відзначення 90-річчя від дня народження нашого видатного земляка Івана Багряного, при Товаристві „Україна–США–Канада" був створений літературно-мистецький клюб його імені. Члени клюбу ім. Івана Багряного – в переважній більшості викладачі інститутів, університетів, діячі науки та культури.

Головна мета клюбу – донесення до українського загалу і, в першу чергу, до нашої молоді багатющої творчої спадщини Івана Багряного – поета, прозаїка, публіциста, громадсько-політичного діяча, удостоєного у 1992 році Державної премії України імені Тараса Шевченка за романи „Сад Гетсиманський" і „Тигролови" (посмертно).

Іван Багряний – один з тисяч українських патріотів, які зазнали за радянської влади страшних тортур або й заплатили своїм життям за те, що вони були українцями і любили свою Україну. І якщо ми не хочемо, щоб ті страшні часи повернулися, щоб душі і серця наших дітей та онуків вихолоджували „вітри епохи" – вивчаймо ту трагічну добу, читаймо про неї. І тут ми звертаємося до творів І. Багряного – свідка, жертви і літописця тієї доби.

Члени клюбу за останні роки виконали велику роботу з популяризації творчости І. Багряного: це лекції-виступи перед шкільною і студентською молоддю, організація і проведення семінарів для вчителів української мови і літератури, публікації і виступи на радіо і телебаченні.

Неоціненну допомогу в цьому надає Фундація ім. Івана Багряного (США), яка передала для клюбу значну кількість виданих у США та Німеччині творів І. Багряного, а в останні роки фінансувала перевидання в Україні багатьох публіцистичних і художніх творів письменника.

Нам треба гуртом шукати усе нових спонзорів для організації перевидання творів Івана Багряного великими тиражами, бо тільки шкіл в Україні понад 16 тисяч, а ще є бібліотеки, клюби, університети.

Наближається 2001 рік – рік 95-річчя Івана Багряного. Ми свідомі того, що він не буде легшим від 1996 року. Продовжиться робота з встановлення меморіяльних дошок, присвоєння імені І. Багряного вулицям і школам в містах, де жив і працював письменник, будуть перевидаватися його твори.

І будемо сподіватись, що продовжиться повернення І. Багряного в Україну, яку він так любив і за яку страждав.

В. Усань, Ю. Тітінюк,
Харків

В 30-ті роковини смерти о. Ігоря Губаржевського

30 років тому, 5 листопада 1970 року, заснув, по обіді з книжкою в руках, професор протопресвітер о. Ігор Губаржевський. Отець Ігор Губаржевський був зразком відданости ідеї незалежности Батьківщини і Української Автокефальної Православної Церкви. Народився він в родині священика 30 травня 1905 року, в селі Дерешева, на Поділлі. Дитинство й юність пройшли в селі Паланка, куди призначили його батька священиком.

Юнаком був у повстанському загоні, допоміг багатьом повстанцям непомітно перейти кордон до Румунії. Сам повертався в Україну, не зважаючи на небезпеку.

Селяни з великої любови до родини священика не зрадили ні його, ні його дітей. В 1921 році Ігор переїхав до Києва з посвідченням, що він є сином народного вчителя, щоб продовжувати навчання. В 1922 році став студентом Київського археологічного інституту, скінчив його в 1927 році. У 1930 році склав екстерном іспити за профілем історико-філологічного відділу Інституту народної освіти (так називався теперішній університет ім. Тараса Шевченка). Був викладачем, потім доцентом, професором, керівником катедри, деканом, керівником аспірантури в Першому Київському педагогічному інституті. Був також автором і співавтором підручників мови для середніх і вищих шкіл, та ряду наукових праць.

Працював в Науково-дослідному інституті мовознавства при Академії Наук. В 1941 році був старшим співробітником того Інституту і керівником секції діялектології. Коли почалася війна, був призначений до виїзду в Уфу, але через те, що обидві його доночки захворіли на кір, родині професора Ігоря Губаржевського дозволили залишитись в Києві. В грудні 1941 року в Богоявленському монастирі Житомира його рукоположили в диякони, а через два дні – в священики.

Отримав призначення в містечко Чоповичі. За два роки на місці зруйнованої церкви, в умовах війни, побудував нову церкву і організував українські православні парафії по довколішніх селах. Але в жовтні 1943 року з двома маленькими дітьми, тещею і дружиною, на двох відкритих возах, помандрував на захід, тікаючи від совєтських військ.

Близько чотирьох місяців родина перебувала на Лемківщині, у селі Нижня-Мохначка. Далі – Братислава, Німеччина. Капітуляція Німеччини застала священика в селі Вітерди, в Тюрінгії. Оскільки Тюрінгія ввійшла до зони совєтської окупації, владики УАПЦ з священиками та їх родинами знову рушили на захід. В англійській зоні о. Ігоря призначили в парафію табору Гайденав, біля Гамбургу. Там він добився визнання нашої Церкви і організував усі парафії в англійській зоні. Видавав журнал „Похід" та редагував його, керував відділом української мови і літератури в Народному університеті.

1948 року отця митрата Губаржевського призначили до Великобританії головою Церковного управління. Він організував там українське православне життя. Купив для церкви дім, придбав невеличку друкарню, започаткував друкування тоді єдиного на цілу Европу українського православного церковного органу організував Братство св. Архистратига Михаїла, був редактором часопису „Братський Листок" і журналу „Хрест і Тризуб".

В 1960 році переїхав до США. Докладав зусиль для об'єднання Українських Православних Церков, працював теж у вищих школах, зокрема в Колюмбійському університеті, де викладав українську мову.

Під кінець життя створив лекторій, в якому читав лекції для зміцнення національно-християнської свідомости та поширення і поглиблення розуміння українського православ'я в ім'я відродження Української Церкви на чолі з Патріярхом Київським і всієї України.

Микола Вірний

Дописи, листи і пропозиції до сторінки Фундації імені І. Багряного просимо слати на адресу: Bahriany Foundation, 811 S. Roosevelt Ave, Arlington Heights, IL 60005, USA.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Грім „Громовиці" лунав над Чикаґо

Група учасників танцювального ансамблю „Громовиця".

„Громовиця" гримнула каблуками, „Блискавиця" блиснула стрілою, „Сонечко" засвітило дитячою усмішкою, а в результаті – був чудовий концерт.

Так можна висловитися про успішний виступ українського танцювального ансамблю „Громовиця", що відбувся в неділю, 29 жовтня 2000 року, з гостинним доповненням Української школи балету та народних танців, що виступала з двома окремими групами – „Блискавиця" та „Сонечко".

Пригадувати читачам про те, що танцювальний ансамбль „Громовиця" та Українська школа балету і народних танців мають довгу історію – це зайве. Вони широковідомі серед нашої чикаґської громади та й поза нею, бо мали вже багато успішних виступів в минулому. Також всім добре відомо, що мистецький керівник танцювального ансамблю „Громовиця" – це талановитий хореограф Роксана Дика-Пилипчак, а не менш талановитим мистецьким керівником Української школи балету та народніх тамців є Марта Городиловська-Козицька, при співпраці Роксани Дикої.

Епітет „талановиті" тут ужитий заслужено, коли взяти під увагу те, чого вони осягнули в праці із молоддю в царині плекання українських народних танців та хореографічного новаторства.

Їхній черговий успішний виступ відбувся в центрі Нор-Шор в Скокі. Театральна заля була виповнена. Можливо, успіх його в тому, що до його початку Сестрицтво Покрови Пресвятої Богородиці при парафії св. Володимира і Ольги побажало виконавцям успіху та вручило букет квітів з тихою молитвою.

Першим номером програми був „Привіт" танцювального ансамблю „Громовиця", після якого „Сонечко" виконало „Дитячий привіт".

Вже зі вступних номерів можна було сподіватися, що концерт припаде присутнім до вподоби. Відтак у першій частині програми слідували танці у виконанні „Громовиці": „Ніч Івана Купала", „Наші хлопці", „Подоляночка" та „Повзунець" – оригінальний хореографічний шедевр заслуженого українського народного артиста Павла Вірського.

Перша частина закінчилась хореографічною прем'єрою укладу Роксани Дикої-Пилипчак, композицією „Роксоляна", базованою на історичній події.

У другій половині програми у виконанні „Громовиці" були: балетна композиція-сюїта „Запроси мене у сни", „Волинський танок", еспанський кабаретний танець „Сальса" та у виконанні „Блискавиці" кольоритний танець і „Козачок".

Програма концерту закінчилась славетним українським „Гопаком", в якому індивідуальні виконавці демонстрували свій танцювальний хист.

Вплетений поміж танцями, неначе золота нитка на полотні, проходив виступ українського скрипаля-віртуоза з Канади – Василя Попадюка. Для любителів гри на скрипці, зокрема коли вона була драматична і демонструвала високу техніку опанування цього інструменту, – це була особлива насолода.

Обов'язки конферанс'є виконав Юрій Заяць, який з ностальгією згадав свої колишні зв'язки танцюриста із ансамблем „Громовиця". Концерт закінчився виходом всіх виконавців на сцену та словом признання для них від о. митрата Івана Кротця, пароха собору св. Володимира і Ольги, при якому працюють „Блискавиця" та „Сонечко".

Мистецьким керівникам та скрипалю В. Попадюкові вручили букети квітів, а рясні та довготривалі оплески присутніх були виявом вдячності для всіх виконавців.

Лука Костелина,
Чикаґо

Музичне свято в Києві

Ванда Ковальська,
„День", м. Київ

В столиці України відбувся XI Міжнародний музичний фестиваль, організований Міністерством культури і мистецтв, Національною спілкою композиторів.

Програма фестивалю була дуже насиченою: у Києво-Печерській лаврі, колонному залі ім. М. Лисенка Національної філармонії, в інших залях міста одночасно проходило по кілька концертів. В заключний день в Національній музичній академії України ім. П. Чайковського виступили відомі українські піяністи з Канади Люба та Іриней Жуки. Ще й року не пройшло, як сестру і брата культурна спільнота вітала з присудженням почесного звання заслужених артистів України. І знову вперше, в присутності авторів, прозвучали „Драматичний триптих" Лесі Дичко та „Три танці" Мирослава Скорика, написані спеціяльно для дуету Жуків. Після закриття фестивалю журналісти поцікавились у Люби та Іринея, що є для них Україна? За обох відповідала сестра:

– В нашому понятті приналежність до України виявляється не тільки в тому, що ми співаємо українських пісень, носимо вишиванки, танцюємо гопака і ліпимо вареники. Зосереджуватись лише на фолкльорі не можна. Ми, українці, мусимо відкривати світові надбання свого народу, щоб не бути „країною третього світу", щоб світ визнавав Україну як свого партнера.

Підтримали свято Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет, державні культурні заклади, фонди США, Швайцарії, Австрії.

Скарби скитів: багатства давньої України в американських музеях

Від 13 жовтня цього року в Художньому музеї у Брукліні діє виставка скитського мистецтва. В її експозиції – майже 200 виробів із золота, срібла й бронзи. Ці вироби знайдено останніми роками в скитських курганах степової України. Вік цих прикрас – 2500 років. Це був час, коли скитські кочовики володіли північним Причорномор'ям.

Скити примандрували з Алтаю десь в VI столітті до Христа, вигнали своїх попередників-кімерійців й перебрали владу над хліборобським населенням тубільців. Скити були войовничим народом, який погромив персів та асирійців. З греками вони більше торгували, ніж воювали. Греки тоді жили на північному побережжі Чорного моря та в Криму – Ольвії, Херсоні, Пантикапеї. Скити постачали грекам збіжжя, мед, хутра, а греки продавали вина, дорогоцінні вироби із золота, поливаний посуд.

Скити вірили в Богиню, бога Папая та в позагробове життя. Своїх небіжчиків ховали в гробах, а королям та визначним особам висипали високі могили – кургани. Поруч з тілом мерця клали його зброю, коня, невільників та все потрібне до життя, щоб у раю було йому добре.

Хоч грецький історик Геродот називає тих кочовиків варварами, вони мали розвинене мистецтво. В ньому переважав так званий звіриний мотив: на золотих виробах були зображені коні, олені, орли та леопарди. Зустрівшись з грецькими майстрами, скити почали вдаватися й до інших мотивів, наприклад, боротьби тварин з мітичними звірами. Знахідки з розкопаних курганів дозволяють уявити, як виглядало вбрання багатої скитської жінки, дівчини та служниці. Виставка дає можливість поглянути вглиб історії України й зрозуміти, що її культура дуже давня. Деякі традиції скитів збереглися до наших часів: наприклад, побратимство між поодинокими скитами було перейняте запорізькими козаками. Скити любили випити, й Геродот переказує приповідку з тих часів: „П'яний як скит".

Скитські виставки вже мають свою історію. В 1975 році в Нью-Йорку експонувалися прикраси „Зі Скитських земель". І тепер, водночас з Бруклинським художнім музеєм, діє друга виставка – „Скитські та сарматські скарби з Російських земель". Її відкрили росіяни в Метрополітальному музеї. Не дай Боже, щоб американці не довідалися, що скити жили на території України! Що знайшли росіяни у розкопках в Україні з XIX й раннього XX століття, взяли в російські музеї, зокрема в Ермітаж у Петербурзі. Про людське око, в російській виставці є й експонати з Башкирії, але більшість – з України: з Солохівського кургану, з Керчі та з Пилипівки.

На відкритті бруклинської виставки були директори українських музеїв з Києва. Почесним головою виставки є Перша леді Гілярі Клінтон.

Виставка в Бруклинському музеї діятиме до кінця січня 2001 року. Її підготувала д-р Роберта Рідер, заступник директора. Також видрукувано чудовий каталог, який можна купити в музеї та у книгарнях „Gold of the Nomands" за 32 дол. Цю виставку вже демонстровано в Сан-Антоніо, Тексасі, Балтиморі, Лос-Анджелесі, а в 2001 році вона переїде в Торонто та в Париж. Вступ до музею – 8 дол., для дітей 4 дол., дітям до 13 років вступ вільний. До музею можна їхати підземкою – лінія 2-3-4 до зупинки „Eastern Parkway". Раджу учням старших кляс шкіл українознавства відвідати цю виставку. Її адреса: **Brooklyn Museum of Arts, 200 Eastern Parkway Brooklyn, N.Y. 11238.** Тел.: **(718) 638-5931, ext. 330.** Факс: **(718) 638-5931.** Працює від середи до п'ятниці – 10 а.м. – 5 п.м.; субота, неділя – 11 а.м.–6 п.м.

Юрій Гаєцький

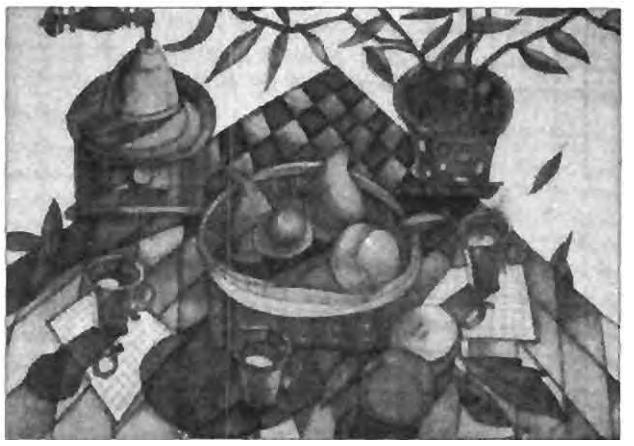
Вернісаж українського мистецтва у Канаді

Щороку, коли багрянець торкається дерев, у мистецькій ґалерії Софії Скрипник відкривається чергова виставка творів українських художників України та діяспори. Цього року на виставці були представлені твори реалістичного і абстрактного мистецтва, скульптури, виготовлені з теракоти, металу і дерева та інших матеріялів. Вступним словом виставку відкрив художник Стефан Мельниченко. На виставці в ґалерії С. Скрипник були представлені твори львівського художника Олега Валенюка. З творчістю цього мистця ознайомилися любителі прекрасного з Англії та Еспанії, Швеції та Норвегії, Франції та Японії, Болгарії, Канади та США, інших країн. Твори дружини Олега – Наталки Валенюк відзначаються барвистістю матеріялу і технікою виконання. Картини оглядали не лише в Едмонтоні, а і в багатьох країнах Европи, у Японії. Живуть і творять Олег і Наталка у Львові.

На виставці (зліва): С. Мельниченко, О. Валенюк, С. Скрипник. О. Савицький, о. Ювіналій Мокрицький.

Витонченістю ліній відзначаються твори художника Олега Савицького. Олег Савицький живе і працює в Торонто, а свого часу викладав в Академії мистецтв в Києві, трудився на відомій кіностудії імені Олександра Довженка. Інший мистець, Олег Лесюк після закінчення інституту декоративного мистецтва читав лекції з скульптури, брав участь у багатьох групових виставках в Едмонтоні, Саскатуні, Торонто, Італії. Живе в Торонто. Олег – автор монументів та паркових скульптур.

Натюрморт Наталки Валенюк зі Львова.

З полотен, які були представлені на виставці, киянкою Анастасією Чемікос, яка нині проживає у Торонто, віє теплим літечком, хоч надворі вже осінь. Квіти, передані на полотні Анастасією Чемікос, привертали увагу відвідувачів виставок в Болгарії та Італії, Німеччині та Чеській Республіці, Польщі та Японії, США та Канаді... Чудовий наш світ, і як надхненно передають його малярі у своїх творах!

Юхим Красноштан,
Едмонтон, Альберта,
Канада

Бандура – для радости

Я, бандуристка з України, вперше побувала на Кобзарському таборі в Емлентоні, Па. У липні на два тижні сюди злітаються американські діти українського походження з різних куточків Канади та США для спілкування, вивчення мистецтв гри на бандурі та хорового співу. Цього року було 28 дівчат і хлопців віком від 13 років і старших. Крім практичних занять, студенти прослухали лекції з мистецтва та української культури барокового періоду, підготовлені Левком Майстренком, Олегом Махлаєм, Юліяном Китастим, концертні виступи Михайла Андреця, Юліяна Китастого, Юрія Фединського, а також мій гостинний виступ. До цього треба також додати перегляд фільму „Вогнем і мечем" з поясненнями мистецького керівника Ю. Китастого.

В параді талантів, який відбувся одного вечора, вокальне тріо інструкторів табору Наталі Басляндинської, Мішел Житовки та Роми Комічак виконало кілька українських пісень, а студент Орест Микита склав пісню про табірне життя, в супроводі гітари. Учасники табору Богдан Кошіль разом зі Степаном Ревою продемонстрували власну композицію „Вогонь", наслідуючи ґлісанда Юрія Фединського, який також брав участь у параді талантів.

Повним складом ансамблю під керівництвом мистецького директора Юліяна Китастого учасники програми вивчили ряд творів для бандурного ансамблю. Дівчата під проводом Наталі Басляндинської та Мішел Житовки підготували „Весільний вінок", який складався з трьох пісень, аранжованих мистецьким керівником Української капелі бандуристів Олегом Махлаєм. Чоловічий склад ансамблю бандуристів під керуванням Юліяна Китастого вивчив пісню „Встає хмара з-за лиману" на слова Т. Шевченка, а початківці (кер. Оля Герасименко), середня (кер. Мішел Житовка) та старша (кер. Наталя Басляндинська) групи бандуристів підготували окремі точки для концерту.

Адміністратор Анатолій Мурга та комендант Микола Житовка підготували ноти для кожного учасника, а також продумали інші справи, щоб мистецьке життя проходило організовано і легко. Велику допомогу в підготуванні бандуристів до занять та програми концерту подали концертмайстер Дем'ян Сніг, помічники інструкторів Олекса Рева, Юрій Фединський та Ігор Трипняк. Про цей табір, який міститься на оселі Всіх Святих парафії св. Володимира, що у Пармі, Огайо, можна дізнатися на Інтернеті за адресою: **http://members.xoom.com/bandural/Emlenton/Bandura Camp.html.** За інформаціями звертайтесь до адміністратора Анатолія Мурги на тел.: **(734)953-0305.**

Оля Герасименко-Олійник,
редактор журналу „Бандура"

Добрі справи стають традицією

Цікава імпреза відбулася 7 жовтня ц. р. в Клівленді. Союзянки з 12 Відділу СУА проводили „Вишивані вечорниці". Це був вечір, на якому можна було поспілкуватись з приятелями, поспівати, послухати музику і затанцювати. Союзянки постарались на славу: грала оркестра Остапа Стахіва, приємне оформлення залі, квіти, смачна перекуска були тим тлом, на якому гостинні господарі ось уже вдруге (перші вечорниці були минулого року) збирають всіх, хто хоче провести вечір в колі друзів і прислужитися добрій справі. Весь дохід з імпрези призначався на нову програму СУА „Булочка і молоко" – для дітей молодших кляс в Україні на сніданок в школі. Гості теж „təписались". Як і господині, вони були в чудових вишиванках, і це ще одна особливість вечорниць. Тим, хто мав вибрати найкраще вишиті сорочки, суконки та краватки, було дуже важко. І хоч в кінці таки були названі володарі найцікавіших вишиванок, я їх не буду тут називати, бо направду – очі розбігалися, коли оглядали щедро гаптовані убори. Але те, що найкращу сукню мала голова відділу Ліда Вирста, не підлягає сумніву. Велика заслуга Ліди Вирсти і в тому, що відділ збільшується, що має багато проєктів, що сходини проходять у милій і дружній атмосфері.

Ось і тепер комітет з організації вечорниць закінчив працю, а союзянки вже активно допомагають комітетові організації виставки, яка теж вже стала традиційною. Як і в минулих роках, н а виставці цього року буде показано різноманітні твори знаних майстрів, що довгі роки працюють в США: Слави Ґеруляк, Лесі Грейвф, Наталки Кормелюк, Аки Перейми, Катерини Кричевської-Росандич, як і художників з України: Ігора Берези, Ігора Дерев'яного, Зоряни Атлантової-Сохацької, Катерини Немири. А поруч можна буде придбати цікаві книги з мистецтва, серед яких є унікальний новий альбом „Ікони Шевченкового краю", оглянути відеофільми, зустрітись з мистцями.

Катерина Немира

Книжка О-КИ зворушує до сліз

Нова книжка Ольги Кузьмович (О-КИ) „Про це і те" читається, так би мовити, „одним духом". Велику частину спогадів присвячено поодиноким постатям і проблемам нашого громадсько-культурного життя в діяспорі і Україні. На початку книжки є слово письменника, журналіста і критика ред. Івана Кедрина, з яким О-КА співпрацювала довгі роки. Авторка називає його найкращим другом і учителем її професії.

Читаючи книжку „О-КИ", ви відчуваєте її глибоку відданість своєму українському кореневі, своїй родині, місту Львову та навіть будинкові на вул. Сикстуській, 48, де вона в дідуня д-ра Степана Федака і своєї улюбленої бабуні проводила молоді літа.

Д-р Федак був не тільки знаним адвокатом у Львові, але також визначним громадсько-культурним діячем в Галичині, очолював Товариство допомоги в'язням, боронив наших політичних в'язнів на судових процесах.

Федаки мали 8 дітей (6 дівчат і 2 хлопців). Їх доньки стали дружинами Євгена Коновальця і Андрія Мельника. У високо-патріотичній атмосфері цього дому О-КА кристалізувала своє молоде життя. Я пам'ятаю завжди діяльного д-ра Федака з моїх студентських часів у Львові.

В гостинному домі Федаків часто збиралася українська „сметанка". Бував там і Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, якого, вже паралізованого, вносили до дому два його питомці. О-КА згадує таких людей, як редактори І. Кедрин, Л. Мишуґа, З. Снилик, Ікер (Іван Керницький), гуморист Микола Понеділок, неперевершений Гриць Зозуля (Козак), мистець Михайло Мороз, Роман Купчинський, письменники М. Рильський, Зеров та інші, а також Євгена Коновальця та Мельника, Романа Шухевича, стрийка Степана Федака мол. („Смока").

О-КА відважно критикує наші політично-суспільні свари, хвалить кожний позитивний почин в напрямі єднання та конкретні кроки у відбудові нашої спільноти і України. Її спомини зворушують читача до сліз, залишають тривалу печаль в серцях і пам'яті.

Д-р Володимир Боднар,
Клівленд

ЗВІДУСІЛЬ

Баффало в снігу

Минулого тижня великий сніг випав на півночі штату Нью-Йорк. У Баффало опади снігу становили 50 сантиметрів. За всю історію міста тільки два рази випадало більше снігу впродовж доби. Зупинились усі авта і літаки, діти залишились на ніч у супермаркетах, ресторанах і лікарнях. Підприємства і фірми не працювали.

Бомба у Вроцлаві

В польському місті Вроцлаві будівельники викопали авіяційну бомбу часів Другої світової війни вагою 250 кілограмів (170 кг вибухівки). Бомба походила з СССР. Після того, як вона була підірвана за містом, шматки металу розлетілися на 1200 метрів. Найбільше хвилювання пережив власник будинку, біля якого виявлено бомбу, бо він щойно придбав його і потерпав, що може статися небажаний вибух.

Дніпропетровські школярки перемогли на конкурсі в Бразилії

Десятирічна Тетяна Шаповал і одинадцятирічна Катерина Бовуна з Дніпропетровська здобули перемогу у конкурсі "Мініміс Нація", який відбувся 18 листопада в бразильському місті Курітибі. У конкурсі брали участь дівчатка з 15 країн світу віком від 4 до 13 років. Журі визнало абсолютною переможницею конкурсу Таню і присвоїло їй титул "Міні-міс Нація". К. Бовіна одержала титул "Міні-міс Елегантність".

Помідори проти інфаркту

Помідори містять у собі все, що, наприклад робить смачними різні види салатів, а крім того, – речовину, яка захищає людину від загрози інфаркту. Вона надає помідорам червоного кольору і, за словами професора з Центру дерматологічних досліджень у Берліні Фріца Бема, називається „люкопен". .

Грецькі правоохоронці ведуть наступ на злочинців

Міжурядові угоди про співпрацю у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом готує до підписання з Росією та Україною міністерство правопорядку Греції. Укладення двосторонніх угод, подібних до підписаних Грецією цього року зі США та Великою Британією, є необхідним у зв'язку з тим, що на території Греції знаходять притулок цілі угруповання російської мафії та чисельні злочинці – учасники кривавих терористичних організацій. На думку міністра правопорядку Греції Міхаліса Хрісохоїдіса, підписання зазначених документів сприятиме розширенню і поглибленню співробітництва між правоохоронними органами Греції та країн колишнього соціалістичного табору.

Пам'яті педагога Василя Волицького

Св. п. Василь Волицький

...„О батьку мій! Коли сьогодні хоч іскра тих огнів горить У моїй груді,... то все те – спадщина твоя".

І. Франко

У неділю, 3 грудня 2000 року, минає 20 років, як на 83-му році життя, багатого добрими ділами для України, покинув цей світ і відійшов у вічність наш батько Василь Волицький, гімназійний учитель, учасник визвольних змагань в рядах Української Галицької Армії (1918-1920) та славнозвісного „чотирикутника смерти" . Видатний педагог, українських гімназій, завідуючий Педагогічним кабінетом, посадник. На еміграції у Німеччині – вчитель середньої таборової школи, а в Канаді – керівник курсів українознавства. Автор книжок: „Кривавий шлях" (1936, в-во Івана Тиктора, Львів); „На Львів і Київ" (1963, в-во „Гомін України", Торонто, Канада); „Дещо про Рогатин і про рогатинську приватну українську гімназію" (1969, в-во „Свобода", Джерзі Сити, Н. Дж., США).

Мандрівка його життя розпочалася у мальовничому підкарпатському селі Волцневі, над кришталевими берегами рвучких кришталь-них вод річки Стрия – біля Жидачева, Львівської области в Галичині у сім'ї Івана (довголітнього війта села) і Розалії (зі Зубрицьких) Волицьких, 27 серпня 1897 року. Навчання розпочав у рідному селі, опісля був учнем приватної української гімназії в Рогатині, а іспит зрілости здав у приватній українській гімназії у Городенці. Юнаком вступив в ряди Української Галицької Армії, де в 3-му курені 24 полку піхоти змагався за право українського народу бути господарем на своїй землі, бо вірив в ідеал волі і справедливости. Педагогічні студії почав 1921 року у професора Михайла Галущинського в Українському тайному університеті у Львові та навчався там до 1924 року. У 1924-1926 роках продовжував студії педагогіки в Ґрацькому університеті, закінчивши їх дипломом магістра філософії, а від 1926 до 1930 року студіював у Львівському університеті українське і слов'янське мовознавство та методику викладання літературних творів у середніх школах. У 1931 році одружується з Лідією Бачинською. В 1931- 36 роках вчителював в українській приватній гімназії в Рогатині; від 1936 до 1939 року – у гімназії Рідної Школи в Золочеві. Від 1939 до 1941 року – завідуючий Педагогічного кабінету в Жидачеві. Від 1941 до 1944 року він – посадник міста Жидачева.

Під час воєнної мандрівки на Захід від 1945 до 1947 року вчив латину у середньошкільній клясі переселенчого табору українців в Бравншвайґу, Німеччина. Після різних еміграційних перепетій дальша мандрівка в кінці липня 1948 року запровадила його з рідною до Канади, а вже 1 серпня того ж року прибуває до Вінніпеґу. Тут працює звичайним робітником і разом з дружиною турбується долею своїх дітей – Христини, Марти і Нестора. Заохочує їх до здобуття освіти, підкреслюючи, що знання – це найважливіший здобуток людини, котрих ніхто не в силі відібрати. Намагається передати їм всі правди і негаразди українського народу та плекає в них почуття гордости за своє походження. Вчить любити свою віру, церкву, українську мову і книжку, мистецтво та інші культурні надбання.

Згадуючи своє дитинство і юність, діти щиро віддають належне йому, бо все життя відчувають на собі його добру і спрямовуючу руку.

„Твій добрий зір в моїй уяві лине...
Чи сніг летів,
чи квітнув теплий май,
ти вчив любити подвиги людини,
красу й безсмертний рідний край".

У 1955 році переїздить з родиною до Торонто в пошуку кращої праці. З 1959 до 1972 року – директор курсів українознавства ім. Юрія Липи в Торонто, у 1969-1972 роках – інспектор шкіл українознавства в провінції Онтаріо, голова Крайового шкільного осередку при Комітеті Українців Канади – Онтаріо, директор Однорічного педагогічного курсу в Торонто, почесний член і представник (УМХС) Української медично-харитативної служби на Канаду, з 1949 року.

Відійшла з цього земного життя українська людина, чоловік, батько, учитель, один із того покоління, що падало на широкому шляху за найвищий ідеал – самостійну державу Україна. Його покоління не досягло тієї омріяної мети, але промостило шлях наступникам. Сьогодні їхні спадкоємці стали свідками здійснення тих мрій та допомагають молодій державі Україна утвердитися у народів вольних колі.

Дочка

Забуті могили

Допис В. Поліщука надійшов з Казахстану, де не з власної волі опинилися тисячі українців. Товстий рукопис на кепському папері зворушує збереженням в далекому краю пам'яті про рідну школу. Ми публікуємо його у скороченому вигляді.

Багато наших друзів загинуло за волю України на полі бою, в тюрмах, таборах. Багато забутих могил наших друзів в Україні і на чужині. А скільки наших земляків під псевдами лежить в землі у братніх могилах. Може, бідна мати чи батько й стояли біля такої могили, не знаючи, що в ній лежить їхній син чи дочка. Це великий біль для нації – могили. Такою є могила останнього директора української кодекаційної гімназії ім. Л. Українки міста Луцька Бориса Білецького.

Українська гімназія під керівництвом Б. Білецького була в навчанні, в культурно-масовій та виховній праці на високому рівні. Існував професійний хор під керівництвом Колісниченка. Діяв драматичний гурток під керівництвом артистів театру Певного. Хочу розповісти про колишніх гімназистів, про тих волинян, які віддали своє життя за волю України й про тих, що ще живуть там.

Ярослав Герасименко. Вчився на відмінно, помагав й другим, також й мені. Дякуючи Ярославові, я став правдивими очима дивитись на свій національний розвиток. В той час Ярослав писав вірші, різні оповідання, але друкувалось дуже мало. Б. Білецький шанував Ярослава й говорив, що це майбутній поет України. Але доля заставила Ярослава йти боротися за волю України. Працював референтом головного проводу ОУН. Багато писав під псевдом „Мова". Не судилося Ярославові дожити до самостійности українського народу. В 1943 року літом загинув, під час бою, в поліських болотах.

Галина Шиприкевич – гарна, мила дівчина й гімназистка. Я вчився з нею в одній клясі. Галина закінчила медичну школу й працювала в УПА. Під час боїв 25 березня 1944 року біля села Лукова, Галина й її санітарка Оля Долицька перев'язували раненого повстанця. Їх оточили червоні партизани, повстанця добили, а Галину й Олю взяли в полон. Їх били, знущалися й закололи їх багнетами.

Інші учні гімназії, які полягли у нерівній боротьбі, це – Тетяна Васелюк, Юрко Кох, Юрко Стельмащук (курінний „Рудий"), Іван Мозолинський. Живе в Луцьку, син господаря з села Забороля Дмитро Юрчук, колишній гімназист, мій однокласник. В 1940 році разом з батьками його вивезли на поселення до Казахстану. Коли вернувся на Україну, був арештований й засуджений на 25 років таборів. Вивезли на Колиму. Дмитро вижив, вернувся на Волинь. Виховав своїх дітей.

Микола Куделя був ще малим, коли загинув його батько. За радянської влади був засуджений на 10 років за участь ОУН. Колима. Вижив. Повернувся на Волинь. Організував музей Шевченка.

Ганна Стельмащук, сестра Юрія Стельмащука, членка ОУН з молодих літ. Мріяла про щасливе життя на вільній Україні. Трагічно загинула в травні 1941 року. Микола Гордієвський, Володимир Кревський разом вчилися в сьомій клясі Торчинської школи. Володимир з Торчина, Микола з того самого села Воютин, що й я. Вони воювали в УПА, потім були в підпіллі. Їх оточили чекісти. Микола Гордієвський тяжко поранений, останню гранату кинув в бік ворогів...

Багато могил на Волині без хрестів, пам'ятників. Може, колись хтось їх поставить...

Вячеслав Поліщук,
м. Шахтинськ, Казахстан

ТВОРЧІ ПОСТАТІ

Талант театрального новатора

У цьому році минає 100 літ з дня народження видатного українського актора, режисера і директора галицького театру Володимира Блавацького (15 листопада 1900 - 8 січня 1953), незабутнього творця української культури. Пам'ять про нього дорога не тільки для тих, кого доля зв'язала з Блавацьким у театральному житті, але й для усіх свідомих українців.

Я пишалася тим, що належу до учасників тогочасного театрального процесу, до свідків творчих вершин, світлого тріюмфу і історичних заслуг цього видатного діяча української сцени. Він змінив традиції минулого століття і переставив галицький театр на ґрунт новаторства.

Покоління театралів, до якого належав Блавацький, було поколінням шукачів. Виразниками цього шукання були такі реформатори, як Рейнгард у Німеччині, Курбас в Україні, Шіллер у Польщі, Меєргольд у Москві. Але коли чужинці позбувалися національних елементів у своїх пошуках, то Курбас і Блавацький будували нове саме на національно-психологічному ґрунті. Як мистець і патріот Блавацький глибоко знав українські суспільно-політичні проблеми під польським пануванням, тому театр під його керівництвом творчо відповідав на всі питання, які ставило тодішнє життя. Його завданням було піднести культуру акторської гри та слова, виховати глядача, розвиваючи його смак, підвищуючи його інтелектуальний і культурний рівень. Він поповнював репертуар західніми перекладами, притягав до співпраці молодих українських драматургів, був їхнім порадником і редактором. Саме в „Загравi" вперше були поставлені п'єси Гр. Лужницького, Івана Керницького, Зенона Тарнавського та Юрія Косача. Це були п'єси патріотичного змісту, якого в той час народ вимагав. В своїх постановках режисер прославляв вітчизну, культивував героїзм, розбуджував національну свідомість. Ці вистави кликали до боротьби за волю народу. Це була наша зброя в боротьбі з ворогом української культури і народности.

Блавацький чарував глядача високим рівнем акторської культури. Його обдарування було різностороннє – героїчно-романтичне, комедійне, глибоко реалістичне і народне. Він створив галерію великих постатей, які увійшли в історію театру. Перевтілювався в тисячі людських характерів, які ніколи не забуваються. Це такі шедеври, як батько в „Синах" Василя Стефаника, Юда в „На полі крови" Лесі Українки та багато інших. Творчою вершиною був „Гамлет".

Блавацький мав велику енергію, незважаючи на те, що був хворий на виразку шлунку, яка довела його до передчасної смерти. Все можна було його бачити в гардеробі, десь в куточку чи за кулісами – мовчазного, зігнутого від болю, і завжди з книжкою чи примірником якоїсь нової п'єси в руках.

Праця з ним була легка і приємна. Ніколи не сердився, навіть всякі примхи акторів сприймав спокійно, не втрачав свого погідного духу і гумору. Коли виконавцеві щось не вдавалося, не відповідало вимогам режисера, він вмів тактовно підказати, пояснити і помогти акторові знайти потрібний образ. Він мав здібність проникнути в глибину психіки актора-творця, був вимогливий і до себе, і до тих, хто з ним працював. Вимагав засобів гри, які відповідали б новому мистецтву з його актуальним змістом і формою. На цікавих мізансценах він позбавлявся шаблонового патосу і штампу.

Характерною в Блавацького була його природність і щирість, душевна відкритість. В товариському колі приязно, тепло ставився і до акторів, і до технічних працівників. Як батько турбувався усіма і про все. Тому користувався великим авторитетом, пошаною та любов'ю.

Блавацький успішно проявив себе також режисером оперних вистав, здійснюючи їх по-новому.

Володимир Блавацький

У давніх опер солісти виконували свої ролі фронтом до глядача. Ту фронтальність він викинув, замінив її живою дією. Учасник масових сцен теж мусив брати участь у дії, хоч і без слів. Відносно мізансцен, то клав акцент на співдію і розташування персонажів. А слово було в повній гармонії з рухом, жестом і мімікою.

Театр „Заграва" був винятковим колективом, тут були абсолютно відсутні свари, інтриги, заздрість, неприязнь. Панували пошана один до одного, творча і особиста дружба. Це був гурт талановитих, одержимих людей. Блавацький у своїх споминах називає своїх співпрацівників „героями", бо не було такої самопожертви, якої „загравіст" не здійснив би в ім'я свого театру.

Блавацький був ще й великим прихильником спорту. Він навіть створив у театрі „Заграва" спортову дружину копаного м'яча „Гонг". Сам її очолював. Знавці казали, що дружина була дуже сильна.

Блавацький з нами зростав, сміливо крокував уперед і нас вів за собою, шукаючи творчої синтези, що здатна була б виявити глибину української духовности.

Віра Левицька,
Філядельфія

Одна хрестоматія йде до друку – берімося за другу!

Протягом двох десятиріч я збирав матеріяли до хрестоматії з української літератури в діяспорі. Саме така назва усталилася після виходу у світ моєї „Антології української поезії в Канаді" (Едмонтон, 1975). Відтоді нагромадилося матеріялів на 1500 сторінок, що мали охопити два чи навіть три томи. Перед відходом із цього світу св. п. Юрій Стефаник, який умів збирати кошти на видання коісних збірників, заповів, що хрестоматія має складатися з творів самих канадців, оскільки жертводавці, зокрема з провінційного уряду, вимагали цього. Я продовжував укладання хрестоматії, але через нещасливий випадок в едмонтонському автобусі, внаслідок чого я втратив значну частину зору, був змушений припинити цю працю. Довелося шукати співпрацівників. На щастя, проф. Мирослав Шкандрій із Манітобського університету погодився перебрати частину творів, однак з умовою, що він укладатиме лише „Хрестоматію з української літератури в Канаді" (до 100-річчя від написання першого оповідання українською мовою в цій країні). Працюючи спільно, з допомогою Світлани Кузьменко та Ліди Палій, ми успішно приготували книгу на 616 сторінок, яка йде незабаром до друку. У ній вміщено твори понад 70 авторів.

Залишається ще багато матеріялів, надісланих від письменників США та Південної Америки. Гадаю, що спільними силами, з допомогою НТШ та УВАН в Америці, ми зможемо завершити працю над другим томом, що матиме назву „Хрестоматія з української літератури в Америці" (приблизно 700 сторінок). Потрібні особи зі знанням діяспорної літератури, що могли б увійти до редакційної колегії, чи взятися до технічної праці – пошуку творів, ксерокопіювання, складання бібліографічних довідок і т.п.

Після закінчення праці над другим томом хрестоматії чи одночасно з ним, гадаю, варто братися за працю над третім томом – „Хрестоматія з української літератури в Західній Европі", що мала б мати яких 300-400 сторінок, якщо не більше. Треба сподіватися, що внаслідок заможности багатьох наших поселенців у Новому Світі, знайдуться кошти на видання другого й третього томів. Для зацікавлених подаю свою адресу:

Prof. Yar Slavutych, 72 Westbrook Drive, Edmonton AB Canada T6J 2El. Tel.: (780) 434-2449.

Яр Славутич

P.S. Користуюся нагодою, щоб відповісти проф. І. Овечкові на його запитання до мене у „Свободі" з приводу змін українського правопису. Прошу звернутися до моїх двох статтей, що надруковані в журналі „Мовознавство": „Запропоновані зміни у словнику Г. Голоскевича" (1994, ч. 1) та „У яких словах писати Ґ„ (1996, ч. 1).

ЗВІДУСІЛЬ

Буш і мораль

Джордж Буш-молодший обстоює ідею моралі. Навряд чи на посаді президента (якщо він її обійме) Буш-молодший потішить публіку скандалом на кшталт того, що вибухнув, коли стало відомо про стосунки Клінтона з Монікою Левінською. Тому і люблять його моралісти всіх штатів.

Пересаджено власне серце

В Тексасі відбулась операція з пересадження серця, у якій лікарі вийняли серце хворої, усунули його вади і повернули на місце. За діагнозою, жінка не прожила б без операції і двох тижнів. Така операція була четвертою в світі. Дві перших закінчилися невдало, третя врятувала життя 40-річного чоловіка.

Найбільше читають фіни

Опубліковано рапорт ЮНЕСКО про стан культури у світі, з якого видно, що найбільше читачів книжок живе у Фінляндії – тут за рік купують 246 нових видань на 100 тисяч мешканців. У шведському телебаченні культурні програми посідають 27.5 відсотка. Найбільше телефонних розмов мають данці – кожен говорить 108 хвилин на рік .

Батьків було десять...

Генетичні дослідження засвідчили, що 95 відсотків чоловіків Европи походять від 10 прабатьків. Такі дані отримала міжнародна група вчених після дослідження Y-хромосоми, яка передається від батька до сина. Дослідження спадщини від матерів виявило, що сучасні европейські жінки походять від семи праматерів.

Шлюбна сукня за чверть мільйона

В готелі „Плаза" в Нью-Йорку відбулось весілля Майкла Дуґласа і Кетрин Зети-Джонс, на яке прибуло 350 гостей, серед них Стивен Спілберґ, Вупі Ґолдберґ, Барбара Волтерс, інші знаменитості. Молода з'явилася в сукні вартістю 250 тисяч долярів. Молода має 31 рік, її обранець на 25 років старший від неї.

Американський лист дорожчає

В грудні мають з'явитися американські марки вартістю 1 цент, які повинні забезпечити безперебійну працю пошти після очікуваного в січні підвищення плати за поштові послуги. Перша поштова марка номіналом 34 центи з'явиться наприкінці січня.

Горілка „Путін" у Литві

Поява алкогольного напою „Путін" у Литві викликала занепокоєння російських дипломатів, проте Вільматас Пєцура з ґуральні, яка виробляє цей напій, пояснив, що його назва походить від литовської назви горобини – путінас. Путін до цієї справи поставився поблажливо і сказав, що сам він, як аматор джудо, п'є порівняно мало.

СПОРТ

Наталія Маслій-Зінкевич була учасницею маратону в Нью-Йорку

Наталія Маслій-Зінкевич

Наталія Маслій-Зінкевич, секретарка управи Українського спортового клюбу в Нью-Йорку, була єдиною українкою в цьогорічному маратоні. Вона подолала маратонську трасу за 4:50, 48 год. В часі бігу, розповіла Наталя, вона була зворушена і горда, коли побачила при трасі людей з українським синьо-жовтим прапором.

Наталія Маслій-Зінкевич та її чоловік Василь Зінкевич є членами УСКу. Наталія – випускниця школи і Академії св. Юра в Нью-Йорку, закінчила Пейс-каледж в Нью-Йорку, працює у Ладро-галерії. У маратоні взяла участь втретє.

ФУТБОЛ

УСК Нью-Йорк – Нью-Йорк „Вандерерс" СК – 3:1

В змаганнях чемпіонату Другої дивізії Космополітальної футбольної ліґи Нью-Йорку, що відбулися в неділю, 19 листопада ц. р., футболісти УСКу виграли вислідом – 3:1. Голі забили Мазда (двічі) і Дейвіс. Це був один з кращих матчів команди в сезоні. Резервова дружина УСКу, здобувши високу перемогу з резервістами „Вандерерс" – 6:3, вийшла знову на позицію лідера резервової дивізії.

УСВТ „Ч. Січ" – „Татри- Словаччина" СК – 0:0

В неділю, 19 листопада ц. р., відбулися футбольні змагання чемпіонату вищої дивізії „Ґарден Стейт Сакер Ліґи", в яких грали футболісти клюбу „Татри-Словаччина" (лідер „Еліт-дивізії) і УСВТ „Ч. Січ", яка займає в показнику ігор четверте місце, але має в запасі ще два змагання.

Футболісти обох команд доклали усіх сил, щоб добитися перемоги, але м'яч не потрапив у ворота. Обидві команди мають по чотири нічиї і досі ще не програли жодних змагань. „Татри-Словаччина" займають у табелі перше місце. „Ч. Січ" після цієї зустрічі – на 4-му місці. Склад „Ч. Січі": Гойчка, Протас, Стефурак, Бучко, Длябаль, Міладінов, Сергіїв, Репаський, Мешеряков, Шмуляренко, Бабушкин, Гординський, Ваврик, Габрією. Провідник – Я. Твардовський, тренер – Д. Соколяк.

Омелян Твардовський

Пожертви на розвиток спорту в Україні просимо надсилати до УСЦАК на адресу: **680 Sandford Avenue, Newark, NJ 07106.**

Борцеві за волю...

(Закінчення зі стор. 5)

виступів Вячеслава, зокрема останніх, в Кіровоградському педегогічному університеті і в обласному театрі. Закралася мимоволі думка: для кого ти йшов на ці розп'яття, Вячеславе? Чи варто було? Чи не збулося і над тобою євангельське застереження не розкидати бісеру перед тими, що не годні утямити, що це таке? І топчуть.... Під таким враженням я писала ту статтю, яка вас зацікавила.

– А як складаються сьогодні справи в Русі?

– Можу з впевненістю сказати, що і тепер є багато людей, які залишилися вірними Чорноволу, його настановам, його ідеалам.

– Чим Ви особисто тепер займаєтеся, як себе почуваєте?

– Продовж десяти років я виконую обов'язки голови Союзу Українок України, до якого входить понад 18 тисяч жінок, в кожній області існують наші первинні організації. На найближчому з'їзд пляную передати обов'язки голови у молодші руки. Свій час я присвячу нещодавно створеному Міжнародному фондові Вячеслава Чорновола, до складу якого увійшли відомі громадські діячі України та діяспори, зокрема чикаґську громаду представляє Богдан Ткачук. Мене обрано президентом цього Фонду. Наше найперше завдання полягає в тому, щоб видати політичну та літературну спадщину Чорновола.

– На урочистому бенкеті конгресу УККА вам було вручено високу нагороду – Шевченківську Грамоту Волі. Поділіться своїми враженнями про цю подію.

– Найперше я хотіла б від усієї душі подякувати керівництву УККА за високу нагороду, яку відношу на честь свого чоловіка Вячеслава Чорновола. Отримуючи цю відзнаку, я подумала: „Які слова сказав би Вячеслав?". І відповіла собі: "Він усе сказав своїм життям...". Сьогодні він повертається до нас, повертається до козацького хреста, який люди поставили на тому місці, де він загинув. Повертається у каменях, що їх ставлять у місцях майбутніх пам'ятників. Повертається у назвах вулиць, бібліотек, шкіл, у звуках пісень і мелодіях сопілок. Повертається до людей, які були свідками його тріюмфів і його хресної дороги.

Вів бесіду
Анатолій Гороховський

На захист жінок...

(Закінчення зі стор. 4)

їнок Америки – Округа Нью-Джерзі й АҐРУ. Від останньої були вислані в цій справі сотні листів до конґресменів і сенаторів. Натомість законопроєкт HR 3244 дістав велику підтримку в обох палатах Конгресу.

Божена Ольшанівська представила Володимира Заліска і розповіла про його заслуги у боротьбі зі злочинами проти жінок і дітей. Він розповів про свою участь у підпільному дослідженні ситуації новітніх бранок-жінок в Нью-Йорку і Нью-Джерзі, де оперує широка мережа сутенерів в барах і „сексклюбах". Жінок-бранок тримають під ключем, ставляться до них брутально, відбирають зароблені гроші і навіть вбивають.

В міжнародній торгівлі жінками беруть участь фальшиві агенції праці, туризму, закордонних студій, корумповані працівники в амбасадах і консульствах, прикордонна поліція, митники, місцеві поліціянти, працівники транспорту.

Існує також жвава торгівля жінками для шлюбів, яку також провадять злочинні угруповання. Все це приносить їм великі прибутки.

Після доповідей слухачі за кавою продовжили дискусію.

З плеяди великих...

(Закінчення зі стор. 5)

і прикладними дослідженнями, про теорію та експеримент.

Вчений світового значення, Олександер Смакула завжди усвідомлював і відчував себе українцем. Після війни лише єдиний раз йому вдалося відвідати Україну – по дорозі у Вірменію, на Міжнародну конференцію з кристалографії.

Цій подорожі посприяв тодішній президент Академії Наук СРСР М. Келдиш. Олександер Смакула відвідав рідний наддністрянський край, Добриводи, Смакулову гору... Помер учений 17 травня 1983 року, похований в місті Обурн, штат Массачусетс.

В Україну, в рідні Добриводи він повернувся гарним бронзовим пам'ятником. Повернувся у своїх перевиданих українською мовою наукових працях, у теплих спогадах рідних і знайомих – Смакулів Олекса, якого тут завжди пям'ятали і любили.

„Я вже сорок літ скитаюся на чужині, але своєї Батьківщини не забув і повік не забуду",– писав великий український вчений в одному зі своїх листів...

Василь Шендеровський,
Київ

СЛАВНІ РІЧНИЦІ

„Батьки зробили з мене переконаного українця"

До 60-річчя з дня народження проф. Ю. Книша

Ім'я Юрія Книша широко відоме серед сучасних істориків. Його спеціялізація – европейське середньовіччя, перш за все українське. Автор біля 300 наукових праць. Авторитетний знавець творчости англійського середньовічного мислителя Вільяма Окама (1288–1348).

З українського середньовіччя – значна низка праць, серед яких виділяються: „Генеологія середньовічної України", „Таємниця початкової Руси в Києві", „Русь і Україна в часи середньовіччя", „Крим і стародавня українська державність", Руська правда" й історія її тексту" (редактор) та ін. Пише англійською та українською мовами.

Професор Юрій Книш тридцять п'ять років викладає політологію в Манітобському університеті. Дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка та Української Вільної Академії Наук у Канаді.

Походить з відомої української родини. Батько Зіновій Книш – діяч українського національного руху, автор численних книг. Мати – журналістка, дослідниця в галузі української національної культури.

Нижче вміщуємо інтерв'ю з проф. Ю. Книшем:

– Чому Ви, як історик, вибрали спеціялізацію з середньовіччя? І чим саме Вас привабив Окам?

– Фактично було так, що від Окама до латинського середньовіччя, а тоді – до українського. Коли я вчився у франкомовній єзуїтській колеґії, з мене хотіли зробити єзуїта. Я мав найвищі оцінки з усіх предметів, кілька разів перескакував до вищих кляс, закінчив університетський бакалавреат гуманістики з золотою медалллю, маючи заледве 18 літ. Але я не мав „покликання" до єзуїтства... Та наука вже була за пазухою. Мені заімпонувала бунтівнича постать Окама – англійського мислителя і діяча, бо його дуже критикували мої єзуїтські професори за „непокірність" і „ворожість до папства". Коли я у 1962 році виїхав до Англії на докторські студії, то вирішив – на кораблі серед Атлантичного океану – написати про нього дисертацію. Мусів навчитися читати ієрогліфи латинських середньовічних рукописів, перекарткував тисячі їх сторінок по европейських бібліотеках. З Окама я перейшов на українську медієвістику, яку тоді майже повністю захопили російські та русофільські учені. Тому мої праці, делікатно кажучи, не завжди знаходили належне розуміння. Я відкрив, що один з опонентів Окама, папа Бенедикт XII заохотив польського короля Казимира напасти на Україну в 1340 році. Від чого і почались усі наші політичні біди. Отож мені діяльність Окама була не лише цікава сама собою, але і тому, що вона була корисна для старої України.

– А в чому полягає Ваш вклад в українську медієвістику?

– Я відкрив правдиву історичну постать князя Кия і його братії. Кий був імператором пізньо-гунської імперії, царював в 470-520 роках, мав столичний осідок поблизу сучасного Симферополя в Криму. Його рід називається „Ульч" – звідси слов'янська назва „улучі" – і первісно кочував в Білобережжі, сучасна Херсонщина. Ця територія іранською мовою називалася „Палуні" – звідси слов'янська назва „поляни". Я довів, що „поляни" і „уличі" – це одні і ті самі прямі предки русинів Київської Руси. А фортеця Кия була збудована в Києві при кінці VII століття ослов'яненими нащадками Ульчів – гунської аристократії (за нашим літописом, „поляни звахуся, но словеньскаа реч би"), і названа іменем їхнього найславнішого імператора, перед яким тремтіла Візантія. Кий був внуком відомого Аттіли. Політичні традиції уличів були перебрані староукраїнським населенням середнього Придніпров'я і остаточно ввійшли до нашої „Повісти Временних Літ" у формі легенди про „Кия, Щека і Хорива". Ці відкриття дозволяють науково обґрунтувати тяглість української державности від V ст. н. е. Київська Русь IX ст. – це історичне продовження Ульч-гунської імперії V–VI століть.

– Чим важлива Ваша англомовна праця „Русь і Україна в добі середньовіччя?

– У ній я довів, що найраніша згадка про „Україну" в нашому літописі 1187 року стосувалася не Переяславського пограниччя (як твердили російські науковці і їхні українські послідовники), а радше до основного ядра Київської землі. Отож від самого початку її писемної появи концепція „України" була пов'язана з центральною територією українського етносу. Це відкриття остаточно поховало всякі спекуляції про нашу „перефирійність", „граничність". Україна – це не „окраїна" Росії. Від українців старанно приховували їхні справжні корені. Навіть нині, в 2000 році, передові науковці України, наприклад, академік Петро Толочко, продовжують совєтсько-російську пропаґанду про „спільну колиску" українців, росіян і білорусів. Для мене ідентичність Київської Руси не підлягає дальшій дискусії. Це була староукраїнська держава!

Розмову записала
Лідія Коваленко

Вчений, мистець і громадський діяч

До 90-річчя д-ра Іларіона Калиневича

Д-р Іларіон Калиневич.

Українська громада столичного Вашінґтону відзначила 90-ліття від дня народження свого видатного члена, д-ра Іларіона Калиневича. З ініціятиви Осередку НТШ у Вашінґтоні, довголітнім головою якого був ювілят (1988–1996), та за підтримкою місцевої Групи УВАН, врочиста імпреза відбулася в неділю, 27 серпня ц. р., в залі Крайового собору Пресвятої Родини УКЦеркви.

Ведучий, голова Осередку НТШ д-р Василь Наконечний привітав присутніх та попросив о. Василя Путеру відкрити імпрезу молитвою. Далі ведучий розповів про життя і творчу працю ювілята.

Іларіон Калиневич народився 31 жовтня 1910 року у Руді Сілецькій в родині вчителів. Вчився у Львові, Сокалі, Відні. По приїзді до Америки вступив на студії в Клівлендському університеті і в 1960 році одержав ступінь маґістра наук з бібліотекарства. В роках 1960–1964 завідував медичною бібліотекою в лікарні Клівленду, потім працював у департаменті сільського господарства у Вашінґтоні.

Д-р Калиневич – автор низки наукових праць та статтей в українській пресі, талановитий мистецьмаляр, який мав кільканадцять персональних або збірних виставок. Д-р Іларіон і Донна Калиневичі пожертвували 50 тисяч долярів на видавничу діяльність Українського Наукового Інституту, створивши при Гарвардському університеті прибутковий фонд їхнього імені.

Колишній керівник Українського відділу „Голосу Америки", журналіст і письменник мґр. Микола Францудженко говорив про заслуги ювілята та привітав його від Групи УВАН у Вашінґтоні. Д-р Наконечний зачитав письмові привіти від Головної управи НТШ-А за підписом голови, д-ра Лариси Онишкевич; від пані Оришкевич; від місцевої Школи українознавства за підписом її директора Теодора Царика. Вітання передав також парох української католицької церкви св. Трійці о. Тарас Лончина. Листа з поздоровленням від проф. Григорія Костюка прочитав його син д-р Теодор Костюк. Д-р І. Калиневич звернувся до гостей з коротким словом.

Урочисте зібрання завершив молитвою парох української православної катедри св. Андрія Первозваного о. Стефан Женчух. На пошану д-ра Іларіона Калиневича гості склали пожертви на такі цілі: 1,705 дол. – на ремонт дзвіниці українського католицького крайового собору Пресвятої Родини у Вашінґтоні; 500 дол. – на потреби місцевого Осередку НТШ та 100 дол. – на Групу УВАН в американській столиці.

Р.Ф.

В КІНЦІ ГАЗЕТИ

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ

Як бути щасливим?

Погодьтеся, що для переживань і роздратувань маємо чимало причин. А стан здоров'я залежить насамперед від стану нервової системи. Найчастіше нас дратують дрібниці – чиєсь недоречне зауваження, нетактовність, побутові незручності. Проаналізуйте ситуацію, постарайтеся побачити щось позитивне або поставтеся до неї з гумором. В такому разі неґативні емоції не акумулюються, а розчиняються. І ще одно – не приділяйте уваги тому, що може зіпсувати ваш настрій. Насамперед, треба не залишатися віч-на-віч із своїми неприємностями. Вам стане легше, коли розкажете про те, що вас хвилює, доброзичливій людині. Можливо, її поради можуть не мати практичного значення, але в даному випадку важливе співчуття та бажання допомогти. Також навчіться незважаючи на свої переживання, братись за якусь конкретну роботу, бо хоч які б неприємності не трапилися, життя продовжується.

Не гнівайтеся. Привчіть себе до перерви, яка запобігає перед вибухом гніву. Вибухи завдають вам лише нових неприємностей. найкраще послаблення напружености – фізична праця. Іноді можна й поступитися. Вперто наполягаючи на своєму, ми буваємо схожі на примхливих дітей. І тому краще прислухатися до думки супротивника і проаналізувати свою.

Не перейматися тим, що ви у чомусь – недосконалі. Досконалих людей не буває, і ви не гірші за інших, бо таланти й можливості кожного з нас – обмежені. Насамперед, намагайтеся добре виконувати свої обов'язки.

Коли ви навчитеся опанувати свої почування, знаходити в людях позитивні риси та оцінювати перевагу добра, тоді ви відчуєте себе щасливою людиною.

Лисина і хвороби серця

Медики Женевського університету провели цікаве дослідження. Виявилося, що про підвищений риск серцево-судинної системи у чоловіків свідчить раннє (до 35 років) облисіння тім'я. Такого висновку дійшли вчені, обстеживши медичні карти 25 тисяч чоловіків у віці від 35 до 83 років.

У лисих або у тих чоловіків, які починають лисіти, кардіологічні порушення зустрічаються в 3.5 рази частіше, ніж у людей з густим волоссям. Припускають, що причиною такої залежности є загальне порушення обміну речовин в організмі. Воно веде до гормонального незбалянсування, яке впливає на інтенсивність випадіння волосся на тім'ї, а також на серцеву діяльність.

Омолоджуйте свою пам'ять

Важливу ролю для профілактики старіння мозку відіграє повноцінне харчування. Для цього рекомендується споживати продукти, багаті на лецитин, який необхідний для оновлення клітинних оболонок. Цю речовину містить горох, квасоля, соя, волоські горіхи, насіння соняшника, яйця. Також корисні, але у невеликій кількості, молоко та молочно-кислі продукти, які містять амінікислоти і які відіграють певну ролю в переданні нервових імпульсів.

Також поліпшенню пам'яті сприяють продукти, багаті на калій – родзинки, банани. Для повноцінної функції мозку потрібен також фосфор, який є в яєчних жовтках, сирі, висівках, огірках.

Також дуже корисний мед (якщо не має цукрового діябету, алерґії). Корисно пити натще таку суміш: розтоплений мед, лимонний сік, оливкову олію – кожного компоненту по одній чайній ложці. Це дуже сприяє виведенню з організму токсичних речовин.

Також дуже корисний для лікування старечого склерозу такий рецепт-настоянка кореня дивосилу: 30 г сухого кореня подрібнюють, заливають 0.5 л горілки, настоюють 50 днів і заживають по 25 крапель перед їдою.

Цигарки шкідливі для музики

Виявляється, що нікотина шкідлива не тільки для серця або легень, але також для слуху людини. До такого висновку дійшли швайцарські лікарі. Обстеживши 97 музикантів великої симфонічної оркестри, вони зробили несподіване відкриття, а саме: в тих, які багато курять, діяпазон сприйняття звукових частот на 500 герців нижчий, ніж у їхніх колеґ, які не захоплюються цигарками. Що й казати, нікотина має багато неприємних несподіванок для здоров'я людини.

Д-р Юліян Мовчан

ПОДОРОЖІ

Дніпро завжди чарівний...

Читачі „Свободи" час від часу описують свої породожі в Україну, проте ніхто ще не розповів про подорож Дніпром. Я здійснив таку подорож з моєю донькою Мартою. Почалася вона з Одеси, де ми сіли на теплохід, і тривала 9 днів.

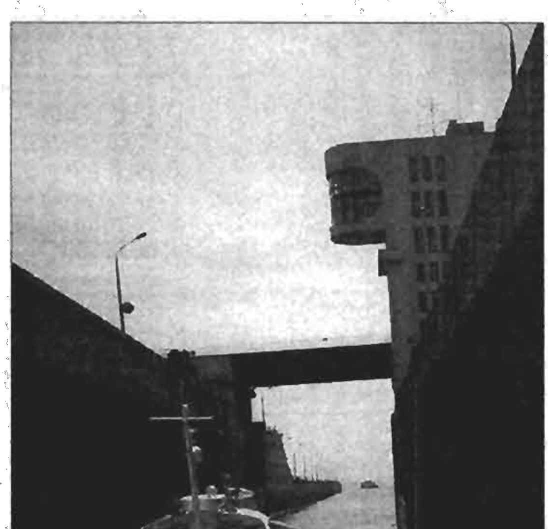
Це були хвилюючі дні, які не можна забути. Ми почувалися так, як давні козаки, які човнами виходили на простори Дніпра, долали його пороги. Тепер природних порогів немає, але збудовані людьми греблі на Дніпрі теж цікаві для мандрівників, коли теплохід минає їх через великі шлюзи. Він заходить у забудову, яка перегородила ріку, і чекає, доки рівень води у ній зрівняється з рівним нижче або вище шлюза, тоді ворота шлюзу відчиняються і теплохід їде далі. Теплохід після Одеси зупинявся у великих містах, де люди вітали нас, грали оркестри.

На кожній зупинці на нас чекали замовлені автобуси, якими ми їхали оглядати довколишні пам'ятки історії і культури. До автобусів приходили люди, щоб продати нам свої вироби за дешевими цінами.

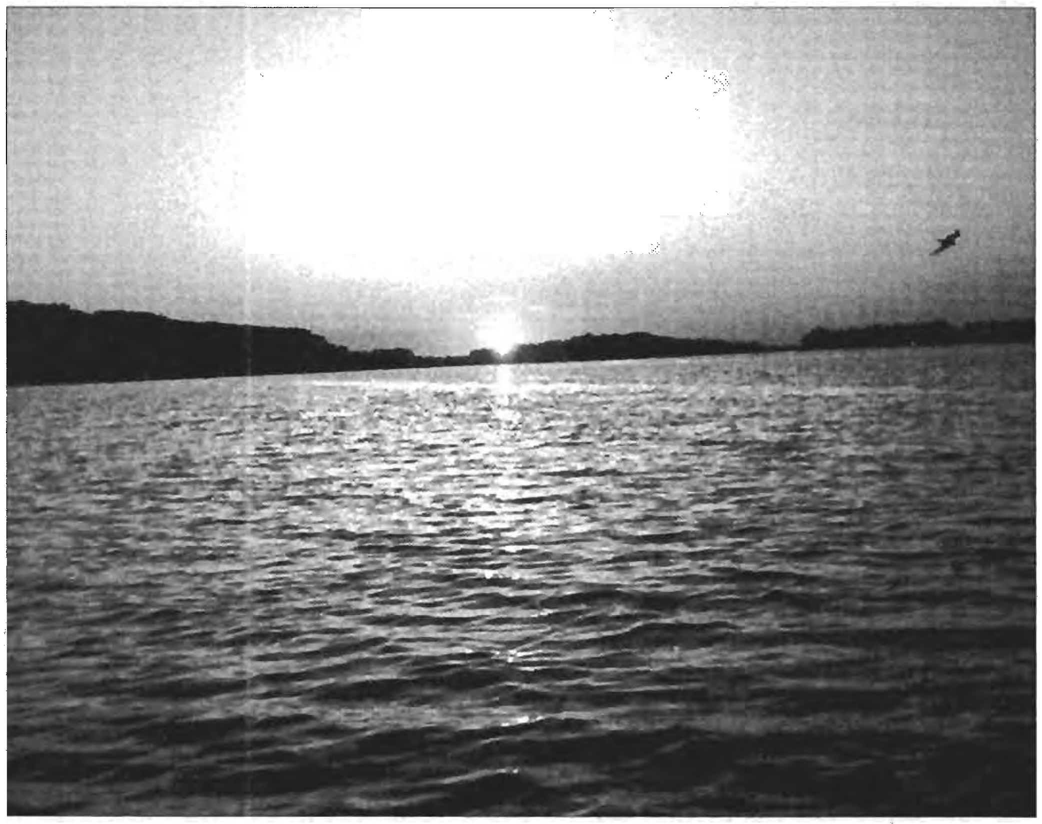
Близько Запоріжжя козаки гарцювали на конях і частували нас кулешею. У Каневі ми стояли два дні і пішки сходили на гору, де покоїться Тарас Шевченко.

Дніпро – повноводий, широкий і глибокий, має мальовничі береги. Одне тільки оглядання краєвидів ріки приносить велику насолоду. Тепер усім раджу подорожувати Дніпром.

Павло і Марта Шкафаровські
Йонкерс, НЙ
Світлив
Л. Хмельковський

Теплохід на підводних крилах в Канівському шлюзі

Сонце сідає...

До таких пристаней причалюють теплоходи в сільській місцевості.

Перешліть гроші через компанію грошових переказів Вестерн Юніон®*,
Ви отримаєте БЕЗКОШТОВНИЙ ГАМАНЕЦЬ**, а також шанс...
ВИГРАТИ
до $10 000
З кожним грошовим переказом Ви берете участь у розиграші лотереї „Гаманець фортуни", яка дає Вам шанс виграти до $10.000!
ГАМАНЕЦЬ ФОРТУНИ
Детальна інформація за телефоном:
1-800-799-6882
Ми говоримо українською мовою
www.westernunion.com
WESTERN UNION MONEY TRANSFER®
Найшвидший спосіб переказати гроші по всьому світу SM
*Грошові перекази Вестерн Юніон, що здійснюються з території США. Пропозиція дійсна для всіх грошових переказів, що відправляються з США в будь-яку країну світу, за винятком Мексики та Канади. **Поки вони є в наявності! РОБИТИ ТРАНСАКЦІЮ НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО. В розиграші можуть брати участь мешканці США у віці від 21 року й більше. Розиграш не проводиться в провінції Квебек (Канада) й там, де це заборонено законом. Розиграш закінчується 12/31/00. Повний текст офіційних правил можна отримати в пунктах Вестерн Юніон, що беруть участь в цій рекламній кампанії. © 2000 Western Union Holdings, Inc. Всі права захищені. Назва WESTERN UNION, логотип, а також пов'язані з ним торговельні й сервісні марки, власником яких є Western Union Holding, Inc., зареєстровано та/або використовуються в США й багатьох зарубіжних країнах.

ЧИСЛОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРО РУХ ЧЛЕНСТВА УНСоюзу ЖОВТЕНЬ 2000 р.

	Молодь	Дорослі	АДД	Разом
Активні члени 9/2000	7,165	15,128	3,591	25,884
Неактивні члени 9/2000	7,353	18,021	0	25,374
Всі члени 9/2000	14,518	33,149	3,591	51,258
Активне членство				
Приріст у 10/2000				
Нові члени	24	45	0	69
Нові УЛ	0	0	0	0
Прийняті наново	6	6	3	15
Разом	**30**	**51**	**3**	**84**
Убуток 10/2000				
Померли	0	32	0	32
Вибрали гроші	5	15	0	20
Відійшли з дозрілими вивін. грамотами	19	23	0	42
Виплатили вповні вкладки забезпечення	13	21	0	34
Відійшли на част. випл. забезпечення	0	0	0	0
Відійшли на безпл. продовж. забезпечення	28	46	0	74
Вигасло забезпечення (активні)	9	13	40	62
Кінчилось забезпечення	2	3	5	10
Разом	**76**	**153**	**45**	**274**
Всі активні члени 10/2000	7,119	15,026	3,549	25,694
Неактивне членство				
Приріст у 10/2000				
Виплачене забезпечення	13	21	0	34
Відійшли на частинно виплачене забезпечен.	0	0	0	0
Вигасло продовж. безплатне забезпечення	28	46	0	74
Разом	**41**	**67**	**0**	**108**
Убуток у 10/2000				
* Померли	0	48	0	48
* Вибрали готівку	8	19	0	27
Дозрілі вивін. гр. неповної виплати	3	1	0	4
Повернені в активні	6	6	0	12
Вигасло забезпечення (неактиквні)	3	0	0	3
Разом	**20**	**74**	**0**	**94**
Всі неактивні члени 10/2000	7,374	18,014	0	25,388
РАЗОМ УСІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ 10/2000	**14,493**	**33,040**	**3,549**	**51,082**

(* Виплачені і частинно виплачені грамоти)

UKRAINIAN RESEARCH AND DOCUMENTATION CENTER of the Ukrainian Institute of America

TARAS HUNCZAK
Director

Грудень 2000 року

Високоповажані Жертводавці!

Від імені Українського Дослідного і Документаційного Центру маю честь ще раз подякувати Вам за Вашу допомогу нашому Центрові

В цьому році бібліотеку УДДЦ збагатили цінні книжки, яких сьогодні не легко дістати ні в США, ні в Україні. Ці книжки збиралися членами Українського Інституту роками і належали до різних інститутських збірок. Адміністрація Інституту передала ці збірки Документаційному Центрові.

Ми також дістали книжку написану професором Тарасом Гунчаком, яка щойно вийшла з друку. Заголовок книжки: „ON THE HORN OF A DILEMMA".

В цій книжці Тарас Гунчак подає історію Дивізії на основі існуючих документів, а також персональних спогадів.

Професор Гунчак також передав Центрові одну із колекцій своїх власних Збірок, яка сьогодні ще в процесі упорядкування. За це йому щира подяка від усього Документа-ційного Центру.

Співробітники УДДЦ цього року упорядкували більше половини архіву УІА, а також перевели інвентаризацію всього майна Центру (бібліотеки, архіву, картотеки і інше).

В додаток ми організували ще одну спеціяльну колекцію книжок з України. Книжки надруковані не раніше ніж 1990 р. Між цими книжками знаходяться книжки відомих на Україні авторів таких як Сергій Білокінь, Віталій Карпенко, Роман Коваль, Анатолій Погрібний і інші.

УДДЦ дякує всім, які допомогли Центру, а також Президентові Інституту Володимирові Назаревичу за надзвичайну майстерність у переведенні передачі книжок в Документаційний Центр.

А ще подяка колишньому Президентові Володимирові Баранецькому за постій-ну допомогу Центрові, розуміння проблем і швидке їх розв'язання.

Найбільша подяка Вам, дорогі жертводавці. Без Вашої фінансової допомоги ми не змогли б організувати Українського Дослідного і Документаційного Центру. Ці всі матеріяли треба зберегти так, щоб ними могли користуватися майбутні вчені.

Потребуємо Вас для моральної, фінансової і організаційної допомоги.

Ми знаємо, що Вам це не легко і наперед дякуємо за Вашу жертвенність. Бажаємо Вам веселих свят і щасливого Нового Року.

Олена Несіна
Екзекутивний директор УДДЦ

Пожертви звільнені від податку.
Чеки виписувати на: Ukrainian Research and Documentation Center.
Наша адреса: **Ukrainian Research and Documentation Center**
of the Ukrainian Institute of America
2 East 79th Street
New York, NY 10021. Тел.: (212) 288-2917

Бібліотека і архів відкриті у вівторок, середу і четвер від 10-ої ранку до 4-ої по полудні. Інші дні і години за домовленням.

Шановні Секретарі! та Організатори УНС!

Членська кампанія 2000 року кінчається з 22-им грудня. Тому аплікації нових членів прийматиме Головна Канцелярія тільки до 22-го грудня 2000 року.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати аплікації вчасно, щоб вони дійшли до Головної Канцелярії не пізніше, як 22-го грудня 2000 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

ПОВІДОМЛЕННЯ Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів

не пізніше, як вполудне
22-го ГРУДНЯ 2000 РОКУ.

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 2000 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчис-лення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у П'ЯТНИЦЮ, 22-го ГРУДНЯ 2000 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

Український Народний Союз пропонує нову програму

Якщо ви є членом УНСоюзу, ми пропонуємо придбати додаткове ґарантоване забезпечення, доплачуючи до попередньої грамоти від $1,000 до $5,000 долярів.

УНСоюз гарантує додаткове забезпечення, яке не може бути відкиненим, усім членам-власникам грамот УНСоюзу на ціле життя (Whole Life), або платне двадцять років, (Р-20), чи платне до 65 року життя (Р-65), або подвійне забезпечення до 65 року життя (ДП-65).

З цієї пропозиції не можуть скористатися члени-власники термінових грамот, вивінувальних грамот, акцидентового або універсального забезпечення.

Як це діє:

УНСоюз видає додаткове домовлення (Pour in Rider) на наступні суми:

Вік: 0–36 $1,000 to $5,000
36–70 $1,000 to $2,500
71–90 $1,000 to ....

The Rates for the Pour-In Rider are listed as follows

Issue age	Premium Per $1.000	Issue Age	Premium Per $1,000	Issue age	Premium Per $1,000	Issue age	Premium Per $1,000
0	63						
1	63	26	145	51	349	76	696
2	64	27	150	52	361	77	710
3	66	28	155	53	373	78	724
4	68	29	161	54	385	79	738
5	70	30	167	55	397	80	752
6	73	31	173	56	409	81	765
7	75	32	179	57	422	82	778
8	78	33	186	58	435	83	791
9	81	34	193	69	448	84	803
10	84	35	200	60	462	85	815
11	87	36	208	61	475	86	826
12	90	37	215	62	489	87	837
13	93	38	223	63	504	88	848
14	96	39	232	64	518	89	858
15	100	40	240	65	533	90	868
16	103	41	249	66	547		
17	107	42	258	67	562		
18	110	43	267	68	576		
19	114	44	276	69	591		
20	118	45	286	70	606		
21	122	46	296	71	662		
22	123	47	306	72	637		
23	130	48	316	73	652		
24	135	49	327	74	667		
25	140	50	338	75	682		

Просимо виповнити залучений запитник і повернути до Головної канцелярії УНСоюзу.

Ukrainian National Association, Inc.
PO BOX 280 2200 Route 10 Parsippany, NJ 07054
Tel: (973) 292-9800
Name....................................Br.....................Policy#....... ....
Current Age................................Amount applied for $........................
Adress...
....
Tel..SS#...
Beneficiary (name).. ....
Address..

Ваші пропозиції актуальні від 1-го червня до 31 грудня 2000 року. Якщо ми отримаємо виповнені формуляри з чеком перед останнім днем вересня ц. р., ви отримаєте 4% опусту у вкладках.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

РОМАН ОЛЕЩУК член УНС, Від 414. Т-ва ім. Августина Волошина в Нью-Гевен, Конн. Помер 14 квітня 2000 р. на 72-му році життя. Нар. в 1927 р. в Україні. Членом УНС став в 1962 р. Залишив у глибокому смутку дочку Олю, двох внучок, сина Романа мол. Похорон відбувся 19 квітня 2000 р. на цвинтарі All Saints, в North Haven, CT.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

СТЕЛЛА МУРОСКІ член УНС, Відд. 96 Т-ва св. Івана в Піттсбурзі, Па. Померла 6 липня 2000 р. на 82-му році життя. Нар. в 1918 р. в Піттсбурзі, Па. Членом УНС стала в 1939 р . Залишила у глибокому смутку синів Фреда і Гаррі, дочку Синді. Похорон відбувся 10 липня 2000 р. на цвинтарі South Side в Піттсбурзі, Па.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ЕЛИЗАБЕТА ДУМА член УНС, Відд. 57 Т-ва ім. свв. Петра і Павла в Когвз, Н.Й. Померла 14 травня 2000 р. на 68-му році життя. Нар. в 1932 р. в Когвзі. Членом УНС стала в 1989 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Миколая, 4-ох дочок і двох синів. Похорон відбувся 17 травня 2000 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла у Вотерфорді, Н.Й.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

БОГДАН ЛЯНДВІЙТ член УНС Відд. 349 Т-ва ім. Т. Шевченка в Менвіл, Н. Дж. Помер 9 серпня 2000 р. на 82-му році життя. Нар. в 1918 р. в Рогатині, Україна. Членом УНС став в 1983 р. Залишив у глибокому смутку дружину Стефанію, брата Мирослава, двох дочок, сина і семеро внуків. Похорон відбувся 12 серпня 2000 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АННА КЛАРА БІЛИК член УНС Відд. 171. Померла 9 травня 2000 р. на 57-му році життя. Нар. в 1942 р. в Байоні, Н.Дж. Залишила у глибокому смутку маму, тата, сестру і брата. Похорон відбувся 13 травня 2000 р. на Байон цвинтарі в Джерзі Сиrі, Н. Дж.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

МАРГАРЕТА ОРШУЛЯК член УНС Відд. 88 на Союзівці, Кергонксон, Н.Й. Померла 4 травня 2000 р. на 89-му році життя. Нар. в 1911 р. у Бібрці, Україна. Залишила у глибокому смутку дочку Катерину, зятя Роберта, внучку Анну, внука Джеймса. Похорон відбувся 8 травня 2000 р. на Holy Spirit Catholic Cemetery в Гемптонбургу, Н. Й.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

АНАСТАЗІЯ БЕЗПЯТКО член УНС Відд. 15 Т-ва „Україна" у Вашінґтоні, Д.К. Померла 15 липня 2000 р. на 84-му році життя. Нар. в 1916 р. в Скалі, Україна. Членом УНС стала в 1966 р. Залишила у глибокому смутку похресницю Віру, родину Бабаян. Похорон відбувся 19 липня 2000 р. в Glenwood Cemetery, Вашінгтон, Д.К.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО КАЧМАР член УНС, Відд. 39 в Сиракюзах, Н.Й. Помер 16 червня 2000 р. на 85-му році життя. Нар. в 1914 р. в Україні. Членом УНС став в 1954 р. Залишив у глибокому смутку дружину Катарину, сина Михайла, дочку Марусю, трьох внуків. Похорон відбувся 19 червня 2000 р. на цвинтарі St. John the Baptist Ukr. Cath. Cemetery в Сиракюзах, Н. Й.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ІВАН ВИЛОТА член УНС Відд. 31. Помер 11 серпня 2000 р. на 75-му році життя. Нар. в 1925 р. Членом УНС став в 1972 р. Залишив у глибокому смутку сестру Ольгу. Похорон відбувся 16 серпня 2000 р. на Indiantown Gap. Natl. Cemetery в Annville, PA.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ПЕРУН член УНС Відд. 220 в Чикаго, Ілл. Померла 24 серпня 2000 р. на 93-му році життя. Нар. в 1906 р. в Україні. Членом УНС стала в 1952 р. Залишила у глибокому смутку доньок Таню з чоловіком, Марію з чоловіком в Україні, сина Славка з дружиною, 21 внука, 28 правнуків, 2 праправнуків. Похорон відбувся 28 серпня 2000 р. на цвинтар св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ТІЛЛІ МАРНЕК член УНС Відд. 264 в Карнегі, Па. Померла 14 вересня 2000 р. на 86-му році життя. Нар. в 1914 р. Членом УНС стала в 1934 р. Залишила у глибокому смутку сина Доналда, дочку Вірджінію, чотирьох внуків і сестру. Похорон відбувся 18 вересня 2000 р. на цвинтарі св. Марії в Kennedy Township.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ГЕЛЕН ВІСЛАСКИ член УНС Відд. 305. Померла 1 вересня 2000 р. на 76-му році життя. Нар. в 1923 р. Членом УНС стала в 1954 р. Залишила у глибокому смутку чоловіка Йосифа. Похорон відбувся 4 вересня 2000 р.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

СТЕФАН КОТ член УНС Відд. 114 Т-ва св. Володимира в Чикаго, Ілл. Помер 20 червня 2000 р. на 87-му році життя. Нар. в 1912 р. Членом УНС став в 1969 р. Залишив у глибокому смутку дружину Джозефу, дітей Марію і Джозефін (Пол), внуків і правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі в Elmwood River Grove.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ПАВЛО КОСТІВ член УНС Відд. 131. Помер 10 серпня 2000 р. на 87-му році життя. Залишив у глибокому смутку дочок, друзів. Похорон відбувся на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО СМИШНЮК член УНС Відд. 221 Т-ва св. Стефана в Чикаго, Ілл. Помер 3 вересня 2000 р. на 78-му році життя. Нар. в 1921 р. в Україні. Залишив у глибокому смутку дружину Марію, дочку Олю, сина Юрія і внуків. Похорон відбувся 7 вересня 2000 р. на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АННА ШНУРІВСЬКА член УНС Відд. 146 Т-ва ім. Івана Франка у Воррен, Миш. Померла 22 липня 2000 р. на 70-му році життя. Нар. в 1930 р. в Україні. Членом УНС стала в 1974 р. Залишила у глибокому смутку мужа Петра, доньок Оксану, Галю, внуків, брата, сестру. Похорон відбувся на цвинтарі Воскресіння у Воррен, Миш.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ПУТКО член УНС Відд. 147 Т-ва св. Михаїла в Аллентавні, Па. Померла 22 липня 2000 р. на 78-му році життя. Нар. в 1922 р. в Україні. Членом УНС стала в 1965 р. Залишила у глибокому смутку дочку Марію. Похорон відбувся 26 липня 2000 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в North hampton, Pa.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

Пам'яті проф. Я.-Б. Рудницького

(1910-1995)

П'ять років тому, 19 жовтня 1995 року, українська спільнота в діяспорі втратила одного з видатних мовознавців, засновника катедри славістики університету Манітоби, автора фундаментальних праць і численних монографій, одного з провідних громадсько-політичних діячів української діяспори, проф. д-ра Ярослава-Богдана Рудницького.

Народився він у Перемишлі 28 листопада 1910 року, закінчив середню освіту в Стрию, а в 1937 році здобув науковий ступінь доктора філософії у Львові. Його науково-дослідна праця від 1938 року, спочатку в Берліні, опісля в Карловому університеті в Празі, увінчалась виданням 1943 р. „Українсько-німецького словника", співавтором якого був д-р Зенон Кузеля. Цей етап перервали воєнні події, які змусили проф. Рудницького ділити долю сотень тисяч еміґрантів у таборах в Німеччині аж до виїзду в січні 1949 року на постійне поселення в Канаді.

У Канаді проф. Я. Б. Рудницький став скоро відомим завдяки його академічній праці як співзасновника, разом з проф. Дмитром Дорошенком і Леонідом Білецьким, Української Вільної Академії Наук (УВАН). 1955-70 роках, як президент УВАН, він видав серії публікацій під назвами „Славістика" (1949-73), „Ономастика" (1951-75), „Україніка канадіяна" (1953-73) та іншими, які документують наукові здобутки УВАН того періоду.

Він був членом різних мовознавчих і літературознавчих товариств, співробітником міжнародних журналів, засновником канадського Товариства плекання рідної мови, засновником і президентом УММАН, членом Об'єднання українських письменників „Слово" та багатьох інших канадських і европейських організацій.

В липні 1963 року прем'єр-міністер Канади М.Пірсон призначив проф. Я. Рудниц'кого членом Королівської Комісії двомовности і двокультурности з мандатом рекомендувати державну політику в мовній і культурній сферах створило ґрунт для значного поширення його громадсько-політичної діяльности. Своїми виступами і письмовими інтервенціями на урядових і громадських форумах він зробив вагомий вклад в закріплення української індентичности у Канаді. Він був одним із перших канадських українців, які заслужили на відзначення орденом Канади.

Після відходу на пенсію проф. Я. Рудницький присвятив свій час і енерґію праці в ділянці української екзильної політики, найперше як керівник ресорту зовнішніх справ, а в 1980-89 роках - як голова уряду УНР в екзилі. В цій новій ролі він виявив велику активність і посвяту справам відновлення державности України, а його інтервенції в столицях багатьох провідних країн Заходу і перед міжнародними організаціями набули чималого розголосу. Від 1989 року він очолював Світове об'єднання прихильників Державного Центру УНР в екзилі і був учасником формального передання мандату ДЦ УНР на руки першого Президента України Л. Кравчука в Києві 1992 року.

Цей короткий біографічний нарис присвячую пам'яті багатогранного творчого життя покійного професора Яр. Б. Рудницького, визначного науковця, талановитого політичного діяча, а передусім щирого і відданого патріота України. Вічна йому пам'ять!

Микола Світуха

Сіріли у сумерку...

Начальний Пластун д-р Юрій Старосольський і пл.сен. Христя Навроцька. 1969 рік.

Пролунала улюблена пісня пластунів, якої автором був Начальний Пластун д-р Юрій Сторосольський і якою завжди ми закінчували пластові ватри. І 7 жовтня 2000 року ми всі відспівали її на закінчення церемоніялу посвячення пам'ятника на його могилі на українському цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж. З цією піснею пов'язаний мій спомин з Пластової зустрічі у 45-ліття Пласту, що відбулася в Канаді на Пластовій оселі в Ґрефтоні, над озером Онтаріо. Ми сиділи при ватрі, яку кінчали піснею „Сіріли у сумерку...". Коли пролунали слова „далеко на сході..." на озері появився човен „Чорноморців", який плив на схід. У багатьох заблищали сльози в очах. Ми, що недавно прибули з Европи, думками завжди ще були на пластових таборах в Україні. Ніколи я не забуду цієї хвилини.

Мені був близьким Юрій Старосольський, бо наші батьки були приятелями, і він завжди ставився до мене по-дружньому. Він, Начальний Пластун, відзначався високою особистою культурою і таким залишиться у моїй пам'яті.

Христя Навроцька

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 28 листопада 2000 р. відійшов у вічність на 70-му році життя у Fair Lawn, NJ

бл. п.

ЮРІЙ САВЧЕНКО

нар. в Україні.

До США приїхав у 1951 році. Працював інженером-механіком в Ethicon, відділ Jonson & Jonson, Somerville, NJ. Належав до парафії української православної церкви св. Вознесіння у Клифтоні, Н. Дж. Був членом „Professional Society of Mechanical Engineers". Написав і видав збірку поезій „Душа скиталься".

ПАРАСТАС відбудеться в п'ятницю, 1 грудня 2000 р., о год. 7:30 веч. Відвидини - п'ятниця, 1 грудня від год. 2-ої до 4-ої по пол. і від 7-ої до 9-ої веч. в Bizub-Quinlan Funeral Home.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 2 грудня 2000 р., о год. 8:30 ранку з Bizub-Quinlan Funeral Home, 1313 Van Houten Avenue, Clifton, NJ до української православної церкви св. Вознесіння при Broad St. & Colfax Avenue, Clifton, NJ, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишилися у смутку:

дружина	- ОЛЬГА з дому ГАГАРИН
син	- ЕВГЕН
донька	- ОКСАНА КОМБС
внучка	- АЛЕКСА КОМБС

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 8 листопада 2000 р. відійшла від нас наша довголітня членкиня хору „Думка"

бл. п.

ІВАНКА СОЛТИС

Опечаленій Родині складаємо найщиріші співчуття.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ДУМКА"
В НЬЮ-ЙОРКУ

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої незабутньої ДРУЖИНИ, МАТЕРІ та БАБЦІ

бл. п.

ІРИНИ ЧАЙКІВСЬКОЇ

буде відправлена

св. ЛІТУРГІЯ та ПАНАХИДА

в суботу, 9 грудня 2000 р., о год. 6-ій веч.
в церкві св. Миколая в Пассейку, Н. Дж.

Просимо про молитви за спокій душі покійної Ірини.

Муж БОГДАН з родиною.

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
23 листопада 1999 року
мойого дорогого і незабутнього МУЖА

бл. п.

ДМИТРА РУДОГО

була відправлена в Його пам'ять

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в церкві Богоявлення в Рочестері, Н.Й.

Рідних і знайомих просимо згадати
Покійного у своїх молитвах.

Вічна Йому пам'ять!

Засмучені:
дружина – АННА
сини – ВОЛОДИМИР з дружиною ЕСТЕЛОЮ
ЮРІЙ і БОГДАН

Ділимося сумною вісткою, що 25 листопада 2000 р.
після довгої недуги відійшов у Вічність на 81-му році життя
наш найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО, СТРИЙКО і ВУЙКО

бл. п.

інж. АЛЕКСАНДЕР ВОНТОРСЬКИЙ

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 1 грудня 2000 р., о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Насевичів у Філядельфії.

ПОХОРОННІ відправи в суботу, 2 грудня, о год. 10-ій ранку в церкві Христа Царя, а опісля на цвинтарі св. Марії на Факс Чейс.

Прибиті важким горем:
дружина – СОФІЯ-НЬОНЯ
син – ЗЕНОН
братова – ДАНА ВОНТОРСЬКА
братанок – ОРЕСТ і ДОННА ВОНТОРСЬКІ з дітьми
родина – ОСИПА ФИЛИПОВИЧ з родиною
– д-р ДАРІЯ ФИЛИПОВИЧ з дітьми і внуками
– ЕВГЕН і ОЛЬГА ФИЛИПОВИЧ
– НЕСТОР ФИЛИПОВИЧ з родиною
– АНДРІЙ і ХРИСТИНА ФИЛИПОВИЧ з дітьми
– д-р ЯРОСЛАВ і НАДІЯ ЗАЛІПСЬКІ.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 25 жовтня 2000 р.
на 77-му році життя відійшов у вічність наш
дорогий і незабутній БРАТ і ДЯДЬКО

бл. п.

ВАСИЛЬ КОЛОСЮК

нар. в Україні, похований у Берклі Спрінгс,
Західня Вірджінія, США.

У глибокому смутку:
брат, братова, сестра, зять, небоги, небожі та рідня в Україні.

ПРОВОДИ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНИЦЬКОГО ФРОНТУ В ЧИКАҐО
діляться сумною вісткою з українською громадою, що в суботу, 18 листопада 2000 р., відійшла на вічну варту членкиня Організації Українських Націоналістів, довголітня членкиня управи Об'єднання Жінок Організації Оборони Чотирьох Свобод України

св. п.

НАДІЯ СТЕЛЬМАХ

ПОХОРОН Покійної відбувся в середу, 22 листопада зі собору свв. Володимира і Ольги на цвинтар св. о. Миколая.

Чоловікові Покійної ДЕМ'ЯНОВІ СТЕЛЬМАХОВІ, доні БОГДАННІ ДОМІНО з чоловіком ДЖОРДЖЕМ та дітьми ЛЯРИСОЮ, БОГДАНОМ і АДРІЯНОМ як також братам Покійної БОГДАНОВІ і МЕТОДІЄВІ КІНАХ з родинами висловлюємо глибоке співчуття по втраті для них і для нас дорогої особи.

Вічна Її пам'ять!

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО
ДЕРЖАВНИЦЬКОГО ФРОНТУ
в Чикаго

ВОСЬМИЙ КУРІНЬ УПС ім. ГРИГОРА ОРЛИКА
ділиться сумною вісткою з членами Куреня, усім Пластовим Братством та українською громадою, що дня 8 листопада 2000 р., у вечірніх годинах, відійшла на Вічну Ватру активна й прикладна членка Пласту, свого куреня та української громади

бл. п.

пл. сен. довір'я

ІВАННА СОЛТИС

ПАНАХИДА відбулася в неділю, 12 листопада 2000 р., що її відслужив Капелян Пласту о. Іван Кащак, віцеректор духовної семінарії у Стемфорді, при співучасті місцевого пароха о. Максима Кобасюка та хору „Думка" з Нью-Йорку, довголітньою членкою якого була Покійна.

Друга ПАНАХИДА відбулася в понеділок, 13 листопада 2000 р., що її відслужив о. М. Кобасюк при співі місцевого церковного хору, до якого належала Покійна.

ПОХОРОННІ обряди відбулися у вівторок, о год. 11:30 ранку в місцевій церкві св. Володимира в Гемпстеді, Лонг Айленд, а опісля на цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., де Покійна спочила вічним сном біля своєї матері і брата.

Наші щиросердечні співчуття всій родині складаємо на руки чоловіка покійної Іванни, нашого курінного друга – д-ра Юрія.

В пам'ять Покійної подруги, курінь переводить збірку на допомогу для Пласту в Україні. Пожертви просимо слати на адресу курінного фінансового референта: Bohdan Kurczak, 294 Chestnut Ave., East Meadow, NY 11554.

КУРІННА СТАРШИНА ОРЛИКІВЦІВ

Зі смутком повідомляємо приятелів і знайомих, що 26 жовтня 2000 р. помер в Лос Ґатосі, Каліфорнія, на 80-му році життя, після довгої недуги, наш довголітній, щирий і вірний приятель

сл. п.

проф. ТАРАС ЛУКАЧ

нар. 25 березня 1920 р. у Львові

Покійний жив на Закарпатті аж до закінчення ужгородської ґімназії. Під час Другої світової війни жив в Празі, де на тамошньому університеті студіював мови і лінгвістику. Після війни і скитальщини в Німеччині емігрував до США. Тут в Лос Анджелесі, Каліфорнія, закінчив свої студії. Відтак, аж до емеритури займав посаду професора мов на Стейтовому університеті Сан Гозе, Каліфорнія, проживаючи в містечку Лос Ґатос.

Покійний ціле своє життя брав активну участь в українському громадському житті, як пластун, член студентських гуртків та культурно-громадський діяч, не жаліючи ні труду, ні грошей.

Похоронено його 30 жовтня 2000 р. на цвинтарі „Лос Ґатос Меморіял Парк" в Сан Гозе.

Покійний залишив у смутку:
племінницю – ОЛЬГУ МОРАЛЕС
племінника – ДЖЕРРІ ЛУКАЧА

Вічна Йому пам'ять!

ОЛЕКСАНДРА СТАРІВ з родиною

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040